

Schéner Mihály Nevelési és Oktatási Központ Óvodájának

Nevelési Programja

Bevezető

A helyi Óvodai Nevelési Program: belső szabályozó dokumentum, mely az Országos Alapprogramhoz illeszkedve meghatározza az intézmény szakmai, nevelési és pedagógiai munkáját.

Óvodánk egy nevelési intézmény, amely igazgatásilag a Schéner Mihály Nevelési és Oktatási Központhoz tartozik, szakmailag önálló egység. Az óvoda négy épületben működik. Kiindulási pontjaink, alapelveink, nevelési filozófiánk megegyezik a Tevékenységközpontú Óvodai Nevelési Programmal ezért ezt adaptáljuk a helyi sajátosságokkal és jellemző jegyekkel kiegészítve

Óvodai hitvallásunk :

„ A jó óvoda az ahol nyugalom van, de nem csend és fegyelem
a jó óvoda az, ahol legfőbb érték minden gyerek kíváncsisága,
kezdeményezése, de főleg játéka, mint a nem tudatos tanulás folyamata.
A jó óvoda az, ahol a ráfigyelés, az odafigyelés, a gyermeknek lehetőség, a
felnőtteknek kötelesség.
A jó óvoda természetes emberi kapcsolatokat ajánl.”

Az óvoda adatai

Az óvoda neve: Schnéner Mihály Nevelési és Oktatási Központ Óvodája és Bölcsődéje

Cím: 5666 Medgyesegyháza

Hősök utca 2.

Telefonszáma: 06 (68) 440-865

Az óvoda fenntartója : Városi Önkormányzat

Cím: 5666 Medgyesegyháza

Kossuth tér 1.

Telefonszáma: 06 (68) 440-000

Az óvoda négy épületben működik:

1. Cím : 5666 Medgyesegyháza
Hősök utca 2.
Telefonszáma: 06 (68) 440-865

2. Cím: 5752 Bánkút
Kossuth u. 12.
Telefonszáma: 06 (68) 440-862

3. Cím: 5665 Pusztáotlaka
Felszabadulás u. 16.
Telefonszáma: -

4. Cím: 5663 Medgyesbodzás
Széchenyi u. 41.
Telefonszáma: 06 (68) 425-980

Helyzetkép az óvodáról

Medgyesegyháza Békés megye déli részén, a fő közlekedési utak mentén helyezkedik el. A település a megyeszékhelytől, Békéscsabától 30 km-re fekszik csakúgy mint Gyulától, Orosházától, Mezőhegyestől vagy a battonyai határátkelőtől. A település gazdasága mint az alföldi területeken mindenütt, szinte teljesen a mezőgazdaságra épül. Jelenleg az óvodai ellátást a Medgyesegyháza-Pusztatotlaka és Medgyesbodzás Alapfokú Közoktatási Intézményfenntartó Társulás által fenntartott intézmény látja el. Az óvoda tagintézményei négy településen Medgyesegyházán, Medgyesegyháza-Bánkúton, Medgyesbodzáson és Pusztaotlakán találhatók. A viszonylag nagy 3-8 km-es távolság teszi szükségessé, hogy ilyen szétaprózott formában működjön az intézmény. Az óvodák szakmai munkáját a szakmai vezető irányítja. A négy feladatellátási hely nyolc óvodai csoporttal működik. Minden 3-7 éves gyermeket fogadni tudunk. Medgyesegyházán a Hősök úti óvodában 4 osztott, és 1 osztatlan, a közigazgatásilag településhez tartozó Bánkúton 1 osztatlan , Pusztaotlakán 1 osztatlan valamint Medgyesbodzáson 1 osztatlan csoport működik. Az alapító okiratnak megfelelően a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek felvételén túl felvállaljuk a sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását is. Az óvodai nevelést szülői igény szerint számukra 3 éves kortól egész napra biztosítjuk, nem csupán az iskolai életmódra történő felkészítő foglalkozások időtartamára.

A Hősök úti óvodában 2005. év nyarán pályázat útján elkészült az óvoda magas tető építése, az óvoda külső homlokzatának, nyílászáróinak festése, előtér kialakítása.

Az intézmény további fejlesztése 2007. június hónapban kezdődött és 2007. augusztus hónapban fejeződött be.

Az alábbi dolgok kerültek felújításra:

- nyílászárók cseréje
- burkolat cseréje
- hőszigetelés cseréje
- terasz felújítása

2008. októberében elkezdődött és 2009. január 31-én befejeződött a csoportszobák, étellift kialakítása, mellyel lehetőségünk nyílt arra, hogy a korábbi elképzeléseink, terveink megvalósuljanak, a Hősök úti és a Jókai úti óvoda egy épületben működjön.

A bánkúti óvoda épülete Bánkút központjában helyezkedik el, melyhez nagy területű udvar tartozik. Az óvoda egy családi házból lett kialakítva. Az épületben 20 férőhelyes csoportszoba, öltöző, gyermek mosdó, felnőtt WC , raktár, folyosó és konyha helyiség van.

A gyermekmosdók, gyermek WC-k felújítása 2006-ban történt meg. Az épületből nem nyílik olyan fedett hely (terasz) , ahol a gyermekek rossz idő esetén is levegőzhetnének, játszhatnának.

A medgyesbodzási épület korszerűen felújított intézmény, mely eredetileg is óvodának épült. Az épületen 2004-ben teljes körű felújítás történt, a nyílászárók, a tetőszerkezet, villamosvezetékek cseréjét, fűtéskorszerűsítést és burkolásokat végeztek el. A csoportszobák mérete a kiszolgáló helyiségek száma megfelel az előírásoknak. A gyermek öltöző kicsi, zsúfolt.

A pusztatollakai óvoda épülete elavult a csoportszoba és a kiszolgáló helyiségek a funkciójukat betöltik.

Közösségünk emberi kapcsolataira az egyenesség a nyíltság és egymás elfogadása jellemző. Az együtt töltött évek alatt összegyűlt tapasztalatok, a közös élmények, a munkával járó erőfeszítések és szakmai sikerek egymáshoz ragaszkodó, együttműködő közösséget formáltak.

Alapelveink:

- A gyermek személyiségéből, legtermészetesebb megnyilvánulásából kiindulva olyan szeretetteljes óvodai légkör megteremtése, amelyben a gyermeket megbecsülés szeretet övezi.
- A másság elfogadása, tiszteletben tartása.
- Nyugodt, családias, biztonságot nyújtó légkör megteremtése, amelyben a gyermeki játék elsődlegességét hangsúlyozzuk.

- Az óvónő azonosulási minta óvodásai számára, a gyermekek közösségi életének irányítója, aki maga is benne él a gyermek közösségben, mindig látja, hogy melyek a következő feladatok hogy milyen útmutatásra serkentésre, milyen tevékenységre van szüksége a csoportnak és az egyes gyermekeknek.

Gyermekképünk:

Olyan gyermekek nevelése, aki érzelmileg gazdag, a településhez kötődő, a környezetében jól tájékozódó, nyitott, érdeklődő, önmagát értékelni tudó, másokat elfogadó és együttműködő.

Hagyományrendszerünk:

- Ünnepek ápolása: A gyermekek életének jeles napjai: születésnap és névnap
- Egyéb ünnepeink: Mikulás, Karácsony, Családi délután, Farsang, Húsvét, Anyák napja
- Nemzeti Ünnepeink : Október 23.
 - Március 15.
 - Május 1.
- Környezetvédelmi napok : A Föld napja, a Víz napja
- Gyermeknap
- Évzáró, Ballagás : Intézményünknek több hagyományos rendezvénye is van, de egy óvoda életében a ballagás mindig különleges alkalom. Különleges, mert valami véget ér, különleges, mert valami elkezdődik. Az óvoda és a Művelődés Ház ad otthont a nagy eseménynek. Az alsóbb csoportok versekkel búcsúztatják a nagyokat. A ballagók emlékezetes műsorral kedveskednek a megjelenteknek. Ezen a napon veszik át kiemelkedő munkájukért a ballagó gyerekek szülei az elismerő oklevelet és virágot.

Óvodánk büszkeségei:

- **Családi délután:** Évek óta hagyomány, hogy ősszel családi sportdélutánt rendezünk a települési sportcsarnokban. Itt az óvoda teljes gyermek és dolgozó létszáma részt vesz, valamint eljönnek a szülők, testvérek, nagyszülők is.

Elsőként a gyerekek mutatnak be tornagyakorlatokat csoportonként zenére, amit már hetekkel korábban elkezdnek betanulni. Ezután különféle játékos, mozgásos feladatokban versenyezhetnek a családok, de van közös torna is a résztvevőkkel. A szülői munkaközösség bevonásával szendvics és üdítő árusítás folyik, melynek bevételéből játékokat vásárolnak. Az olyan együttlét, együtt játszás, mint a családi sportdélután azon túl, hogy sokszínű és változatos, erősíti az együvé tartozást. A társakért, a csoportokért érzett felelősség is megnyilvánul e napon, hiszen együtt kell például gyakorlatot bemutatni, egy csapatban versenyezni. A mozgásos játék, az együttes táncmozdulatok energiákat, gátlásokat szabadítanak fel, oldják a feszültséget, örömeztetést nyújtanak. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és szellemi fejlődés szoros kapcsolatban áll egymással. A derűs légkörű, kellő intenzitású testmozgás segíti a gyermekek személyiségének differenciált fejlesztését. A mozgás, a játék semmi mással nem pótolható a gyermekeknél. A sportdélutánon ezt a számunkra fontos tevékenységet, közelálló személyekkel, családtagjaikkal körülvéve élhetik meg.

- **Gyermeknap:** A gyermeknapot „A Medgyesegyházi Nebulókért Alapítvány” rendezi meg az Általános Iskolával közösen. Óvodánk játszóházi programokat kínál: arcfestés, lufi hajtogatás, gyöngyfüzés. A gyerekek örömmel vesznek részt a Művelődési Házban tartott mozi előadáson, illetve folyamatosan igénybe vehetik az uszoda használatát. Az óvodában is rendezünk egy kimondottan csak az óvodás és leendő óvodás gyermekek részére gyermeknapot. A délelőttöt a következő programok színesítik : aszfaltrajz, ügyességi versenyek (kerékpárral, görkorcsolyával, gördeszkával, rollerrel), kosárlabda dobás, játszóház, ingyenes ugráló vár. A szülői munkaközösség tagjainak és segítőkész szülőknek köszönhetően minden gyermek ebédet és édességet kap.

Kapcsolatrendszerünk:

Városunk intézményeivel folyamatos és hagyománymegtartó kapcsolatra törekszünk (család, iskola, közművelődési intézmények, egészségügyi intézmény, családsegítő szolgálat, fenntartó, egyház.)

A család – óvoda kapcsolatában az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjára épülő helyi nevelési programunk azt a szemléletet erősíti, hogy a családi közösséget kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük a gyermeket, boldog gyermekkort biztosítva számukra.

Nevelő és képességfejlesztő munkánk során mindent megteszünk annak érdekében, hogy gyermekeink testileg, lelkileg, szellemileg is éretten alkalmassá váljanak az iskolai életre.

Jövőkép:

Valamennyi kollégámmal azon fáradozunk a hétköznapokon, hogy tevékenységünk során betöltsük hivatásunkat, melyet a gyermekek szolgálatáért vállaltunk. Sok múlik azon, hogy törekvéseink lényegét mennyire tudjuk átadni a fiatalabb generációnak, azt mennyire tudják befogadni, sajátját tenni.

Wilson mondta : „Semmilyen mesterkedéssel sem számolhatjuk fel azt a tényt, hogy minden tudásunk a múlttól szól, ám minden döntésünk a jövőre vonatkozik”.

Mennyire igaz ez a mi esetünkben is. Nem kérdés a felelősségünk óriási.

Szakmai munkánkat a két óvoda összeköltözése révén teljessé tudtuk tenni. Évek óta folyamatosan figyelemmel követem a Népeség nyilvántartás alapján az óvodás korú gyerekek statisztikai adatait. Ezen számok alapján a gyermek létszám csökkenő tendenciát mutat.

A Képviselő testület 2009.februári testületi ülésén döntött egy óvodai csoport megszüntetéséről, ezzel szemben 2009. szeptember 1-től egy bölcsődei csoport beindításáról.

A beiratkozott bölcsődés korú gyermekek létszáma 17 fő. Mivel a bölcsődei csoportot maximum 12 fővel lehet indítani, ezért a felvétel módját az SzMSz-ben rögzítettük.

Minőségfejlesztési program-tervezet:

- Nyitott önértékelés: megállapíthatjuk erősségeinket, gyengeségeinket, realizálhatjuk lehetőségeinket, preferálhatjuk a fejlesztésre váró területeket.
- Az érdekelt felek azonosítása: partnerlistát készíthetünk az intézményünk munkájában közvetlenül és közvetetten résztvevőkkel.
- Az érdekelt felek igényeinek feltérképezése, elégedettségük mérése: szülők, munkatársak kérdőíves módszerrel történő interjúzása.
- Igények elemzése: az értékelt adatok közcélú felhasználása.
- Két minőségi kör kialakítása: „Nyitott kapuk” a szülők és az óvoda kapcsolatainak formálására valamint a szervezeti hálók erősítésére.

A képzés és továbbképzés ugyancsak a jobb minőséget garantálja, ezért élni kell minden olyan lehetőséggel, ami a gyermekek sajátos nevelési igényének kielégítését szolgálja. A pedagógiai gyakorlat értékeinek stabilizálása, folyamatos korszerűsítése kiemelt törekvésem.

Rövid távon megoldandó feladatok:

- a minőségbiztosítási rendszer alapjainak megteremtése (szakirodalom beszerzése)
- partneri kapcsolatok megerősítése, újak kötése
- a folyamatosan megismert pedagógiai módszerek beépítése a napi tevékenységekbe

Középtávon megoldandó feladatok:

- a helyi nevelési program tárgyi erőforrásainak megteremtése
- pályázati lehetőségek kihasználása

Hosszútávon megoldandó feladatok :

- magas szintű érdekérvényesítés
- lobbizás az óvodáért

Az óvodai integrációs program jellemző :

Az óvodai integrációs program (óvodai IPR) arra vállalkozik, hogy meghatározza az óvodai nevelés azon területeit, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésében. Az iskolai IPR-hez hasonlóan ez sem ad meg részletes pedagógiai tartalmakat, választandó nevelés tervet, nem nevez meg, nem ír le konkrétan alkalmazandó programokat, viszont kinyilvánítja azt a pedagógiai alapállását, amelyet megfelelőnek tart az érintett gyermekek esélyegyenlőségének elősegítésében. Az óvodai IPR nem jelent külön programot az óvodai munkában, hiszen minden pontja a hatályos jogszabályok figyelembevételével az Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül figyelembe véve az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003.évi CXXV. törvényt. Az óvodai IPR egy olyan rendszernek tekinthető, melynek elemeit a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében nagyobb tudatossággal és mérhetően is nagyobb tudatossággal és mérhetően is nagyobb eredményességgel kell a nevelési folyamat fókuszba állítani. Az óvodai IPR legfőbb jellemzője a gyermekközpontú és családorientált személet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgálatokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

A rendszer kereteit (az alábbi területeket) az intézmények már saját nevelési programjuknak megfelelően tölthetik fel tartalmakkal. A kiemelt szempontok mellett zárójelben a fejlesztés irányai.

Kiemelt területek

1. Szervezési feladatok:

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása (a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében, a beovodázási programért felelős személy vagy team kijelölése)
- Integrációt elősegítő csoport alakítás (olyan csoport alakítási elvet kell választani , amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos elosztását)
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása
- A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása.

2. Nevelő testület együttműködése (rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások)

3. Pedagógiai munka kiemelt területei:

- Az óvodába lépéskor komplex állapot felmérés (részletes anamnézis)
- Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőképesség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)
- Érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés)
- Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciális, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei)

4. *Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka*

- Egészségügyi szűrővizsgálatok (a gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi – fogászat, szemészet, fülészeti, ortopédia- vizsgálatának) kezdeményezése, megszervezése.
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás (a szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok)
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások szervezése; rendezvények látogatása)
- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés (egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülő szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiányában.)

5. *Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal:*

- Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása)
- Védőnői hálózat (a gyermekek óvodai beíratásának támogatása: korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás)
- Szakmai szolgáltatók (konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása.)

6. *Óvoda-iskola átmenet támogatása :*

- Iskolai életre való felkészítést támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, megoldási készlet, monotonia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotás vágy szükséges szintjének kialakítása).
- Iskolaválasz

- Az érintett iskolákkal közös óvoda-iskola átmenetet segítő program kidolgozása (hospitálások, esetmegbeszélések, szakmai műhely, közös programok)
- A gyerekek fejlődésének utánkövetése legalább az általános iskola első évében.

7. Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés:

- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
- Rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása, elemzése, szülők részvételi lehetőségének biztosítása a foglalkozásokon.
- Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása.
- Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése, pl. farsang, karácsony, anyák napja.
- Partnerközpontú működés, szülői igények kiszolgálása.

8. Intézményi önértékelés, eredményesség:

- Intézményi önértékelés készítése az Országos Oktatási Integrációs Hálózat ajánlása alapján.
- Eredményesség (indikátorok teljesülése : bevodázási arány, hiányzás csökkenése, iskolakezdés megfelelő időben, sajátos nevelési igényűvé minősítés csökkenése, normál tantervű, integrált iskolai környezetbe történő beiskolázás) mérése az Országos Oktatási Integrációs Hálózat indikátortáblát tartalmazó ajánlása alapján.

Halmazottan Hátrányos Helyzetű gyermekek ellátása

Fejlesztésük integráltan történik. Az óvodapedagógusok a gyerekek egyéni képességeinek figyelembevételével folytatott differenciált fejlesztést a foglalkozásokon és játékidőben egyaránt alkalmazzák, az egy pedagógusra jutó gyermeklétszámok megfelelőek a személyre szabott fejlesztésekhez.

Minden év márciusában az óvodavezető egyeztetéseket folytat a helyi jegyzővel, és a védőnővel a település óvodáskorú – ezen belül a halmazottan hátrányos helyzetű – gyermekek köréről. Ezután kerül sor a családok megkeresésére (óvodavezető, óvodai gyermekvédelmi felelős) , akik tájékoztatást kapnak az óvodai nevelés pozitív hatásairól. Az óvodai beíratás után (május) újra megtörténik azon családok megkeresése, akik nem íratják be gyermeküket, ez évente 1-2 esetben fordul elő.

Megjegyzés: amennyiben az óvodában a Halmazottan Hátrányos Helyzetű gyermekek létszáma eléri a megfelelő százalékot abban az esetben a pályázati lehetőségeket ki fogjuk használni.

„Mi azt fogjuk megvédeni, amit szeretünk,
Mi csak azt fogjuk szeretni, amit értünk
De csak azt fogjuk megérteni,
Amire megtanítanak bennünket.”

(Baba Dioum szenegáli politikus)

A sajátos nevelési igényű gyermekek

A sajátos nevelési igényű gyermekek különleges gondozási igénye *biológiai, pszichológiai és szociális tulajdonság – együttes*, amely a gyermekek nevelhetőségének, oktathatóságának, képezhetőségének jellegzetes különbségeit fejezi ki.

„A sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a gyermek, tanuló, aki a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján:

- a.) testi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, autista, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos.
- b.) Pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan és súlyosan akadályozott (pl.: dyslexia, dysgrafia, dyscalculia, mutizmus, kóros hyperkinetikus vagy kóros aktivitászavar)” / Ktv. 121. § (29)./

A nevelés, oktatás, fejlesztés kötelezően biztosítandó pedagógiai feltételeit a közoktatási törvény foglalja össze. A törvény a sajátos nevelési igényű gyermekekhez igazodva az általánosan kötelező feltételeket több területen módosítja, illetve kiegészíti olyan többletszolgáltatásokkal, amelyeket ki kell alakítani, és hozzáférhetővé kell tenni a sajátos nevelési igényű gyermekek számára, mint pl.:

- egyéni fejlesztési terv
- speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A gyermekek eredményes *szocializációját*, óvodai pályafutását elősegítheti a nem sajátos nevelési igényű gyermekekkel együtt történő – **integrált** – nevelésük. Nagyon fontos a

szocializációt segítő képességek (együtműködés, alkalmazkodás, normakövetés, önállóság, önellátás, önkifejezés, pozitív önértékelés) fejlesztése. A sajátos nevelési igényű gyermekeknél nagy hangsúlyt kell fektetni a környezeti nevelésre is. Az egyéni igények alapján a saját környezet megfelelő kialakítását is ideértem. Olyan tevékenységi formák, mint az önkiszolgálás, a munka, a felzárkóztatás, a társas kapcsolatok, a közösségi tevékenységek alkalmazása, amelyek a gyermekek eredményes társadalmi beilleszkedését is elősegítik.

A habilitációs, rehabilitációs ellátás közös elvei

A sajátos nevelési igényű gyermekek nevelésében részt vevő közoktatási intézmények egész nevelési-oktatási rendszerét átfogó, hosszú távú habilitációs/rehabilitációs célok és feladatok határozzák meg, melyeket az intézmény dokumentumai tartalmaznak.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység olyan team munkában kialakított és szervezett nyitott nevelési folyamatban valósul meg, mely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák alkalmazását teszi szükségessé.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenység közös céljai és feladatai

1. A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékosságból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.
2. A meglévő ép funkciók bevonása a hiányok pótlása érdekében, különféle funkciók egyensúlyának kialakítása.
3. A szükséges speciális eszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása.
4. Az egyéni sikereket segítő, a társadalmi együttélés szempontjából kívánatos egyéni tulajdonságok, funkciók fejlesztése.

A habilitációs, rehabilitációs tevékenységet meghatározó tényezők

- a fogyatékoság típusa, súlyossága
- a fogyatékoság kialakulásának ideje
- a sajátos nevelési igényű gyermekek:
 - életkora, pszichés és egészségi állapota, rehabilitációs műtétei,
 - képességei, kialakult készségei, kognitív funkciói, meglévő ismeretei
- a társadalmi integráció kívánalmai: lehetséges egyéni életút, életvitel

A rehabilitációs célú foglalkozásokat az SNI-nek megfelelő végzettséggel rendelkező szakember végezheti. (Ktv. 30. §. (11) b.)

A rehabilitációs, habilitációs fejlesztő órákon nagy szerepet kap a *differentiálás*. A differenciált fejlesztés önmagában is alkalmas arra, hogy a felmerülő problémákat csökkentjük, illetve segítséget nyújt abban, hogy a tanulási nehézségeket, zavart vagy akadályozottságot mutató gyermekek is sikeresebben fejlődjenek.

A differenciálás módjai:

- Differenciálás a *segítségadásban*: feladat megismétlése, kis lépésekre bontása, részfeladatok ellenőrzése, példa bemutatása, analógiák felhasználása, mintaadás, konkrét élettapasztalatokhoz kapcsolódás.
- Differenciálás a *feladatok szintjén*: mennyiség, kivitelezés, visszajelzés módját tekintve.
- Differenciálás a *tevékenységek szintjén*: eszközhasználat hosszabb ideig, választási lehetőségek biztosítása.
- Differenciálás a *szociális keretek szintjén*: kiscsoportban végzett munka alkalmas az elszigetelődés oldására.
- Differenciálás a *fejlesztési stílus szintjén*: fel kell térképezni, mely csatornák használhatóak legeredményesebben a fejlesztés során, és azokat kell inkább alkalmazni azt eredményes fejlesztéshez.

- Differenciálás *a célok szintjén*: egyénenként mérlegelni kell, hogy melyek a reálisan elérhető célok, és azokat kell kitűzni a gyermek elé.
- Differenciálás *az értékelésben*: a gyermeket önmagához mérve kell értékelni.

A fejlesztés során

Figyelemmel kell lenni a szakértői véleményben meghatározott sérülésre, a meghatározott fejlesztendő területre, és órakeretre.

- egyéni haladási ütemet kell biztosítani (időtényező növelése), differenciált nevelés céljából individuális módszereket, technikákat szükséges alkalmazni
- fontos a pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatok beépítése,
- a folyamatos értékelés, hatékonyság-vizsgálat, a gyermek teljesítmények elemzése alapján – szükség esetén – az eljárások megváltoztatása, az adott szükséglethez igazodó módszerek megválasztása
- egy-egy nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat kell keresni
- alkalmazkodni kell az eltérő képességekhez, az eltérő viselkedésekhez
- együtt kell működni az óvodapedagógusokkal, a gyógypedagógus kollégák iránymutatásait, javaslatait be kell építeni a pedagógiai folyamatokba
- a feladatok megoldásánál fokozott segítségadás, többszöri visszacsatolás, kis lépések elvének figyelembevétele
- feladatmegoldásnál szükség szerint eszközhasználat (korong, számpálca, ...) lehetővé tétele
- feladatok számának csökkentése
- figyelemmel kell kísérni a gyermekek haladását, részt kell venni a részeredmények értékelésében, javaslatot tenni az egyéni fejlesztési szükséglethez igazodó módszerválasztásokra

Rehabilitáció során a cél

- azonos életkorú gyermekek
- azonos fejlesztőpedagógustól, gyógypedagógustól
- azonos térben
- azonos eszközökkel
- azonos célt kell,
- hogy elérjenek, azonos mértékben

Fejlesztendő területek

- I. Mozgásfejlesztés: dominancia, nagymozgás, testséma, finom motorika
- II. Nyelvi készség: hallási figyelem, beszéd (alakilag, tartalmilag), szókincs, téri relációs szókincs, idői relációs szókincs
- III. Gondolkodás: verbális emlékezet, vizuális emlékezet, számemlékezet, analízis-szintézis, fogalmi gondolkodás, összehasonlítás, analógiás gondolkodás, matematikai gondolkodás
- IV. Egyéb terület: látási megkülönböztetés, forma-irány megkülönböztetés, alak-háttér megkülönböztetés, téri összefüggés, forma reprodukálás
- V. Feladatvégzés: feladattudat, figyelem, önállóság, munkatempó

Kapcsolattartás fontossága a Mezőkovácsházi Nevelési Tanácsadó és Logopédiai Intézettel valamint a TKVSZRB-val.

Évenkénti esetmegbeszélés tájékoztató, iránymutató, segítségadó jelleggel.

A pedagógusok *küldetése*:

„1. Mindenekelőtt embert formálniuk a gyerekekből.

2. A gyerekekben gondosan fejleszteniük kell az általános értelmi képességeket, amely minden pályán szükséges az érvényesüléshez.

3. Meg kell találniuk minden gyerek speciális tehetségét, hisz minden gyerekben fellelhetők jó képességek, sőt, időnként a szürkének látszó kavicsból is előtűnik a drágakő csillogása.”

- Czeizel Endre –

Az óvodapedagógusok érzékenységének, kreativitásának, aktivitásának, segíteni akarásának köszönhetően a fejlesztő pedagógia bevonult az óvodába és a nevelő munka segítő részévé vált.

A képességfejlesztésben résztvevő gyerekek speciális felkészítést, még több megértést, törődést, türelmet, toleranciát, empátiát és szeretetet igényelnek, mint társaik. Ők egy kicsit másképp viselkednek, másképp gondolkoznak, mint a többiek, de másképpen tudnak ragaszkodni és szeretni is. Sokkal erősebb lelki köteléket lehet velük teremteni – mindegyikkel személyesen is – a kiscsoportban, mint azt egy átlagos csoportközösségbe.

Az óvodapedagógus attitűdje döntő módon meghatározhatja egy óvodába járó gyermek viszonyát az óvoda közösségéhez, viszonyulását a társakhoz. Az óvoda és központi tényezője az óvodapedagógus, felerősítheti, vagy gátolhatja a gyerekek problémáit. Ha nagyon hiteles személyként lép fel, véleménye, **attitűdje** internalizációra készíti a gyermekeket. Módja és lehetősége nyílik arra, hogy a másképpen fejlődőt beillesse, elfogadtassa a többi gyermekkel. Aki más gyermekekkel foglalkozik, tudja, milyen nagy szüksége van a megbecsülésre, dicséretre, a siker érzésére a másképpen fejlődőnek. A gyermek meglévő motivációit egy jó óvodapedagógusnak fel kell ismernie és minden módszertani, pedagógiai fegyverét be kell vetnie ahhoz, hogy a „más” személyiségű gyermeket a fejlődésben, a továbbhaladásában segítse. Az elfogadás annyit jelent, hogy nincsenek kikötéseink, fenntartásaink, feltételeink, hanem úgy fordulunk a másik ember felé, hogy az embert látjuk meg benne, akinek gyengeségeivel, hibáival együtt segíteni akarunk.

A pedagógusok munkája nyomán az élet legszebb alkotási kerülhetnek ki a társadalomba. Embereket nevelni a legszebb feladat.

*„ ... a pedagógus olyan, mint a
Nap, akárhányan állnak alája,
mindenkire egyformán süt.”*

- Comenius -

Logopédia

„A beszédfejlődés évekre, másfél évtizedre terjedő folyamat, amely csak a serdülési korban túl nyer befejezést. E hosszú időszakon át sok veszély fenyegeti a beszédet, ezek sikeres leküzdéséről függ a beszéd helyes, jó kifejlődése”

Szabó Artúr

Bevezetés

Az egészséges kisgyermek fejlődésének üteme igen különbözhet egymástól. Talán az anyanyelv elsajátításának terén mutatkozhatnak a legnagyobb egyéni eltérések. A beszéd- és nyelvi funkciók területén elmaradást mutató gyermekek fejlesztése logopédiai feladat, de nem nélkülözhető a család és a gyermek tágabb környezetében (bölcsőde, óvoda) lévő felnőttek segítő közreműködése sem.

A szülők társadalmi nehézségei rányomják bélyegét a gyermekek beszédfejlődésére. Az anyagi és erkölcsi gondok mindinkább elfordítják a szülőket a gyermekeiktől (televízió, a számítógép) .

A szülő elsősorban a kisgyermek hangzó beszédére figyel, a megértés hiányosságait bizonyos részkapességek fejletlenségét ritkábban veszi észre.

A terápia kiindulási alapja a gyermek, aktuális tudása, ezért a beszéd- és nyelvi funkció részletes vizsgálata elengedhetetlen és tulajdonképpen a terápiával összefonódva a kezelés végéig nélkülözhetetlen. A gyermeket teljes nyelvi rendszerének alapján kell megítélni, azaz egyaránt figyelembe kell venni a beszéd, a nyelv megértését, grammatikai formáját, a gyermek nyelvhasználatát- s mindezeket a gyermek értelmi szintjéhez viszonyítva kell értékelni.

A beszéd- és nyelvi fejlődés esetén a logopédia terápia öt nagy területre oszlik:

- a beszéd és a nyelv
- a mozgás
- a gondolkodás
- a figyelem
- és az emlékezet
- valamint különféle készségek fejlesztése.

Logopédiai anamnézis

Felvételének célja, hogy adatokat nyerjünk a beszédmegértés és beszédhasználat fejlődéséről, a kommunikációs készségek kialakulásának menetéről, valamint jelenlegi állapotáról, illetve a készségek és képességek zavaráért felelős tényezőkről.

Tartalmazza a beszéd fejlődésére vonatkozó adatokat, a beszédállapot és beszédkörnyezet összefüggéseit, a beszédhiba kialakulásának történetét és egyes beszédhibák esetén (pl dadogás, diszfónia) a speciális szempontokat.

Cél:

1. Az óvodában az élettani pöszeség minél gyorsabb kiküszöbölése
2. A magyar beszédhangok helyes kiejtésének elsajátítása és begyakorlása.

A logopédus és a szülő szoros együttműködése igen fontos gyermekeink beszédének, ezáltal gondolkodásának hatékony fejlesztése érdekében.

A felhasznált kép- és szóanyaga főfogalmak alá vannak rendelve.

A pöszeség terápia főbb gyakorlatai:

- hallási figyelem és differenciálás
- hang analízis és szintézis műveletei
- helyes ejtés gyakorlása
- szókincsbővítés
- főfogalom megtalálása
- a gondolkodás és a finommotorika fejlesztése.

Az általános szókincs és beszédtechnika fejlődésére a legnagyobb hatást a családi nevelés jellege gyakorolja, az hogy mennyit beszélgetnek a gyermekkel, mennyit mesélnek neki, mennyit foglalkoznak vele.

A gyermekek anyanyelvi fejlesztésében nagy jelentősége van az óvónő kifogástalan beszédének, viselkedésének és tudásának. Így tudja csak idejében felismerni a beszédhibákat, melyek lehetnek súlyosak vagy enyhék.

Súlyosan vagy torz artikuláció, orrhangzósság, akadályozott beszédfejlődés, dadogás stb. esetén már három éves korban irányítsa az óvónő logopédushoz a gyermeket. Legkésőbb öt éves korban mindenképpen el kell kezdeni a beszédhibás gyerekek logopédiai kezelését.

Logopédusként tapasztalom hogy évről évre nő az enyhén beszédhibás gyerekek száma.

Apró tévesztések, torzulások könnyen javíthatóak az óvodában az egész csoport által. A hangfejlesztő anyanyelvi játékok során nem csak az óvónő példamutató beszéde nevelő hatású, hanem maga a vers, a dal, a mozgás, a ritmus és a tartalom.

A felnőtt beszédén kívül a hibás beszédű gyermeknek alkalma nyílik óvodás társainak tiszta artikulációját megfigyelni, utánozni.

Ezeket a gondolatokat támasztja alá az 1990. szeptember 1-től érvényes Nevelési Program.

„A játékidőben, az esetleges várakozások perceiben az óvónő kezdeményezhet hangfejlesztést szolgáló játékokat, amelyek a beszédhangok megkülönböztetésére és a kialakult hangok rögzülésére szolgálnak”.

(Például állatok, természeti jelenségek hangjának utánzása).

Közvetlen beszédfejlesztő céljuk van az úgynevezett „anyanyelvi játékoknak”. Ezek mindegyike játékos mozgásra, cselekvésre, a gyerek érzelmi meghatározottságára építve szolgálja egy vagy több beszédösszetevő (pl: az artikuláció, a szókincs, a mondatalkotás), az összefüggő beszéd és párbeszéd fejlesztését.

E játékok – beépítve a foglalkozásokba – amellet, hogy az anyanyelvi nevelés céljait is szolgálják, a gyereket az adott foglalkozással kapcsolatos új ismeretekhez, illetve a régebbiek gyakorlásához juttatják. Az anyanyelvi játékok arra is alkalmasak, hogy az óvónő rábukkanjon éppen annak a beszédelemnek a fejletlenségére, esetleg hibás formájára, amelynek gyakorlása, fejlesztése a kiválasztott játék célja (például a beszédhanghallás, a mondatalkotás fejlesztése).

(Az óvodai Nevelés Programja, OPI, 1989.)

A logopédia, amely a rendellenes beszéd problémáival, a beszédzavarok sokszínű jelenségével, azok felismerésével foglalkozik.

A beszédfejlődés folyamatában megjelenő zavarok korai felismerése bizonyos szempontból nehezebb, mint pl: a mozgás, a hallás, a látás területén észlelhető eltérések.

Ennek okai:

a.) a beszédfejlődés „sajátos” üteme, amely 0-3 éves kor között alakul ki az alábbi fokozatokban

- a percepció bázis, mint a beszédészlelés és megértés feltétele,
- az artikulációs bázis, mint a hangzórendszer működésének alapja,
- a passzív és az aktív szókincs,
- a grammatikai szabályok birtoklásának képessége.

b.) a beszédfejlődésben mutatkozó egyéni különbségek (lányok-fiúk, hátrányos és segítő környezet)

c.) a megértés folyamat összetett jellege:

- a megértés fejlődése megelőzi a kifejezőképesség fejlődését,
- a kiejtés tisztasága elfedheti a gyenge szókincset, a hiányos szó- és mondatmegértést.

d.) az élettani (fiziológias) pöszeség, dadogás, diszgrammatizmus egybeesése a beszéd és a nyelv intenzív fejlődésének időszakával. Ezek a jelenségek ugyanis, amellet, hogy a 2-4 éves kor között valóban a fejlődés velejárójaként jelennek meg, majd megszűnnek, eltűnnek az eltérő beszéd előrejelzői is lehetnek.

e.) társadalmi előítéletek „majd kinövi” „kicsi még „,

f.) a beszédhibások szűrővizsgálatai túlnyomóan 5-6 éves korban , iskolába lépőkre terjednek ki.

g.) a logopédiai hálózat korlátozott felvevőképessége, a férőhelyek, a speciális fejlesztési formák hiánya (tanácsadási órák, egyéni foglalkozás, az anya bevonása a terápiába).

h.) továbbá az is fontos szempont, hogy a korai fejlesztés más-más igénnyel jelenik meg a beszéd-rendellenességek egyes csoportjainál, az enyhébb és a súlyosabb megjelenési formáknál.

Mindenképpen korai ellátást igényelnek azok a gyerekek :

- akik szájjal hasadékkal születtek, s emiatt beszédfejlődésük, hangképzésük akadályozott,
- akiknek beszédfejlődése megkésett, illetve nem indul meg, környezetük beszédére kevésbé figyelnek, a mondatokat nem értik, kifejezni magukat nem, vagy alig képesek, beszédük érthetetlen (megkésett, akadályozott beszédfejlődés, súlyos pöszeség 4 éves korban.)
- akik beszéd közben megakadnak, a hangokat, szavakat ismétlik, dadogásuk tünetei fokozódnak,
- akik környezetükkel nem tudnak beszédkapcsolatot létesíteni, túlzottan elzárkóznak, félnek, gátolt viselkedésűek, ezek alapján elektív mutizmus (szituatív némaság) autizmus gyanúja merülhet fel.
- akik gyermekdalokat, verset, mondókat nem , vagy nehezen képesek megtanulni, utánmondani, mert szöveges emlékezetük fejletlen, és a beszédgyengeség egyéb tüneteit mutatják (szókincs fejletlensége, nyelvtani viszonyok, ragok pontatlan használata)

A beszédhibás gyermekek korai ellátása a fejlődési zavarok megelőzésnek, a meglévő, fejlődést nehezítő tünetek enyhítésének, illetve megszüntetésének elengedhetetlen feltétele, mely ezáltal az érintett gyermekcsoport szociális integrációját is elősegíti.

Logopédiai fejlesztő eszközök:

- a) tükör
- b) magnetofon
- c) Fújd óvatosan ! – lottójáték
- d) turbina
- e) Schubi mimika
- f) bábok

Verbális (beszéd) fejlesztés eszközei:*1. Összeillő fogalmak megismerése*

Az egymáshoz tartozó tárgyak párosításával fejlődik a gyerekek logikus gondolkodása, szókinccse és az össze függések felismerésének képessége. Memória fejlesztésre is kiválóan alkalmas.

- összeillő tárgyak (fa kirakó)
- Mi a párja?

2. *Ellentétes fogalmak megismerése*

3. *Térbeli viszonyok megismertetése*

- irányok kirakó

4. *Helyhatározók, térirányok*

- nézőpontok
- kicsi, közepes és nagy
- melléknevek és helyzetek
- szituációk és helyzetek

5. *Az ember fejlődése*

6. *Foglalkozások megismertetése*

7. *Szerialitás (sorrendiség) érzékeltetése*

8. *Képsorozatok*

9. *Emóciók (érzelmek) felismerése*

A legfontosabbakat hagytam a végére a megfelelő logopédiai terem az óvodában elengedhetetlen, mivel így külön épületben nincs megfelelő kapcsolattartás az óvónők és a logopédiai tanár között.

Mivel nem megfelelő a kapcsolattartás, így a munkánk hatékonysága sem megfelelő (6-7 fővel való foglalkozással fűszerezve.)

Kérem a fenntartót, hogy a következő tanévekben szíveskedjenek biztosítani a megfelelő mennyiségű fénymásolás lehetőségét.

Az óvoda személyi feltételei

Az óvoda dolgozói	Jelenleg	A program megkívánta módosítás
Felsőfokú végzettségű óvodapedagógus	14	2
Jelenleg főiskolai tanulmányait végző képesítés nélküli óvodapedagógus	-	-
Pedagógiai munkát segítő gondozónő, dajka	9	
Pedagógiai asszisztens	1	
Karbantartó	-	
Egyéb munkakörben foglalkoztatott (konyhai kisegítő)	1	
Egyéb munkakörben foglalkoztatott (gépíró adminisztrátor)	1	
Egyéb munkakörben foglalkoztatott (udvaros, karbantartó)	1	

Gyesen jelenleg 1 fő van.

Logopédus heti két alkalommal foglalkozik az arra rászoruló gyermekekkel, a gyógypedagógus heti két alkalommal fejleszti a gyermekeket.

A Nevelési Tanácsadó szakemberei által előírt fejlesztéseket a Hősök úti óvodában Gyógypedagógus végzettségű kolléganő heti 2 alkalommal, az anyanyelvi fejlesztést anyanyelvi diplomával rendelkező kolléganő heti egy alkalommal végzi.

Nevelőmunkát segítő eszközök és egyéb felszerelések

Az elmúlt években – főként sikeres pályázatnak köszönhetően – jelentős eszközbeszerzések illetve taneszköz fejlesztések történtek. A csoportszobák elavult bútorzatának cseréje részben történt meg. Készség- illetve mozgásfejlesztő, anyanyelvi- zenei és egyéni fejlesztést segítő játékokkal bővült az eszköztár. Minden csoportszobában CD lejátszó áll rendelkezésre. A televízió , DVD és a gyermek számítógép minden csoport számára elérhető.

Megfelelő az ellátottság a szerepjátszást segítő, konstruáló-, építőjátékok, mozgásfejlesztő speciális eszközök, és gyermekkönyvek könyvtári dokumentumok terén. Azonban az amortizálódás miatt folyamatos pótlásukra szükség van.

Az óvodapedagógusok rendelkezésére áll a számítógép, fénymásoló berendezés, illetve kiépített internet hozzáférési lehetőség.

Játszóudvar

A tágas udvaron árnyat adó fák, füves területek találhatóak. A meglévő eszközök részben biztosítják a gyermekek mozgásfejlesztését. Az óvoda udvarának bevizsgálása szükséges, fejlesztése indokolt.

Az óvoda tárgyi feltételei

Óvodánk épületén az elmúlt években teljes körű belső- illetve külső felújítást végeztek. A csoportszobák száma 5. méretük tágasságuk megfelel a törvény által előírt maximális nagyságnak. Az udvar tágas, kialakítása megfelelő, nagy zöld területek, árnyat adó fák, füves domb és halastó biztosítják a gyermekek jó közérzetét. Környezetünkhöz igazodó természetes anyagokból készült ügyességet és mozgást fejlesztő játékszerekkel van berendezve, melyek bővítése illetve karbantartása folyamatos. A gyerekek mozgásigényének kielégítését és a levegőzést a tágas, fedett teraszon tudjuk biztosítani.

Bár az utóbbi években csökkentek a tárgyi feltételink hiányosságai (pl egy csoport új öltözőpadot illetve három csoport új asztalokat, székeket kapott) továbbra is mindent megteszünk a modern esztétikus külső és belső környezet biztosítása érdekében.

Tornaszobával sajnos nem rendelkezünk. Jelenleg tágasabb csoportszobákban, ha az időjárás engedi az udvaron illetve a sportpályán tornázunk. A nagy és a középső csoportosok igénybe veszik (az iskolai órarenddel egyeztetve) a Sportcsarnokot. Szintén a nagy- és középsőcsoportos gyermekekkel hetente egy alkalommal részt vehetünk vízhez szoktatáson az uszodában.

Az épület teljes felújítását követően a padlástérben olyan (polcokkal, szekrényekkel berendezett) tároló helyiségek kerültek kialakításra, melyekben áttekinthetően helyezhetjük el a különböző szakmai eszközöket illetve könyvtárunkat.

Programunk megvalósításához a legszükségesebb tárgyi feltételek adottak, és természetesen ezek karbantartására és bővítésére továbbra is nagy gondot fordítunk.

Az óvodának a program céljaihoz rendelt eszközrendszere

1. Az óvodai tanulás eszközei

Szakmai eszközök beszerzésére sajnos a költségvetésből kevés összeget tudunk fordítani, de más forrásokat is felhasználunk a minőségi és mennyiségi bővítés céljára. Az eszközállomány elemzésekor ki kell emelni azokat az óvónők által készített játékokat és eszközöket, amelyek az egyéni fejlesztés során fontos szerepet kapnak az óvodai tevékenységekben. Az elkészítéshez szükséges anyagokat igyekszünk biztosítani jelenleg is és a jövőben is.

2. Mese- és szakkönyvellátottság

Meséskönyv ellátottságunk nem megfelelő. A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően csoportonként elfogadható a törzsállományunk. Ezt egészítik ki a gyermekek által óvodába hozott saját mesekönyvek. Az állomány pótlása nagyrészt taneszköz fejlesztésből történt.

Szakkönyvellátottságunk megfelelő.

3. Eszközzel rosszul ellátott terület

4. Eszközzel közepesen ellátott terület

Mozgás, mozgásos játékok, matematika.

A rajzolás, kézimunka, külső világ tevékenységrendszeréhez, a munka jellegű terület.

Programunk megvalósításához szükséges a speciális fejlesztő játékok, a vizuális tevékenységhez szükséges anyagok, a munkatevékenységhez szükséges anyagok, a munkatevékenységhez szükséges kézi szerek bővítése.

Továbbá fejleszteni kell a zenei kelléktárunkat és ki kell egészíteni az audovizuális eszközállományunkat.

A játéktevékenység eszközei

A költségvetésből ugyan minimális összeget tudunk fordítani játékeszközök beszerzésére, de a költségvetésen kívüli összegből (pályázatok, taneszköz fejlesztés, jótékonysági előadás, családi délután, szülői adomány, alapítványi támogatás) pótoljuk a szükséges eszközök bővítését. Igyekszünk jó minőségű, tartós (bár drágább) játékokat beszerezni, folyamatosan karbantartjuk azokat. Célirányosan törekszünk az udvari, sport- és mozgásfejlesztő eszközök beszerzésére, továbbfejlesztésére, illetve folyamatos karbantartásukra.

A gyermeket megillető jogok és az egyenlő hozzáférés biztosítása

Nevelőtestületünk a személyi és tárgyi feltételeket az óvodai nevelés minden területén igyekszik biztosítani.

Az óvoda hagyományos (családi délután, jótékonyági meseelőadás, gyermeknap, stb) és alkalmi (színház, kiállítás, kirándulások stb) rendezvényei minden gyermek számára egyenlő hozzáféréssel elérhető korcsoportjának megfelelő módon és mértékben. Az óvoda nagy- és középső csoportos gyermeki heti gyakorisággal használhatják ki az uszoda és a sportcsarnok nyújtotta lehetőségeket.

A berendezési tárgyak (öltözőpad, fogas, ülőbútorok, asztalok, mosdócsap, WC, stb) megfelelnek a gyerekek testméretének, kényelmesen és biztonságosan tudják használni azokat.

A gyermekek által használt személyes eszközöket, felszereléseket, (pl törölköző, fogmosó felszerelés, torna felszerelés, váltóruha, stb) számukra hozzáférhető helyen tartjuk, szükség esetén igénybe vehetik a nap bármely szakában. A tevékenységeikhez használt eszközöket (művészeti tevékenységek, barkácsolás, stb) játékszereket, mesekönyveket a gyerekek szem- és kézmagasságában helyezük el.

A gyermek által készített munkákat és személyes holmijaikat jellel ellátjuk, hogy számukra felismerhető legyen. Az óvodai szokásrend kialakításánál arra törekszünk, hogy a gyerekek számára lehetővé tegye szükségleteik zavartalan kielégítését személyiségi jogait tiszteletben tartva (pl WC használat válasz fallal és függönnyel elválasztva a többi gyerektől).

A Tevékenységközpontú óvodai Nevelés célja és feladatai

A tevékenységközpontú óvodai nevelés a gyermek középpontban helyezését és nevelési funkciójának kiteljesítését tekinti alapvető feladatának. A gyermeki személyiséget úgy definiáljuk, mint az egyedi, megismételhetetlen, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény aktivitását. A gyermek, fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, a belső fejlődés – az érés – sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg.

Az óvoda **nevelő** intézmény, s mint ilyen a gyermeki személyiség kibontakoztatására, nevelésére, fejlesztésére törekszik. Tehát nem csupán „megengedi”, hogy a gyermek fejlődjön, nem passzívan szemléli ezt a fejlődést, hanem lehetővé teszi, elősegíti azt, tudatosan tervezett, szervezett nevelési helyzetek megteremtésével. A tevékenységközpontú óvodai nevelés a 3-7 éves korú gyermekek szociális életképességét (életre nevelését) minden későbbi fejlődés alapjaként kezeli, a pedagógiai célok és feladatok centrumába tudatosan az együttműködési és érintkezési képességek fejlesztését állítja, azaz kooperációra és kommunikációra kívánja képessé tenni óvodáskorban a gyermekeket.

A **kooperáció** és a **kommunikáció** az adott nevelési intézmény lehetőségei között valamennyi nevelési helyzetre vonatkozóan a konkrét tartalmat foglalja magába:

1. **A kooperáció konkrét tartalma:** a társas, közösségi és egyéni élet feltételeinek közös összehangolt erőfeszítésén alapuló újratermelése.
2. **A kommunikáció konkrét tartalma:** a közmegegyezésre (konszenzusra) való törekvés mindazokban a kérdésekben, amelyek az együttélés és együttműködés előkészítését, lebonyolítását, ellenőrzését és értékelését szolgálják.

Az óvoda a pedagógiailag segített, ösztönzött szocializáció minél teljesebb megvalósítására törekszik. A kisgyermeknek ahhoz, hogy boldoguljon meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, a környezet adta keretek között tevékenykedni, az eszközöket használni, a társakkal együttműködni, el kell lesnie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat. Ez akárhogy is nézzük, komplex életfeladat, a szociális tanulás intenzív formája. Ennek egy részét – eltérő kulturális színvonalon – a családok teljesítik. Az óvoda azonban nem csupán kiegészítő szerepet játszik az elsődleges szocializáció folyamatában, hanem arányos fejlesztését, intenzitásának fokozását, magasabb színvonalra emelését is vállalja, azaz: kiegészíti, kiterjeszti, felerősíti a szociális tanulást.

A társadalom és az egyén kölcsönviszonyának valamiképpen a **nevelés** fogalmában is tükröződnie kell. Felfogásunk szerint a nevelés a társadalom számára szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése, a mi esetünkben **a tevékenységközpontú óvodai nevelés célja:**

A 3-7 éves korú gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése, amely magában foglalja:

- a teljes gyermeki személyiség fejlesztését, a kompetenciájának fejlesztését a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül,
- az életre való felkészítést a tevékenységek által és a tevékenységeken keresztül.

Ez a pedagógiai program – az óvodás gyermek szociális életképessége növelése érdekében – fejlesztő hatásokban gazdag nevelési alaphelyzet megteremtését feltételezi. A nevelési alaphelyzet mindenekelőtt az adott nevelési intézményre jellemző tevékenységek, együttműködési formák, kapcsolatok, a fejlesztő hatások és fejlődési lehetőségek összefüggő rendszerében és által létezik.

A nevelés, mint „tudatos értékválasztás” a nevelési helyzetekbe beépített tevékenységek által valósítható meg, hiszen a gyermek állandó tevékenykedés közben fejlődik. A gyermeki megismerés alapja 3-7 éves korban a folyamatos érzékelés, tapasztalás és cselekvés, ezért a nevelési alaphelyzetbe szervesen illeszkedő rendszeres tevékenységeket úgy kell értelmeznünk, mint a pedagógiailag meghatározott szocializáció igazi determinánsait.

A tevékenységközpontú óvodai program nem egyoldalú gyermekközpontúságot hirdet, nem abszolutizálja a gyermeki szükségleteket és az óvodáskori adottságokat.

Ezeket alapnak tekinti a nevelés alapnormáinak megvalósításához. Programunk vallja, hogy a gyereket minden életkori szakaszban orientálni kell valamire, vezetni kell valahová.

Mire orientálhat az óvoda? A szélesen értelmezett életfeladatokra. Az óvoda feladata tehát nem a szűken vett iskolai feladatokra való felkészítés. Mi azt állítjuk, hogy az életfeladatokra orientálás az igazi tennivaló. Azt mondjuk, hogy az életre való felkészítés csak valóságos tevékenységek, csak a tevékeny életre alapozott nevelőmunka útján valósítható meg.

A nevelési cél elérésének feltételei

Programunk kitűzött nevelési célját a gyermek **szükségletének**, **tevékenységeinek** és **képességeinek** figyelembevételével, a gyermek egyéni adottságaiból kiindulva lehetséges megvalósítani.

A szükségletek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek fejlődő személyiség, ezért a gyermeknek sajátos, életkoronként, életkori szakaszonként és egyénenként változó testi, lelki szükségletei vannak. A szükségletek kielégítésében, a gyermeki személyiség alakulásában a gyermeket körülvevő személyi és tárgyi környezetnek meghatározó szerepe van. A környezeti hatások közül a család szerepe igen jelentős, hiszen a család az első szocializációs szintér, amely a kisgyermeket formálja. A családi hatások a legtöbb esetben nem tudatosan tervezettek, sokkal inkább jellemző rájuk, hogy spontán módon valósítják meg a „társadalomba való bevezetés” feladatait. Természetesen a különböző kultúrájú családok másként viszonyulnak a gyermekhez, a gyermeknek a családban elfoglalt helyéhez és más-más szerepet szánnak neki a családi életben belül. A családi nevelés mellett az óvodának igen nagy szerepe van (lehet) az elsődleges szocializáció során. Az óvoda nagy előnye a családdal szemben, hogy a családnál tágabb, tagoltabb szocializációs erőteret hozhat létre. Tudatosan alakítja, építi, kombinálja azokat a nevelő hatásokat, amelyekben az együttműködés és a társas érintkezés elemi formái integráns egységet, szerves, kölcsönös kapcsolatot alkotnak. Az óvoda tehát nem a spontán szocializációnak, hanem a pedagógiailag determinált szocializációnak a színtere, ahol az elemi kooperációs és kommunikációs formák tudatos kibontakoztatása folyik. Az óvodás korú gyermekek érzelmi állapotát, befolyásolhatóságát nagy mértékben az a családi atmoszféra határozza meg, amelyben élnek. Az érzelmi alapigények kielégítése, pl.: biztonságérzet,

védettségerzet a feltétele annak, hogy a gyermek a környezete iránt érdeklődést mutasson, kezdeményezzen, más emberekhez is kötődjön. Az óvodapedagógus nagyon eltérő érzelmi kívánalmakkal találkozik. Az óvodában a gyermek egyéni igényeit megértéssel fogadni és empátiakészséget mutatni ugyanúgy hozzátartozik az érzelmi neveléshez, mint a kiegyensúlyozott, harmonikus alaphangulat kialakítása. Az olyan óvodai atmoszféra, amelyik sokoldalú érzelmi kifejezéseket és pozitív élményeket tesz lehetővé, hozzájárulhat a gyermek boldog alaphangulatának kifejlődéséhez és ezzel együtt a másik megértéséhez. Azok a gyermekek pedig, akik viselkedési nehézségekkel és zavarokkal küzdenek (agresszivitás, gátlás), különösen sok figyelmet és megértő nevelői magatartást igényelnek.

Az érzelmi nevelés feladatai

- a szeretet és kötődés képességének fejlesztése
- a mások iránti tisztelet, megbecsülés érzésének fejlesztése
- az élménybefogadás képességének fejlesztése
- az érzelmek kifejező képességének fejlesztése
- az ösztönök és az érzelem irányításának fejlesztése
- az érzelmi zavarok tompítása, leépítése

A fejlesztés tehát azután kezdődik, miután a gyermek beilleszkedett a csoportba, jól érzi magát, alapvetően derűs, vidám légkör veszi körül, megismerkedett a felnőttekkel és a gyerekekkel, azaz bátran, biztonságosan mozog az őt körülvevő környezetben. A gyermekek gondozása az óvodai nevelőmunka alapvető feladata, olyan sajátos nevelési feladat, melynek színvonalas megvalósítása nemcsak a gyermek személyiségének fejlesztését alapozza meg, de lehetővé teszi annak a kedvező környezeti hatásnak a kialakulását, ami a gyermek további fejlődéséhez nagymértékben hozzájárul.

Az óvodapedagógus feladatai a gyermeki szükségletek kielégítésében

- az egészséges óvodai környezet megteremtése
- a nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes óvodai légkör kialakítása
- a gyermek megfelelő gondozottságának biztosítása
- a gyermek alapvető fizikai szükségleteinek kielégítése

A tevékenységek szerepe a nevelési cél elérésében

A gyermek személyisége és a tevékenysége kölcsönösen egymásra hatva fejlődnek.

1. A gyermek tevékenykedő lény. Személyisége komplex tevékenységek által fejleszthető a leghatékonyabban. A gyermeki tevékenység fogalma összefoglalható az alábbiakban:

- a) valamilyen belső szükséglet kielégítésének vagy külső követelmény teljesítésének eszköze
- b) képesség felhasználás, képességfejlesztés eszköze

A nevelő hatás belső – a tevékenység tartalmából eredő – feltételei

- a.) az egyén számára érdekes, a csoport számára fontos, hasznos tevékenység legyen (aminek hasznosságát egyre szélesebb közösség ítélni meg)
- b.) a célkitűző és a célmegvalósító tevékenység egysége érvényesüljön
- c.) a tevékenység és az eredmény kölcsönös feltételezettsége biztosítva legyen (csak a végigvitt, befejezett tevékenységnek van élményereje)
- d.) a tevékenységrendszer teljessége zavartalan legyen kettős szempontból:
 - elégítse ki a gyermekek akciószükségletét
 - oldja meg az adott gyermekközösség valamennyi feladatát (az önkiszolgálástól a csoportélet kialakításig – a csoportélet kialakításától a környezet formálásáig)

A nevelő hatás pedagógiai feltételei

- a.) a tevékenység pedagógiai előkészítése (ráhangolás, tudatosítás, stb.) közös feladata az óvodapedagógusnak, dajkának és az egész óvodai környezetnek
- b.) a tevékenység pedagógiai megszervezése az óvoda dolgozói részéről nagy tapintatot igényel (semmit se végezzünk el a gyermekek helyett, de mindenben segítsünk, amikor arra szükségük van a gyermekeknek)

- c.) a tevékenység pedagógiai értékelése ugyancsak alapvető feladata az óvodapedagógusnak. A siker, sikertelenség oka, a jól vagy rosszul megválasztott tevékenységi mód, az együttműködés megléte vagy hiánya, stb. lehet az érdeklődés kiinduló alapja.

A személyiség felfogható az egyénre jellemző tevékenység

A gyermekek számára meg kell adni a lehetőséget az önállóan megválasztott belsőből fakadó tevékenységre. A gyermeki tevékenység szervezésekor szükséges figyelembe venni a 3-7 éves korú gyermekek tevékenységének jellemzőit. A 3-7 éves korú gyermeket tevékenységi vágy jellemzi. Bármilyen mozgás, cselekvés változás felkelti a gyermek figyelmét és utánzásra ösztönzi.

A megismerési vágy a kíváncsiság, a felfedezés életkori sajátossága az óvodáskorú gyermeknek. A gyermek tevékenysége gyakran változik, minél kisebb a gyermek, annál gyakrabban változtatja tevékenységi formáit. Ennek következtében egy adott tevékenység általában rövid ideig tart és nincs mindig összhangban a kitűzött céllal. Az óvodapedagógusnak tudnia kell, hogy az életkor és az egyéni adottság nagymértékben meghatározzák a gyermeki tevékenység minőségét és mennyiségét, tehát ezt figyelembe véve segítheti elő a tevékenységek minél szélesebb kibontakoztatását a csoportban. A 3-7 éves korú gyermek életmegnyilvánulásaiban nem különülnek el élesen a különböző tevékenységek. A gyermek számára a játék lehet munka és fordítva. A közösségért végzett feladat lehet játék, esetleg a szabadidő kellemes eltöltése.

Az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megszervezésében

- Biztosítsa minél változatosabb többfajta tevékenység egy időben történő gyakorlásához a megfelelő feltételeket (idő, hely, eszközök, ötletek). Elengedhetetlen a tevékenységhez szükséges eszközhasználat, technikai eljárások megismertetése.
- A tevékenységek megszervezésében támaszkodjon a gyermekek tapasztalataira, a gyermekek aktuális élményvilágára
- Élmények nyújtásával segítse elő minél sokrétűbb és minél komplexebb tevékenységformák kialakulását az óvodai csoportban

A képességek szerepe a nevelési cél elérésében

A tevékenységközpontú nevelés olyan képességek kifejlesztését jelenti, amelyek a társadalomban létező, elképzelhető pozitív tevékenységek gyakorlásához szükségesek. Végző soron minden alkotó, termelő képesség önmegvalósítás mértéke részben a társadalmi létezés eszköze, a társadalmi haladás feltétele, forrása. Ezt a kettős meghatározottságot a pedagógiának nem áll módjában megkerülni, a belső arányokon, a tendenciákon azonban lehet módosítani, az önmegvalósítás és a társadalom érdekeit szolgáló tevékenység teljes vagy részleges egybeesését elő lehet segíteni.

A tevékenységsszervezés és a képességfejlesztés kölcsönös kapcsolatban áll egymással

A nevelés a társadalmilag szükséges egyéni képességek intenzív fejlesztése.

Ebben a minőségében egyszerre több részfunkciót teljesít, a nevelés

- orientáló tevékenység is,
- tevékenységsszervezés is,
- képességfejlesztés is.

Az első két funkcióval korábban már foglalkoztunk. Most a harmadik részfunkció sajátosságait és teljesítésének feltételeit vizsgáljuk közelebbről.

A lehetséges emberi képességek és tulajdonságok száma szinte végtelen, ezeket képtelenség lenne áttekinteni és külön-külön formálni. Ez azonban nem jelenti azt, hogy nem lennének a nevelés szempontjából kitüntetett képességosztályok.

A társadalmi és egyéni szempontokból lényeges képességek két nagy csoportba sorolhatók:

1. az első csoportba tartoznak a **kooperációs** képességek,
2. a második csoportba tartoznak a **kommunikációs** képességek

Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát, stb. mindenekelőtt az alapul szolgáló tevékenység társadalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonala, relációgazdagsága, stb.) határozza meg.

Más szóval: korántsem mindegy, hogy miben kooperálunk, hogy miről kommunikálunk.

A tevékenység több szempontból is bázisa a képességfejlesztésnek

- a tevékenység a kifejlesztett képesség forrása (mivel a képességek tevékenységek közben fejlődnek)
- a tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének (a képesség, meghatározott tevékenységekre való alkalmasság)
- a tevékenység a képességfejlesztés eszköze (az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók)
- a tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának, kifejtésének színhelye (a képességek csak meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg)

A képesség és a tevékenység annyira mély és genetikus kapcsolatban áll egymással, hogy csak a reáltevékenységekre alapozott nevelésnek lehet igazi esélye a sikeres képességfejlesztésre, hiszen minden képesség valamilyen tevékenységre való alkalmasság, és a képességek csak tevékenységekben fejlődhetnek ki és nyilvánulhatnak meg. Ez az általános képességekre is érvényes. Nincs olyan általános képesség, amelynek ne valamilyen konkrét tevékenység lett volna az eredeti forrása. A kommunikációra és a kooperációra való képességet a gyermek a kommunikáció és a kooperáció gyakorlása közben és által szerezheti meg. Ezek, mint említettük, kitüntetett képességosztályok bár nem tartalmazzák az emberi képességek összességét, magukban foglalják azokat a lényegi képességeket, amelyek a tudatos emberi élet folytatásához elsőrendűen szükségesek. Az emberi képességek összessége több emberformáló folyamat pl. a szocializáció, a művelődés eredményeként jelenik meg. Az előbbieken azonban itt is aktív szerepet töltenek be: szervezik, rendezik, hatékonyabbá teszik, stb. az egyén képességstruktúráját.

Az óvodapedagógus feladatai a képességek fejlesztésében

- Folyamatosan biztosítsa a gyermekek számára, a képességeik kibontakoztatásához szükséges tevékenységek gyakorlásának lehetőségeit.
- A folyamatos megfigyelés útján alkosson tiszta képet a gyermek meglévő képességeiről. Ennek ismeretében törekedjen a képességek fejlesztésére.
- A kiemelkedő képességű és részképességek fejlődésében elmaradott gyermekekre egyénre szabott fejlesztési terv alapján gyakoroljon hatást.
- Minden gyermek képességét önmagához – a saját lehetőségeihez – viszonyítva igyekezzen fejleszteni.

A tudatos fejlesztés feltételei

A 3-7 éves korú gyermek fejlesztése a nevelési céloknak megfelelően a nevelési folyamatban valósul meg. A nevelési folyamat a környezettel való állandó és szoros kapcsolatban zajlik. A nevelési folyamatban a gyermek spontán fejlődése, érése és a nevelési céloknak megfelelő tudatos fejlesztése által irányított, befolyásolt, de nem kizárólagosan tőle függő folyamat. A társadalmi, gazdasági környezet, a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport életkora, összetétele, a szülők igényei mind befolyással vannak a fejlesztés tartalmára. A tudatos fejlesztést az objektív és szubjektív feltételek ugyancsak jelentősen befolyásolják.

Az **objektív (külső) feltételek**, mint az óvoda épülete, berendezései, az óvoda udvara a gyermeket körülvevő környezet általában adottak. Ebben a tekintetben a tevékenységközpontú óvodai nevelési program nem igényel különös feltételeket. Csupán arra korlátozódunk, hogy a Magyarországon elfogadott szabályok alapján megfelelő csoportszoba, mosdóhelyiségek és udvar álljon a gyermekek rendelkezésére. Az óvónői önállóság kérdéskörébe tartozik, hogy a meglévő adottságokon belül milyen bútorzattal és hogyan alakítják ki az óvodabelső tereit és csoportszobáit. Az objektív feltételek azonban minden óvodában a lehetőségekhez mérten javíthatók. Például nagyon fontos lenne, hogy az óvodák udvarai fűvel és kavicsal borított részt egyaránt tartalmazzanak. Ez nemcsak az egészséges életmód feladatainak megvalósítását tenné könnyebbé, hanem kellemesebbé is varázsolná a gyermekek környezetét. A program megvalósítását szintén elősegítené, ha az óvodák udvarát sem kerítésekkel, sem sövényekkel nem választanák el, hanem éppen ellenkezőleg arra törekednének, hogy minél nagyobb egybefüggő játszó és mozgásra alkalmas tereket alakítsanak ki.

Ez nagymértékben elősegítené azt a pedagógiai célunkat, hogy a kooperáció és kommunikáció gyakorlása az egész nap folyamán kölcsönösen és akadálytalanul megvalósuljon.

A tudatos fejlesztés szubjektív feltételei

1. Az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése

A hangsúly az aktív, kétpólusú együttműködésre kerül. Az aktív nevelés tevékenységközpontú és tevékenységre alapozott nevelés. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyermekeknek éppúgy lehet véleménye, elképzelése, ötlete, javaslata, mint a felnőtteknek. Ezt komolyan kell venni és beépíteni a fejlesztési elképzelésünkbe. A gyermeket ugyanis saját környezete, saját tapasztalati, élményei befolyásolják, amit nem lehet figyelmen kívül hagyni a nevelés folyamatában, hanem éppen ellenkezőleg ezekre az élményekre, tapasztalatokra szükséges ráépíteni, megtervezni a gyermeki tevékenységeket. A fejlesztés során abból kell kiindulni, ami a gyermeket körülveszi, foglalkoztatja és érdekli. Ezzel válik lehetővé a gyermek aktivitásának bekapcsolása a nevelés folyamatába.

2. Az óvodapedagógus modell szerepe

A tevékenységközpontú óvodai nevelés az óvodapedagógust kulcsfontosságú szereplőnek tekinti, nagyon fontos az elfogadó, támogató hozzáállása a nevelési folyamatban. A gyermek utánzási hajlamából következően az óvodapedagógusnak kiemelt azonosulást indukáló szerepe van. Óvodáskorban, de későbbi életkorban is a példa a leghatásosabb nevelő erők egyike. Éppen ezért nagyon fontos, hogy mit és hogyan mond a pedagógus, miként viselkedik, hogyan öltözködik, stb. Különösen 3-4 éves korban meghatározó a pedagógus személyisége, hiszen kezdetben a gyermek teljesen kritikátlanul, válogatás nélkül utánoz, kizárólag a szeretett és érzelmileg hozzá legközelebb álló felnőtt kedvéért. Sok múlik tehát azon, milyen értékeket preferál az óvodapedagógus, a gyermek környezete és azon belül elsősorban a család. Gyakran előfordulhatnak értékkonfliktusok a család és az óvoda között. Ilyenkor az óvodapedagógusnak rendkívül tapintatosan és kizárólag a gyermek érdekeit figyelembe véve kell közelítenie a megoldás felé. A gyermek már megtanul és magával hoz bizonyos értékeket a családból, melyeket az óvodában is tiszteletben kell tartani. Az óvónő mintegy átveszi, átvállalja a gyermek óvodai életében az anya szerepét. Az ő biztonságot és harmóniát sugárzó egyénisége feltétlenül hatni fog a gyermeki személyiség fejlődésére. Ezért gondoljuk azt, hogy a gyermek harmonikus fejlesztésének alapkövetelménye abból indul ki,

hogy a gyermek-felnőtt kapcsolat alapja és mintája egész gyermekkoron át a gyermek-szülő viszony. Ebben a kapcsolatban kell az óvónőnek napközben mintegy helyettesítenie az anyát. A biztonságérzet egyik biztosítója a testi kapcsolat, az ölelés szorossága. Az óvodában még 6-7 éves korban is igénylik a gyermekek a gyakori simogatást, szeretgetést, ölelést. A gyermek és az óvodapedagógus aktív együttműködése a felnőttől is másfajta beállítódást, viselkedést igényel. El kell fogadnia, hogy nemcsak ő irányíthatja a gyermeket, hanem a gyermek is hat rá. Kapcsolatuk aktív és kölcsönös. Ez a pedagógusi magatartás feltételezi az önállóságot, rugalmasságot, döntési képességet, helyzetfelismerő képességet meglétét. Tudomásul kell vennünk, hogy olyan nevelő képes a gyermeket az életre, az önálló gondolkodásra serkenteni, aki maga is rendelkezik ezekkel a képességekkel. A tevékenységközpontú programmal dolgozó óvodapedagógusok merészen elengedhetik a fantáziájukat, mert minden, a csoportot érintő kérdésben, legyen az napirend, vagy tartalmi kérdés, szervezési probléma vagy az élet adta szituáció nemcsak lehet, de kell is a lehetőségekhez mérten a döntésekbe a gyermekeket bevonni.

3. Az óvónő és a dajka együttműködése

A dajka jelenléte és szerepe az óvodai nevelésben korábban kevésbé jelentett pedagógiai munkát, sőt azt tapasztaltuk, hogy mintegy kirekesztődtek a dajkák a nevelési folyamatból. A tevékenységközpontú óvodai program megvalósítása során a dajka munkája az óvodapedagóguséval összehangolttá válik, mert a dajkát a pedagógiai munka közvetlen segítőjének tekintjük. A dajka egyike a gyermeket nevelő felnőttnek, aki éppúgy, mint az óvodapedagógus, magatartásával, teljes lényével, beszédstílusával, öltözködésével hatást gyakorol a kisgyermekre. Ahhoz, hogy a nevelési folyamatban a dajka közvetlenül és tevékenyen részt vehessen, elsősorban arra van szükség, hogy megfelelő szinten tájékoztatva legyen az óvoda és az adott óvodapedagógusok nevelési elképzeléseit, módszereit illetően. Tudnia kell, milyen célok érdekében, hogyan kívánják az óvónők a gyermekcsoport fejlesztését megvalósítani. Ez a tudás, különösen a szakképzett dajkák esetében megsokszorozhatja a felnőttektől kiinduló nevelő hatásokat.

4. A környezetben élők hatásai

Az óvoda mindig adott környezetben működik, ezért valamennyi óvoda esetében lehetnek eltérő és azonos vonások a környezet feltételeit, lehetőségeit illetően. Nagyon fontos hatást gyakorolhat az óvoda nevelőmunkájára az, hogy milyenek az óvoda környezetében élő emberek. A helyi nevelési rendszer kialakításának elengedhetetlen feltétele az óvoda környezetében élők véleményének, javaslatainak, kifogásainak vagy dicséretének ismerete. Az óvodai nevelés sohasem lehet tartósan ellentétes az adott környezet elvárásaival. Különösen igaz ez akkor, amikor a szülők egyre inkább kezdik felfedezni, hogy az óvoda tulajdonképpen szolgáltató intézmény, melynek célkitűzéseit a szolgáltatás igénybevevők érdekeinek, elképzeléseinek és szükségleteinek megfelelően kell alakítani.

A fejlesztés tartalma

Meggyőződésünk, hogy a tevékenységek által nevelődő gyermek felnőve aktív részese lesz saját természeti és társadalmi környezete kialakításának. Éppen ezért a tevékenységközpontú óvodai nevelés tartalma a tevékenységeken keresztül jut érvényre és a nevelési folyamat négyes feladatrendszerén keresztül valósul meg. A feladatrendszer elemei a gyakorlatban nem különülnek el egymástól.

A feladatrendszer elemei:

- Játék és tanulási tevékenység
- Társas és közösségi tevékenység
- Munkatevékenység
- Szabadidős tevékenység

A feladatrendszer elemei egymást átszöve érvényesülnek és valamennyien együtt jelentik az óvodáskorú gyermek nevelésének tartalmát. Ezt azért is szükséges hangsúlyozni, mert a gyermek életmegnyilvánulásaiban sohasem különülnek el a különböző tevékenységek, azok komplex módon, egymást kiegészítve jelennek meg. Természetes tehát, hogy a feladatrendszer elemei mereven nem választhatók el egymástól, mint ahogy a tevékenységek is összefüggnek egymással. A gyermek számára egy adott tevékenység mint pl. sepregetés éppúgy lehet játék és munka is, mint ahogy beletartozhat a közösségi tevékenységek körébe, hiszen másokért másokkal együttműködve végezheti. Pontosan ez az oka annak, hogy a nevelés tervezésekor nem szedhetjük szét a feladatrendszer elemeit, hanem egységben gondolkodva a tervezett tevékenységekből kiindulva kell a tervezést átgondolnunk. Miután a tanulást a nevelés részének tekintjük, ezért a nevelés és a tanulás tervezésében is a komplex gondolkodásmód, az egymáshoz való kapcsolódás és nem nevelési területek szétdarabolásának szándéka vezeti gondolatainkat.

Játék és tanulási tevékenység

A játék a 3-7 éves korú gyermek alapvető mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja az életben előforduló szituációkat, az őt érő élményeket. Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit. A környező világról sőt a világegyetem egészéről is a játékon keresztül közvetíthetjük a legtöbb ismeretet a kisgyermek felé.

A játék tehát olyan komplex tevékenységforrás, melyet az óvodapedagógusnak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai eléréséhez. Az óvodapedagógus tudatossága természetesen sohasem irányulhat a gyermekre, hiszen kitalált és erőltetett úgynevezett „játékos módszerekkel” nem helyettesíthető a gyermeki tevékenység. A gyermeki tevékenységet – különösen a játékban – nem szabad szűken értelmeznünk. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi, manuális vagy mozgáshoz kapcsolt tevékenységeket ismerjük el, hanem a „szellemi alkotást” is tevékenységként fogjuk fel a játék során. A gyermek gondolatban megalkotja, kitalálja a játék szereplőit és bármilyen eszközzel vagy tárggyal helyettesíti azokat. Minden gyermeki tevékenység – beleértve a játékot is – felosztható spontán és az óvodapedagógus által irányított tevékenységre. Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtését, melyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy nincs szükség a pedagógus által kezdeményezett vagy irányított játéktevékenységre, hiszen köztudott, hogy 3 éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást. Csupán a helyes arányok megtalálására kívánjuk a figyelmet felhívni. A nevelési folyamat intenzív képességtermelő jellege ugyanis alapvetően attól függ, hogy milyen szélességben és mélységben képes az óvoda a gyermeki öntevékenység rendszerét kiépíteni. A játékon belül meghatározott eredmény elérését célzó öntevékenység a legfőbb biztosíték arra nézve, hogy az öntevékenység az önfejlődés, az önfejlesztés motívumait, képességeit és készségeit is létrehozza.

Jót és jól játszani – ez a gyermek dolga az óvodában. Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet, az amit a kisgyermek felfog és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból.

Éppen ezért az életre nevelés is a játékból indul ki és a játék segítségével teljesebben ki. A tevékenységközpontú program alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékokra. A játéktevékenységhez szükséges feltételeket, ötleteket és eszközöket azonban az óvodapedagógusnak kell biztosítani. Külön szót érdemel az élmények szerepe a gyermekek játékában. Az élmény, legyen az a gyermek egyéni élménye, melyet a családból a környezetéből hoz az óvodás, vagy legyen az az óvodai társakkal átélt élmény, rendkívüli jelentőséggel bír az életre való felkészítés folyamatában. A különböző szituációk megteremtése, az élménynyújtás, az óvónő tudatos, átgondolt munkáját feltételezi. Indirekt módon így lehet a gyermeki világot befolyásolni. Természetesen a gyermek spontán élményszerzése éppen olyan fontos, mint a pedagógus által irányított, megtervezett. A lényeg, hogy a gyermekek élményeiket tevékenységekben éljék meg. Általában a gyermek spontán szerzett élményei és tapasztalatai nem kapnak kellő figyelmet. A legjobb esetben meghallgatják a felnőttek ezeket az élményeket, de nem számolnak a továbbiakban vele. A tevékenységközpontú óvodai nevelés nemcsak feltételezi, hanem el is várja az óvodapedagógus ilyen irányú figyelmét, érzékeny reagáló készségét. Ilyen pedagógiai alaphelyzetben már valóban nem lesz mesterkélt és erőltetett a gyermekek képességeire építve, azt alapul véve fejleszteni az egyént éppúgy, mint a csoportot. A játék tehát, mint az óvodáskorú gyermek alaptevékenysége olyan lehetőséget jelent az óvodapedagógus számára, amit tudatosan felhasználhat a gyermekek fejlesztése érdekében. Legfőbb célkitűzéseinket szem előtt tartva olyan tulajdonságok fejlődhetnek ki a gyermekben a játék folyamatába, ami később a társadalomba való beilleszkedést nagymértékben elősegítheti. Gondoljunk például a társakkal való együttjátszás kialakulására, vagy a játékon belüli önállóságra, a másik gyermek játékának tiszteletben tartására, a kezdeményező-készség kibontakoztatásának lehetőségeire, vagy olyan tulajdonságok szükségességére, mint a mások mozgósításának képessége vagy az alá – fölérendeltségi viszonyok önkéntes kialakítására egy-egy játéksituációban. Beszélhetünk azokról a nagyon is demokratikusan, a gyermekközösség elfogadott belső törvényszerűségei szerint kialakított játékon belüli szereposztásokról is, melyek a szerepjátékot a társadalmi gyakorlatban tapasztalható szituációk előzményeivé avatják. A játék felhasználható a képességek kibontakozására, az értelem, az érzelem, az akarat megnyilvánulására, formálására. A változatos mozgás ügyesebbé teszi a gyermeket. A képességfejlesztést szintén a játékokra építjük. Legcélszerűbben egyéni képességeik alapján fejleszthetők a gyerekek.

Az óvodapedagógus feladatai a játékkal kapcsolatban

Nyugodt légkör biztosítása az elmélyült játék feltételeinek megteremtése.
A napirenden belül elegendő idő és hely biztosítása a játék számára
A játékhoz szükséges eszközök folyamatos biztosítása
Ötletek, lehetőségek, helyzetek teremtése a sokszínű játék kialakulásához.
Az egyéni élményeken túl közös élményszerzési lehetőségek kihasználása a játék fejlesztése érdekében.

Szükség esetén bekapcsolódás a játékba, együttjátszás a gyermekekkel.
A játék és a tanulás teljes mértékben összekapcsolódik óvodáskorban. A gyermek esetében a tevékenységi vágy ösztönöz a tapasztalatszerzésre és a cselekvésre és közben minden pillanatban újabb és újabb felfedezéseket tesz, azaz tanul a kisgyermek. Játék közben játékosan szinte észrevétlenül tanul, tehát a játék az óvodai tanulás egyik legfontosabb színtere, de nem kizárólagosan az. A játékon belül a motoros, a szociális és a verbális tanulás összefonódik, komplex formában jelenik meg. Az óvodai tanulás azonban szélesebb annál, hogy csupán a játékkal való összefüggésein keresztül értelmezzük. A nevelési folyamat egésze, azaz valamennyi pillanata alkalmas arra, hogy erőltetés nélkül spontán vagy irányított módon tanuljon a kisgyerek. A tanulás természetesen csupán része a nevelési folyamat egészének. Legfőbb célkitűzésünk, hogy egyszerre, egy időben kevesebbet, de minőségében és használhatóságában mégis több ismeretet kapjanak a gyermekek. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés mindennél fontosabb a 3 – 7 éves korú gyermek fejlődésének szempontjából. Ezt nem lehet kiváltani vagy helyettesíteni az egyoldalú intellektuális fejlesztéssel, aminek jelentőségét elismerjük, ám mértéke és hatása alatta marad a tevékenységek általi fejlesztésnek. A közvetlen környezet folyamatos megismerése, az érzékelés és a többoldalú tapasztalatszerzés azért központi kérdése a tanulási folyamatnak, mert szerintünk kevesebbet, de azt jobban, alaposabban, több oldalról megközelítve kell a gyerekek számára közvetítenünk és velük együtt átélnünk. Miután a gyermek a világot komplex módon érzékeli, észleli és éli meg ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. Ez az oka annak, hogy komplex foglalkozások rendszerén keresztül jut el a gyermekhez az, ami a számára a világból megismerhető, befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent.

Egyáltalán nem mellékes az a szempont sem, hogy azok a tanulási tapasztalatok, melyeket óvodáskorban szereznek a gyermekek hatással lehetnek az iskolai tanuláshoz való viszonyukra is. Nem mindegy milyen érdekeltség fejlődik ki a gyermekben a tanulással kapcsolatban, hiszen már kialakulnak annak csírái, hogy később örömmel tanul – e. Képes lesz – e saját motiváltságából kiinduló erőfeszítésre a tanulás során. Ennek a belső motiváltságnak a kialakulását kezdjük meg az óvodában. A tanulási tevékenység esetén is azt szeretnénk elérni, hogy örömmel és önként vegyen részt ebben a folyamatban a gyermek, ne csupán külső motiváció (jutalom) készítse erre. A cél az, hogy megfelelő színvonalú feladatok elé állítsuk a gyermeket. Természetesen minden gyermek esetében képességeinek megfelelő feladatokról van szó. A követelményeket az egyéni teljesítőképességhez kell mérni. A sikerélmények erősítik a gyermek önbizalmát és bátorságot adnak neki az újabb, nehezebb problémák megoldásához. A sorozatos kudarcok ellentétes hatást váltanak ki. A gyermek bátortalanná, félőssé, visszahúzódóvá válik, alulértékeli önmagát és alatta marad saját teljesítőképességének. Az óvodapedagógus szerepe tehát itt is kiemelkedő abban, hogy milyen feladat elé állítja az egyes gyermekeket, mennyire képes megismerni és fejleszteni a gyermeket egyéni adottságainak figyelembevételével. A program keretjellege biztosítja az óvodapedagógusok számára a gyermek igényeihez, egyéniségéhez, teherbíró képességéhez igazodó tanulási kereteket és formákat. A nevelés egészén belül megvalósuló tanulás kötött és kötetlen kezdeményezések, foglalkozások, beszélgetések, tapasztalatszerző séták stb. formájában. Ez teljes egészében az óvodapedagógus kompetenciájába tartozó kérdés.

Az óvodapedagógus feladatai a tanulással kapcsolatban

- Értelmi képességek fejlesztése (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás)
- A gyermek megismerési vágyának, kíváncsiságának sokoldalú érdeklődésének kielégítése
- Lehetőséget kínálni a gyermek számára olyan szituációk átélésére, ahol megismerhetik a felfedezés, a kutatás örömeit.
- A gyermekek egyéni érdeklődésének megfelelő tevékenységek biztosítása
- A gyermekek önállóságának, figyelmének, kitartásának, pontosságának, feladattudatának fejlesztése
- Olyan tapasztalatok szerzéséhez nyújtson segítséget a gyermeknek, amelyben saját teljesítőképességét is megismerheti

Játék

„Csináljon bármit
ami nyitogatja szemét és eszét
szaporítja tapasztalatait
ő azt hiszi: csak játszik,
de mi már tudjuk,
mire megy a játék.
Arra, hogy e világban
otthonosan mozgó
eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”
(Varga Domokos)

A játék a gyermek fejlődésében alapvető jelentőségű, semmi mással nem helyettesíthető tevékenységi forma. E természetes gyermeki megnyilvánulás alapja a pszichikus funkciók, a mozgás, a kreativitás és a szocializáció fejlődésének. A játék a gyermeknek nem csak az „élete”, hanem legbölcsebb tanítója is.

Gyakorlójáték

A játék során a véletlen mozgásból, cselekvésből fakadó siker ismétlésre készíti a gyermeket és ezek az újraismétlések nagy örömet jelentenek számára.

Mozgásos játék közben ismerkedik saját testével, testi képességeivel, a gyakori ismétletéssel bizonyos mozgásokat is begyakorol, mozgáskoordinációja fejlődik.

Manipulációs játék közben a gyermek megismerkedik az őt körülvevő világgal, annak tárgyaival és az anyagok tulajdonságaival. Fejlődik a vizuális memóriája, szem-kéz koordinációja és finommotorikája.

Verbális gyakorlójáték közben a gyerekek egy-egy szótagot, szót, dallamot illetve felnőttektől átvett szófordulatot ritmikusan ismétletnek. Segíti az anyanyelv elsajátításában, fejlődik a ritmusérzéke, hallása és nagy jelentősége van a beszédgátlások megelőzésében.

Építő-konstruáló játék

Az építés, konstruálás közben a gyermek átéli az alkotás örömét, fejlődik a kreativitása. Tanulja és tapasztalja a rész- egész viszonyát, megtanul tervezni, szerkeszteni. Építés közben fejlődik észlelése, megfigyelőképessége, szem-kéz koordinációja, gondolkodása. Segíti az egyéni ötletek, elképzelések megvalósítását az eszközök kombinált alkalmazásának lehetőségét.

Szerepjáték

A játékban a gyermek tapasztalatát, ismereteit, elképzeléseit, érzelmeit, pozitív és negatív élményeit fejezi ki.

Tükrözik a gyermek életét személyiségét, sok egyedi vonás van benne. Nagy jelentősége van a komplex személyiségfejlődésben. Fejleszti a gyermek viselkedéskultúráját, alkalmazkodóképességét, aktivitását. Lényegi sajátossága az utánzás. Nagy jelentősége van a szociális tanulásban, amikor a gyermek elsajátítja a társadalmi együttélés szabályait és az erkölcsi értékeket. Általa fejlődik a gyermek képzelete, szervezőkészsége és empátiája.

A játék a gyermek legintimebb tevékenysége, ezért az óvodapedagógus tudatos jelenléte és a gyermek önkéntessége közötti egyensúly megteremtése alapos gyermekismeretet és rátermettséget feltételez.

Szabályjáték

A sok lényeges elem közül a legfontosabb a szabályokhoz való igazodás igénye. A gyermek szociális, érzelmi és értelmi fejlesztését szolgálja, amennyiben az adott csoport fejlettségéi szintjének megfelelő, melynek szabályai könnyen érthetőek és teljesíthetőek.

A mozgásos szabályjáték kielégíti a gyerekek mozgásigényét, tanulja indulatainak fékezését illetve a siker- és a kudarcélményt. A csoportos játékokban fejlődik közösségi érzése, feladattudata.

Az értelemfejlesztő szabályjátékról tudnunk kell, hogy egyfajta szociális és értelmi érettséget feltételez és ezek fejlesztését is szolgálja (önuralom, tolerancia, logikus gondolkodás, szókinccs).

Barkácsolás

A folyamatos gyűjtőmunka során összegyűjtött kellékek és a folyamatos tevékenységi lehetőség biztosítása révén kialakul a gyerekekben az az igény, hogy alkalmasszerűen maguk is készítsenek a játékuhoz illetve annak gazdagításához, továbbfejlesztéséhez és a kedvenc meséik, élményeik dramatizálásához szükséges eszközöket.

Eleinte az óvodapedagógus a gyermekek közötti tevékenységével felkelti az érdeklődésüket, magyaráz bemutat. A későbbiekben a gyerekek már önállóan illetve az óvónő segítségével valósíthatják meg ötleteiket. Barkácsolás közben sok technikát és munkaformát ismer meg a gyermek, fejlődik kreativitása, képzelete, szókinccse.

Dramatizálás- bábozás

A dramatizálás és a bábozás szoros összefüggésben és kölcsönhatásban állhat egymással. Amíg a dramatizáláskor a gyermekek saját vagy irodalmi élményeiket játsszák el kötetlen módon, addig a bábozás belső világnak egyik legkifejezőbb eszköze, mellyel felelevenítik tapasztalataikat, elképzeléseiket, szociális élményeiket. Mindkettő fejleszti az empátiát segítő magatartásformák erősítését, a kifejezőkészséget és az erkölcsi ítéletek alkotását. A báb mögé bújva lehetőségük nyílik az önmegvalósításra, ugyanakkor a társas kapcsolatok alakulását segíti az egymásra figyelés. A gátlásos gyermekek kommunikációját nagymértékben fejleszti. A bábok mozgatásával fejlődik ritmusérzékük, testsémájuk.

Szabadon történő játék

A gyermekek megismerő, felfedező tevékenysége, amelynek alapja a tapasztalatszerzés és a természetes kíváncsiság. Az óvoda udvara, a természeti környezete és az évszakok adta sajátos lehetőségekkel örömteli tevékenységek sokasága biztosított. Ezek a tevékenységek kedvezően hatnak a gyermekek közötti társas kapcsolatok, együttműködés alakulására. Lehetőséget adnak a gyermekek mozgásigényének levezetésére.

Arra törekszünk, hogy hagyjuk a gyerekeket cselekedni, de ha szükség van rá modellnyújtó játszótársak legyünk. A gyermekek játékát figyelemmel kísérjük és ötleteket adunk a kezdődő illetve kialakult játéktémával kapcsolatban.

Az óvodapedagógus szerepe a játék (indirekt) irányításában

A folyamatban lévő játék irányítása egyénenként és játék fajtánként differenciált feladatokat jelent az óvónőnek. Elsősorban biztosítsa azokat a feltételeket (megfelelő légkör, hely, idő, játékeszközök), amelyek kedvezően hatnak a játék kialakulására, a gyerekek játékkedvére illetve ösztönzi őket és amelyek segítségével játékkuk tartalmasabbá, sokoldalúbbá válik.

Segítse az önkéntességnek, szabad választásnak és önállóságnak érvényesülését a játékszerek, eszközök kiválasztásában. Gondoskodjék arról, hogy a gyermekek biztonságban érezzék magukat, hogy szükség esetén bizalommal fordulhatnak hozzá. Az óvodapedagógus jelenléte, segítsége, elvárásai nem csak egy pontra irányuló (pl. barkácsolásnál, szabályjátéknál direktebb, míg szerepjátéknál, dramatizálásnál indirektebb) , hanem rugalmasan változó és átfogó.

Ügyeljen arra, hogy a játszócsoportban ne alakuljon ki tartósan az irányító, aktív gyerekek tábora illetve ne szorítsák háttérbe a félénk, visszahúzódó társaikat (sztár-, peremhelyzet megelőzése) . Tapintatosan ébressze fel a szülők figyelmét gyermekükkel való együttjátszásra, a közös játék jelentőségére, mely hatással van gyermekük érzelmi fejlődésére és a bensőséges szülő-gyerekek kapcsolat alakulására. Játékot irányítani az az óvodapedagógus tud hatékonyan, aki maga is szeret játszani.

Társas, közösségi tevékenység

Cél

A szociális és egyéni nevelés célja a gyermekek egyéni érdekeinek, tulajdonságainak, képességeinek kibontakozása a közösségen belül a csoport normái alapján.

A gyermekekkel szemben támasztott két fő követelmény: tanuljon meg másokkal érintkezni és együttműködni. A kooperációs és kommunikációs képességek pedagógiai szempontból sikeres formálásnak legfontosabb feltétele, hogy a tevékenység- társadalmi és egyéni-értéktartalma és hasznossága nyilvánvaló, felismerhető, tudatosítható, átélhető legyen. Az együttműködési és érintkezési képességek jellegét, tartalmát, színvonalát, hatékonyságát stb. mindenképp az alapul szolgáló tevékenységek társadalmisága (közhasznú volta, kulturális színvonala, relációgazdagsága stb.) határozza meg. Pedagógiai programunk négyes feladatrendszere megfelelő bázist nyújt a kooperációs és kommunikációs képességek kifejlesztéséhez. A társas és közösségi tevékenységek állandó gyakorlása által történő kifejlesztése rendkívüli fontossággal bír a társadalmi gyakorlatra való általános felkészítés, azaz az életre nevelés szempontjából. Pedagógiai programunk a gyakorlat szükségleteiből kiindulva vezeti le a társadalmi követelmények rendszerét. A tulajdonságok, a képességek, a készségek, a szükségletek olyan rendszerét kívánja formálni, amelynek segítségével a gyermekek részvétele a napi életben (társadalmi gyakorlatban) egyszerűbbé, könnyebbé, gyorsabbá válik. A társadalom élete, a társadalmi gyakorlat pedig jórészt a társas és közösségi kapcsolatok keretén belül zajlik. Nagyon fontos feladat tehát már óvodában tudatosan törekedni a közösségben zajló folyamatok, természetes társas kapcsolatok és a közös tevékenység kibontakoztatására. Mindez természetesen nem jelenti az egyén fejlesztésének mellőzését. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik egyéni akaratukat, ambícióikat, vágyaikat képesek a közösség keretein belül is megvalósítani. Az élet is ilyen. Bizonyos korlátok között kiélhetjük magunkat, azaz nekünk éppen úgy szükséges alkalmazkodnunk másokhoz, ahogyan mások is alkalmazkodnak hozzánk. A cél az, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek egyéniségünkben kihozni, ezzel is gazdagítva a közösséget. Minden gyermek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez.

A társas és közösségi kapcsolatok kialakítása a tevékenység bázisára támaszkodva a teljes nevelési folyamatot átfogja. Az óvodai csoport, az óvodai közösség sikeres formálása esetén a társadalom számára igen hasznos közösségi érzés, közösségi tudat és magatartás mellett mások megbecsülése, elismerése a közös szokások kialakulása, a hagyományok tiszteletben tartása, sőt a csoport közvéleménye is kialakul. A csoportban elfogadott normák befolyásolják a gyermekek cselekedeteit. Ha mindehhez még nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul, akkor tág tere nyitunk a gyermekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányában. A nevelőközösség szerepe ebben a folyamatban meghatározó. A nevelőközösség belső tartás, gyermekszeretete, kivívott tekintélye és világos, pontos, tudatos, célirányos nevelő tevékenysége nélkül az elképzelt gyermekközösség kialakítása nem sikerülhet. Az óvodai gyermekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósítható meg. Az óvodában minden tevékenységnek a gyermek egyéni örömein túl a közös élmény is kell erősítenie. A társas kapcsolatok, a közös munka, az együttjátszás és a komplex foglalkozások rendszere is az együvé tartozás érzését erősíthetik, ha tudatosan igyekszünk ezt létrehozni. A lényeg, hogy a tevékenykedtetés sokszínű, változatos legyen, és a tevékenykedtetésen legyen a hangsúly. Mindent kipróbálhasson a gyermek, kivételt csak a testi és szellemi épségét veszélyeztető tevékenységek képeznek.

A közösségi szokások kialakítása pedig a tevékenységek végzését segítse, a gyermekek cselekedeteit irányítsa. A szokások tegyék lehetővé, hogy az egyik gyerek ne zavarja a másikat a tevékenység végzése közben, a szokásrendszer tegye lehetővé a gyermekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelmet, vagy a közös tevékenység során kialakuló viták lerendezését stb. Nem fegyelmezni, hanem tevékenységgel és ehhez szükséges hellyel, eszközzel kell segíteni a gyermekeket abban, hogy minél nagyobb önállóságra tegyenek szert óvodai életük során. A helyes szociális viselkedés megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. A felnőtt és gyermek között nem a feltétel nélküli szófogadás, hanem a demokratikus partnerviszony kialakítása a cél. Az óvodapedagógus ugyanúgy vegye figyelembe a gyermek jogos kívánságait és igényeit, mint ahogy a gyermektől is elvárja a szokások, szabályok betartását. A gyermekek egymás közötti és a felnőttel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre kell építeni. A közösség lehetőséget teremt az önálló kapcsolatok kialakítására, a különböző nézőpontok megismerésére, a konfliktusok kezelésére és megoldására. Ezek a folyamatok pedig a másokkal szembeni tolerancia kialakulásához vezetnek. A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont az, amikor a gyermek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal.

A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állítja a szülőket és az óvodapedagógusokat egyaránt. Az óvodapedagógus feladata, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az újonnan óvodába kerülő gyermek felé. Adjon elegendő időt a beszoktatásra. Az óvoda nyitottsága, hagyományok teremtésével, nyilvános, közös programok, ünnepek segítségével tovább növelhető.

Az óvodapedagógus feladata a társas, közösségi tevékenységgel kapcsolatban

- Biztonságos, nyugodt, félelemmentes óvodai mindennapok biztosítása, amiben lehetőség kínálkozik a gyermekek közötti, valamint a gyermekek és felnőttek közötti minél gyakoribb kontaktusfelvételre .
- A felnőttekkel és a társakkal kapcsolatos viselkedési szokások kialakítása és gyakorlása természetes szituációkban.
- A gyermekcsoporton belül az együttműködés, az együttjátás, együttdolgozás képességének kialakítása és gyakorlása.
- A természetes társas szükségletek kialakítása
- A konfliktus kezelése.
- A társakért, a csoportért érzett felelősségérzet kialakítása.
- A demokratikus szabályok betartásának gyakorlása.
- A különbözőségek elfogadásának és egymás tiszteletére nevelés.
- Arra nevelni a gyermekeket, hogy megértés és toleranciát tanúsítsanak társaik irányában.
- Saját és mások elismerésére nevelés.

Óvodai nevelésünk messzemenően támaszkodik a családi nevelésre, a család és óvoda szoros együttműködésére törekszünk. Óvodánkban az érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez – részben átvállalva az anya szerepét – empatikus, meleg, elfogadó, szeretetteljes kapcsolatot alakítunk ki a gyermekekkel. Fejlesztő munkánk során arról gondoskodunk, hogy a gyermekek tapasztalatai változatos tevékenységformák közben gazdagodjanak. A gyermek énközpontúsága alapján elsősorban önmagára képes figyelni, de megfelelő biztonságot, szeretetet közvetítő környezetben képessé válik az együttéléséhez szükséges erkölcsi normák betartására, közösségi élet szabályainak elfogadására és alakítására. Addig azonban hosszú az út míg az otthonról érkező csöppségek közül kialakul az a közösség, melyben a különböző temperamentumú, érdeklődésű, különböző családi háttérrel rendelkező gyerekek jól érzik magukat, képesek együttműködni.

A gyermek elsősorban családban nevelődik. Az óvoda folytatja és kiegészíti a megkezdett nevelési folyamatot. Az első találkozás, annak emberi, érzelmi és tárgyi környezete alapvetően befolyásolja a gyermek csoporthoz fűződő későbbi kapcsolatát. A beszoktatásra különös gondot fordítunk. A gyermek óvodába lépése előtt családlátogatás alkalmával a leendő óvodást a saját környezetében ismerjük meg, betekintést nyerünk a család szokásaiba, nevelési attitűdjébe. Megbeszéljük a beszoktatás menetét. Igény szerint lehetőséget adunk arra, hogy a gyermekek szüleikkel együtt ismerkedjenek az óvodával. A beszoktatás ideje alatt a gyermek kedvenc játékait, tárgyait biztonságot fokozó eszközeit magával hozhatja. Jeleiket előzetes megbeszélés után kapják a gyerekek. Az óvodába lépést követő egy héten keresztül az új gyermekekből álló csoportban az óvodapedagógusok – a lehetőségekhez képest – teljes műszakban dolgoznak a nyitva tartás ideje alatt. Valamint az első hónapban a beszoktatás napi váltásban végzik.

A csoportszobák kedves, derűs nyugalmat árasztó, kuckósított berendezése hozzájárul ahhoz, hogy a gyermekek az egész nap folyamán megfelelő helyet találjanak és jól érezzék magukat. A beszoktatás ideje alatt megismertetjük és felkínáljuk a csoportszobában és az udvaron elhelyezett mozgásfejlesztő játékokat. Hangsúlyt helyezünk az egyensúlyozó játékokra feszültség levezető hatásukat kihasználva (body-roll, ugráló asztal).

A nehezen beilleszkedő gyermeket mondókával, dallal, ölbeli játékokkal nyugtatjuk meg. Lefekvésnél különös figyelmet fordítunk a személyes kapcsolatra (simogatás, betakargatás, mesélés, altató dal).

Bármelyik életkorban történik a beszoktatás a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás nemcsak a csoport óvodapedagógusával, hanem az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény. A régebbi óvodásokat is felkészítjük az újak fogadására. Már a beszoktatás ideje alatt játékos formában gyakoroltatjuk a különböző tevékenységeket, figyelembe vesszük egyéni képességeiket, tempójukat. Az 5-7 éves gyermekek segítenek a kisebbeknek a mosdóban és az öltözködésnél. A családi légkör megteremtése segíti a társas kapcsolatok alakulását. Mindehhez tevékenykedtető élet szükséges, ahol a közös élmények biztosítják a gyermekek együttműködését, amely formálja egymáshoz való viszonyukat. Minden csoportnak hagyománya, szokásrendszere, szimbóluma van, amely sajátos légkört biztosít ami mélyíti összetartozásukat. Hagyományaink ápolása születés-névnapok jelzik azt, hogy fontosak vagyunk egymásnak, együtt örülünk, ünnepelünk. Az ünnepek, az ünnepi előkészületek a közösségi érzések alakítására igen kitűnő alkalmakat teremtenek.

Nem másról van itt szó mint az értékteremtés folyamatáról és a gyermekcsoport által létrehozott érték, alkotás, ötletmegvalósulás közös örömről. Ennél komolyabb közösségalkotó tevékenységet keresve se tudnánk találni.

Az ünnepek nemcsak nevelési céljaink megvalósítása szempontjából fontosak, hanem azért is mert e legszelebb tevékenységi formákra adnak lehetőséget. Ilyen ünnepeink: Mikulás, Anyák napja, Gyermeknap, a gyermekek név- és születésnapjai, Karácsony, Húsvét, Farsang, Március 15., Október 23., Május 1. időszakos ünnepek, melyek adott alkalomhoz kapcsolódnak Madarak és fák napja, Föld napja stb. , gyermeknap kirándulások.

A gyermek pozitív kapcsolatai csak úgy alakulnak, ha jól érzi magát a csoportban. Bizalmuk, biztonságuk kialakulását elősegíti az óvoda felnőtt közössége, gyermekközössége.

A nevelés alapja a feltétel nélküli szeretet korlátokkal együtt. A korlátokat úgy állítjuk, hogy az adott közösség meg tudja felelni az adott elvárásoknak. A gyermek felé nyitottak vagyunk, segítjük a barátságok kialakulását, az egymás tiszteletére nevelést, a máságg elfogadását, az érzelmileg átélt közös feladatok megvalósulását. A felnőtt-gyermek kapcsolatában fontos, hogy megértsük a gyermek érzelmeit. A gyermekek tevékenységéhez nagy szabadságot biztosítunk, a pontos határok megjelölésével. Elvárásainkat röviden, egyértelműen, pozitívan fogalmazzuk meg, a pozitív érzelmeket megerősítjük, a negatívokat visszatartjuk, fékezzük.

A gyermekek viselkedéskultúráját fejleszti a felnőttek jó példája, bátorítása, türelme, bizalma, szeretete. A gyermekek érzik, hogy az óvónő cselekedeteiben, szavaiban mint és miért tart helyesnek, mit és miért utasít el és mit vár el tőlük.

A kapcsolat erősítése érdekében minden gyermek számára biztosítjuk a személyes perceket, ahol lehetőség nyílik a saját érzések elmondására, mások érzéseinek meghallgatására, elfogadására.

A szocializáció szempontjából különös jelentősége van a közös élményekre épülő tevékenységek gyakorlásának. A közös együttlétek, a közösen végzett munka öröme olyan erkölcsi tulajdonságokat erősít mind az együttérzés segítőkészség, lelkiismeretesség, őszinteség, igazmondás, önzetlenség, figyelmesség. Fejleszti akaratunkat, ezen belül önállóságunkat, feladattudatunkat, szabálytudatunkat és kielégíti természetes társas szükségleteinket. A gyermek kezdetben érzelmileg, majd később a belátás alapján azonosulnak azzal az értékrenddel, amelyet az óvónő közvetít. Az azonosulás elősegíti a csoport közösséggé formálódását.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által elvárt viselkedési szabályok
- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra
- Az adott tevékenység által megkívánt magatartási formákat tudják.
- Tájékozódni tudnak a közösségben.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt.
- A megkezdett munkát igyekeznek befejezni.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

Munkatevékenység

Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munka az óvodás gyermek számára játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és a munkatevékenység. A munka pedagógiai funkciója nem szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Éppen az az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező. Nem elsősorban a munka tárgya, hanem megszervezésének módja fejt ki a már említett nevelő-fejlesztő hatást. Itt is érvényes, amit a tevékenységről általánosságban elmondtunk: alapvető követelmény az önállóság, az öntevékenység lehetőségeinek megteremtése. A különböző munkafajták: önkiszolgálás, naposság, a gyermekek saját személyiségével kapcsolatos munkák, a csoport érdekében elvégzett munkák vagy a kerti munka közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelentsen az óvodában. Minden olyan munkát elvégezhetnek a gyerekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekezzünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvezzi a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését és ha mindez pozitív élmények átélésnek forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Az első feladat olyan munkalehetőségek biztosítása, ami a gyermek számára elfogadható. Ezen kívül igen nagy fontosságú, hogy a munkavégzés során biztosítsuk a teljes önállóságot. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható és sohasem a gyermekre kényszerített feladat legyen. Váljon a csoport számára magától értetődő és természetes dologgá, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki a kedvének, egyéniségének, képességének megfelelő munkát végezheti. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy a munkavégzés ne időszakonként, hanem rendszeres, folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba. A munkafajták közül ki kell emelnünk az önkiszolgálást, aminek óvodáskor kezdetétől fogva igen nagy a jelentősége.

A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt – testápolás, öltözködés, étkezés, környezetük rendben tartása – a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni. Az felesleges meghatározni, hogy melyek azok az önkiszolgálással kapcsolatos tevékenységek, amelyeket 3-5 vagy 7 éves korban végezhet el a gyermek. Hagyjuk, hogy a gyerekek saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor végezzék el az önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor képesek rá, vagy kedvük van hozzá.

A munka megosztása során fontos feladatnak tartjuk, hogy a gyerekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. Pontosan olyan módon, mint amikor a szerepjáték megkezdése előtt elosztják egymás között a szerepeket. A nagyfokú önállóság és a döntési helyzetek, döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését.

A munkára nevelés általános értelemben magában foglalja a termelés, a gazdálkodást is, azaz a valódi értékteremtő képességek fejlesztését. Nekünk az óvodában ennél kevesebbel kell megelégednünk, azonban ez nem jeleneti azt, hogy ne tudnánk megismertetni a gyerekeket a munka társadalmi értékével. A kerti munka az a terület, ahol ez az értékteremtő képesség még tisztábban megmutatható.

Fontosnak tartjuk tehát az óvodában az élősarok kialakítását és a kerti munka megvalósítását, mert a nevelésben játszott szerepén túl a természet, a környezet és az ember kölcsönhatásának megtapasztalására igen nagy lehetőséget nyújt a gyermekcsoport valamennyi tagjának. Tavasztól-őszig lehet tevékenykedni a kertben és közben rengeteg tapasztalatot, ismeretet szereznek a gyermekek. Nagyon fontos, hogy a munkavégzéshez elegendő mennyiségben és megfelelő minőségben legyen a gyermekcsoport felszerelve a szükséges eszközökkel, szerszámokkal.

Az óvodapedagógus feladatai a munkatevékenységgel kapcsolatban

- Minden gyermeknek biztosítson lehetőséget arra, hogy önkéntesen, önállóan, kedve és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos kiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkatevékenységet.
- Folyamatosan biztosítsa, bővítse a munkatevékenységhez szükséges, gyermekek számára megfelelő munkaeszközöket
- A munkaeszközök számára biztosítson olyan helyet ahol a gyermekek bármikor elérhetik és használhatják őket.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek bármilyen őket érdeklő munkatevékenység elvégzéséhez, még akkor is ha a gyermek tevékenységi vágya és képességei nincsenek teljesen összhangban.
- Arra törekedjen, hogy minden munkatevékenység örömet jelentsen a gyermekeknek és teljes önállósággal végezhessek azokat.

Munkajellegű tevékenységek az óvodában

Önkiszolgálás

Kezdetben az óvónő segítségével, később önállóan végeznek önkiszolgálást (testápolás, öltözködés, étkezés, holmijuk rendben tartása, óvása). Minél kisebbek a gyermekek annál több időt kell fordítanunk a különböző feladatok gyakorlására. Miután a készségek kialakultak csökkentjük a ráfordított időt, és más készségek kialakítására irányítjuk a gyermekek figyelmét.

Ez persze nem gátolja azt, hogy amíg egy készség ki nem alakul, más területen ne állítsunk fel követelményeket.

Naposság

A gyerekek fejlettségétől függően vezetjük be és fokozatosan bővítjük a feladatokat. Az önkiszolgálással kapcsolatos munkaszokások begyakorlása után válik egyre tudatosabbá és örömtelibb tevékenységgé.

A naposi munka jól fejleszti a gyerekek közösségi kapcsolatát. Ízlésesen, esztétikusan terítsenek meg, étkezés után segítsenek a poharak, tányérok összeszedésében és az asztal letörlésében.

Minden csoportban önállóan alakítják ki a kiválasztás rendszerét.

Alkalomszerű munka és megbízatások

Az óvoda és a csoport életében vannak olyan munkafeladatok, amelyeket a gyerekek a naposi teendők mellett alkalomszerűen végeznek. Ezeknek körét mindig meghatározza a gyerekek fejlettsége, a környezeti adottságok, melyek a gyermeki önállóság kialakulását segítik.

A gyakori dicséret, elismerés hatására szívesen vállalnak alkalomszerű munkát. Az alkalomszerű munkákban a felnőttek segítségével vegyenek részt (játék elrakás, csoportszoba átrendezés, terem díszítés, játék tisztítás, eszközök kiosztása, összeszedése, öltöző és mosdó rendjének megőrzése, ünnepekre ajándék készítése).

Növény- és állatgondozás

A környező világ megismerésének egyik része a növények és állatok fejlődésével, gondozásával, védelmével való ismerkedés. A növények és állatok gondozását felnőttekkel végezzék.

A teremben és a kertben az évszaknak megfelelő tevékenységeket végezzenek (csíráztatás, rügyezettetés, veteményes kert , falevelek összegyűjtése, élősarok gondozása).

Télen gondoskodjanak a madarokról a csoportban gondozzák az akváriumot, terráriumot.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- A gyerekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örömmel teljesítik kötelességeiket.
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szívesen részt vesznek a növények és állatok gondozásában
- Szeretnek meglepetést készíteni kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak.

Szabadidős tevékenység

A szabadidő igazi tartalma: a termékeny idő-felhasználási lehetőségek közötti szabad választás. Ez is öntevékenység, ez is döntés. Különösen a kisgyermek számára az, aki eleinte a felkínált sokfajta tevékenység közül igazából nem, vagy csak nagyon nehezen tud választani. Egyszerre szeretne mindenütt ott lenni, mindennel játszani, mindent megfigyelni. A szabad, autonóm egyéniség által determinált öntevékenység egyenlő a döntéssel. Ennek közelébe kell juttatni a gyermeket. Az ilyen döntést ugyanis már nem befolyásolják természeti szükségességek, társadalmi kötelességek. A szabadidős foglalkozásoknak azért kell a saját, semmivel sem helyettesíthető helyüket és szerepüket kivívniuk a nevelési intézményekben, mert másképpen a gyermek sohasem tanulhatja meg, hogyan gazdálkodjon az önmaga számára felszabaduló, rendelkezésre álló idővel. Ebben a tevékenységi szférában sem képzelhető el, hogy a hosszú ideig szorosan irányított gyermek egyszer csak öntörvényei szerint cselekvő önálló egyéniséggé válik. A kívülről irányított ember, különösen, ha hozzászoktatták tartósan önállóan helyzetéhez, nem lesz képes belülről, önmaga által irányított emberré válni.

Az alapvető társadalmi tevékenységeket és az individuális tevékenységi formákat ötvöző nevelési rendszer nem képzelhető el anélkül, hogy a társadalom tagjai elsajátítsák a társadalmi és egyéni lét fenntartásához és gyakorlásához szükséges képességeket. Ezeknek a képességeknek a sokrétűsége, elméleti és tapasztalati megalapozottsága, egymást erősítő és kiegészítő jellege az egyike azoknak a nagy horderejű feladatoknak, melyeknek megvalósítását az óvodában lehet elkezdeni. Az óvodában persze sajátosan – az iskolától eltérő módon – értelmezzük a szabadidős tevékenységet. Ennek oka elsősorban az, hogy az óvodások egész nap az intézményben tartózkodnak, önállóan és a lehetőségekhez mérten szabadon tevékenykedhetnek. A csoportok elszigeteltségének megszüntetésével kitágítjuk a gyermek élet és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság, kezdeményezőkézség és döntési képesség kifejlődését. Ugyanakkor mindezek mellett az egyéni képességek megmutatására, kibontakoztatására is igen hatásos eszköz ez a nevelési mód, hiszen még nagyobb lehetőséget nyújt az azonos érdeklődésű gyermekek kiscsoportos foglalkoztatásához.

Az óvodapedagógus feladatai a szabadidős tevékenységek megszervezésében

- Törekedjen a zárt csoportszoba tereinek kiszélesítésre
- Keresse a lehetőséget arra, hogyan biztosíthatna nagyobb mozgás és tevékenységi teret a gyermekeknek.
- A választásra felkínált tevékenységek listáját bővítse, időszakonként gondolja át a változtatások lehetőségét és szükségességét.
- Egyszerű, saját maga és a gyermekek alkotta eszközökkel segítse elő a gyermekek fantáziájának fejlődését.
- Az egész nap folyamán keressen és kínáljon lehetőséget az egyéni képességek fejlesztésére, a differenciált gyakorlásra, a gyermekek egyéni kérésének fejlesztésére.

Anyanyelvi nevelés

Nevelési rendszerünkben nagy figyelmet fordítunk az anyanyelvi nevelésre, a gyermekek kommunikációs képességének fejlesztésére, mert a nyelv, a beszéd, a gyermeki személyiség része. A gyermekek 6 éves korukig élmény, mely hosszú időre – akár véglegesen is – meghatározhatja az anyanyelvhez fűződő viszonyát. Az óvodába kerülő gyermekek többsége utánzással sajátította el közvetlen környezetéből (család, szülők, testvérek). Minden egészséges gyerekek számára a beszéd könnyen elsajátítható, de sajnos nem minden családban van megfelelő beszédkörnyezet, nem mindenhol törekednek igazán gyermekük beszédével, esetleges beszédhibájával. Ezért érezzük fontosnak, hogy az óvodába kerülő gyermekek beszédfejlettségét megismerjük. Ezek ismeretében a továbbiakban tudatosan tudjuk csiszolni, formálni beszédképességüket, gazdagítani szókincsüket. Az óvodapedagógus szerepe kulcsfontosságú. Empátiájával, elfogadó segítő támogató attitűddel, lehetőséget kell biztosítani egymás kultúrájának és anyanyelvének megismerésére.

A beszédhibás gyerekeket logopédushoz irányítjuk. Óvodánkban logopédus heti négy órában foglalkozik az arra rászoruló gyermekekkel.

A beszédfejlettség megfigyelésének szempontjai:

- beszédhallás
- beszédértés
- hangok vizsgálata – szó elején, közepén és végén
- mondatszerkesztés
- összefüggő beszéd

A megfigyelések tapasztalatai segítenek bennünket abban, hogy tudjuk mit kell tennünk egy-egy gyermek esetében.

A kommunikációs képességfejlesztésében nagy segítség az együttjátás, a játék, mert a közös játék oldott légköre a gyerekekben feloldja a gátlást, ezáltal élénk, kommunikatív kapcsolatban kerülnek egymással, a felnőttel. A jókedvű játéksituációkban újabb és újabb szavakkal, kifejezésekkel gazdagodik a gyermekek szókincse, fokozódik beszédkedvük, javul beszédértésük. Nagyon fontos, hogy kialakuljon a gyermekekben megfelelő színvonalú beszédértés, mert csak erre alapozható a további beszédfejlesztés, melynek fontos feltétele a

tiszta hangképzés. Az anyanyelvi nevelés igazi célját úgy éri el, hogy a mindennapi tevékenységünkbe beleépül, s a nap minden pillanatában jelen van, ide értjük a e környezet megismerésére nevelés folyamatát, matematikai foglalkozásokat és játékokat, a testnevelési foglalkozásokat, az ábrázoló tevékenységet, az ének-zenét, mese-verset, anyanyelvi játékokat.

Az iskoláskorra az olvasni tanuló gyerek egy sereg képességnek kell hogy birtokába legyen. Ezek a képességek: fonematikus hallás, a fonológiai kódolás, a megfelelő echoikus tárolás, a beszédészlelés folyamatában. – amíg a beszédmotoros képességek a beszédprodukción során alakulnak ki.

Fontosnak tartjuk a nyelvi játékok, gyakorlatok végeztetését a gyerekekkel, melyek egyrészt a beszédszervek ügyességét célozzák, összekötve azzal a feladattal, hogy a magyar beszédhangok sajátosságait kiemeljük, érzékeltessük, tudatosítsuk. Másrészt a hallás beszédhallássá fejlesztését célozzák a hangfelismerési, differenciáltatási gyakorlatok segítségével. Hallásra épülő képességek fejlesztés – hallási ritmus, emlékezet, figyelem.

Illem

A kommunikációhoz, beszédértéshez szorosan kapcsolódik az illem. Sajnos a gyerekek fontos illemszabályokat nem ismernek. Amelyeket ismernek, azokról nem tudják miért szükséges alkalmazásuk. Ez a felismerés készítetett bennünket arra, hogy egy olyan „illemszabállysort” készítsünk a gyermekek számára, amely megkönnyíti a beilleszkedést, biztosságot ad, megóvjá őket az „ügyetlenségtől” és tartást ad fellépésüknek. Az illem, a jó modor tanulása magába foglalja az illemszabályok megismerését, szóbeli megfogalmazását. Mi azt szeretnénk, ha ezt alkalmazni is tudnák a gyerekek természetes élethelyzetekben.

Ahhoz azonban, hogy az élet produkálta helyzetekben mindig gyorsan és megfelelően tudjanak dönteni meg kell velük tanítani a helyes viselkedés és együttélés elemi szabályait.

Az illemszabályok elsajátításának megkönnyítésére szolgálnak a szituációs játékok, melyek segítségével a gyerekek hamarabb, könnyebben tanulják meg a helyes viselkedési normákat, a helyes magatartási formákat.

A következő illemszabályokat tanítjuk a gyerekeknek:

I. A jó megjelenés illemszabálya:

Ez a testi tisztaságra, ápoltságra, a ruházat tisztaságára, rendezettségére, ezek iránti igény kialakítására vonatkozik elsősorban

II. A köszönés módjára vonatkozó illemszabály:

Kinek mikor és hogyan köszönjek

III. Az óvodai viselkedésre vonatkozó illemszabályok:

Magában foglalja a felnőttekhez intézett kérdések, kérdés módját, tárgyak felvétele, véletlen esetén bocsánat, elnézést kérés, étkezési szokások.

IV. Árulkodás és jogos panasz közötti különbség és konfliktushelyzetek megoldására vonatkozó illemszabályok :

Nagyon fontosnak érezzük már ebben a korban ezt a helyes irányba befolyásolni!
Megtanítani a gyerekeket egymás között adódó helyzetek intelligens kezelésére.

V. Bemutatkozással kapcsolatos illemszabályok:

Teljes névvel mutatkozzanak be.

Egészséges életmódra nevelés

Az egészséges életmódra nevelés komplex fogalom. Magába foglalja a test és a pszichikum egészségének megóvását, az életkor adta lehetőségen belül önálló karbantartását.

E célt a szervezet állandó és folyamatos gondozásával, edzéssel, az egészséges táplálkozással, sok mozgással, aktív és passzív pihenéssel érhetjük el.

A gondozás, testi nevelés, egészséges életmódra nevelés, az óvodás gyermek egészségének óvása, megőrzése, erősítése, egymással összefüggő fogalmak.

I. Gondozás:

Az óvodánkban központi helyen szerepel a gyermekek gondozása, egészségének védelme. A gondozás szűkebb értelemben jelenti a napi gondozási teendők ellátását, tágabb értelemben pedig az egészséges életmódra nevelést, mozgásszükséglet kielégítését, a pszichés és szociális harmónia megteremtését.

Az egészség harmonikus óvása, megőrzése különös gondoskodást igényel az újonnan óvodába érkező gyermekeknél. Számukra minden benyomás új: újak a tárgyak, az életritmus, a nagy létszámú gyerek csoport, újak a felnőttek is. Az új megszokása, elfogadása nem mindenkinél egyszerre következik be. A beilleszkedés ezért is igényel nagy figyelmet, okos törődést és meleg szeretetet. A beszokás idejét megkönnyíti a szülő jelenléte is igény szerint. A gondozási tevékenységben fontos, hogy ismerjük a gyermek otthoni szokásait is. Családlátogatás és anamnézis felvételével ezt könnyen megismerhetjük. Testápolás, öltözködés, étkezés, önkiszolgálási tevékenység közben természetes módon fejlődik és fejleszthető a gyermek.

A testápolási műveletek az óvónő és a gyermek közötti bensőséges kapcsolat elmélyítését is elősegíti, az óvónő egy kicsit az anyát helyettesíti. A tisztálkodó eszközök önálló használatának elsajátítása is kiemelt feladata az óvodának. Szappan, törölköző használata (ezt heti váltással, jellel ellátva áll a gyerekek rendelkezésére), fogmosó felszerelés (jellel ellátva) a higiéniai feltételeknek megfelelően. A testápoláshoz tartozik az orrfújás segítése és a zsebkendő önálló használatának elsajátítása.

Étkezés:

A gyerekek az óvodában háromszor étkeznek, azonos időpontban. Az eszközök fogásával, hordásával, célszerű mozgásával járó feladatok a kéz apró, finom izmainak erősödését eredményezi. Étkezésnél illatokat, ízeket, színeket és formákat érzékelnek a gyerekek. Ezek összekapcsolása neveikkel, a látott formával, színével, érzett illattal, tapintással sokoldalú megismerést tesznek lehetővé (percepció fejlesztés). Étkezések alatt elhangzanak irányok is (jobb, bal, tányér fölé, mellé). Étkezések alatt nyugodt körülményeket biztosítunk, ügyelünk az evőeszközök helyes használatára, csoportbeli szokások meghonosítása (önállóan szednek maguknak a tálból levest, illetve repetát). Étkezéssel kapcsolatban egyéni eltérések tudomásul vétele: cukorbeteg, liszt érzékeny, vegetáriánus. Az önkiszolgáló feladatok elvégzése alakítja a gyermek énképét és segíti önállóbbá válását.

Öltözködés:

Az öltözködéssel kettős a feladatunk. A szülők megnyerése az időjáráshoz igazított öltözködési szokások kialakításához és a gyerekek fokozatos önállóságra szoktatása. A szülőknek el kell érniük, hogy a gyerek ruhája célszerű, könnyen kezelhető legyen. Arra is figyelni kell, hogy az évszakváltozások mellett a napi időjáráshoz is alkalmazkodjanak. Kérjük a szülőket, hogy a gyermeknek legyen tartalék fehérneműje, nadrágja, pulóvere, pólója.

II. Mozgás:

A mozgás jelentős szerepet tölt be az egészséges életmódra nevelésben. A sokféle mozgáslehetőség amit az óvodában felkínálunk mind-mind kedvezően befolyásolja az egész szervezet fejlődését. Hozzájárul a légző- és keringési rendszer teljesítőképességének, a csont – és izomrendszer teherbíró képességének növeléséhez. Elősegíti a harmonikus testi-lelki fejlődést, a biológiai egyensúly fenntartását, az egészségmegőrzését. A mozgásokhoz kapcsolódó gondozási feladatok elősegítik a helyes higiénias szokások kialakítását is. Fontos, hogy jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetben mozogjanak, lehetőség szerint kint szabadban. A rendszeres örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel

kialakítására szoktatjuk és mintát adunk a szülőnek is. Alkalmanként a szülőkkel közösen mozgásos programokat szervezünk (Pl: Családi délután).

III. Testi nevelés

A testi nevelés magába foglalja a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, egészséges táplálkozás) természetes mozgásigényeinek kielégítését, a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, ha a fejlődéshez szükséges optimális környezet biztosítva van. (pl: udvar, medence, megfelelő játéktér, játékeszköz)

Levegőzés

A levegőztetés élettani hatásán túl elősegíti többek között a hangképző szervek fejlődését, a helyes légzés kialakítását valamint növeli a szervezet ellenálló képességét. Arra törekszünk, hogy minél több tevékenységünket a szabad levegőn végezzük (játék , mozgás kezdeményezések, séták, télen szánkózás, csúszkálás). Szerencsés helyzetben vagyunk, hisz a településünk rendelkezik uszodával, így minden héten egy napot ott tölthetünk, ahol a gyerekeket fokozatosan szoktatjuk a vízhez.

Pihenés

Fontos a nyugodt légkör biztosítása, lefekvés előtt a csoportszoba jó kiszellőztetése. Az altatáshoz mese illetve altató éneklése. A gyermekek egyéni alvási igényének és szokásainak figyelembevételével a szükséges tárgyi és személyi feltételek megteremtése (cumi, párna, alvóállat).

IV. Betegségmegelőzés

Ide tartozik az egészséges táplálkozás is. Az óvoda központi étrendjét kiegészítjük idény gyümölcsből és zöldségből készített salátákkal, italokkal, amit a helyi piacon séta keretén belül szerzünk be, és a gyerekekkel közösen készítjük el. Így ismerkednek a gyerekek a számukra eddig ismeretlen ételek ízével, elkészítési módjával, modellt nyújtva ezzel a családoknak is a korszerű táplálkozás kialakításához.

A gondozási, a testi nevelés és a mozgásfejlesztési feladatok megfelelő megvalósítása elősegíti a gyermek egészségének óvását. Nagy hangsúlyt kell fektetni a higiéniai szabályok betartására (környezet tisztán tartása, portalanítás, fertőtlenítés, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, szabad levegőn való mozgás, folyamatos levegőcsere a teremben, minél több zöld növény, megfelelő páratartalom, nyugtató hatású színharmonia). Mindezek biztosítják a szervezet általános védekezőképességének fokozását a betegség megelőzést.

Fontos a már említett anamnézis felvétele a különböző betegségek (krupp, lázgörcs, allergia, cukorbetegség stb.) regisztrálása, alapvető tennivalók elsajátítása. Éves rendszerességgel kerül sor a védőnői-orvosi szűrésekre, itt az óvónő helyettesíti a szülőt, bizalmi légkört kialakítva.

A gyermek testi épségének védelme és a baleset- megelőzés magában foglalja a személyi, tárgyi feltételek biztosítását, eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és a karbantartását, hibaforrások megszüntetését.

Matematika

Programunk az ismerettartalmak komplex kezelésére a komplex óvodai foglalkozások keretén belül megvalósuló fejlesztésre kívánja a hangsúlyt helyezni. Felfogásunk azonban a matematikai nevelés önállóságát is hangsúlyozza. Ez nem jelenti természetesen azt, hogy a matematikai nevelés nem komplex formában a gyermek észlelésére, érzékelésére és megismerési vágyára épülve valósulna meg. Az óvodában a gyermek életkori sajátosságait figyelembe véve a **matematikai tanulás** több formája valósulhat meg:

- utánzásos, minta-modellkövető,
- spontán játékos tapasztalatszerzésre, az óvodapedagógus által irányított megfigyelésre épülő tapasztalatszerzés,
- gyakorlati problémafelvetés és feladatmegoldás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra adott magyarázatok,
- az óvónő által kezdeményezett foglalkozások.

A gyermek már az óvodába kerülés előtt felfigyel a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordul a matematikai információk felé. Az óvodai nevelés építhet ezekre a korai tapasztalatokra, még akkor is, ha a azok pontossága csak a gyermek számára fontos, érzelmileg hangsúlyos helyzetekben megbízható. Az óvodáskort jellemző gondolkodási sajátosságokkal (invariancia, állandóság hiánya) a matematikai nevelés folyamán is számolni kell. Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket időben kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermek egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel. Az óvodáskort jellemző fejlődésbeli egyenetlenség, a korai családi fejlesztés eltérései azt sugallják, hogy a matematikai nevelés terén két életkori szintet jelöljük meg:

- **Az első szint:** bevezetés a matematikába, - általában a gyermek 5. életévéig tart.
Feladata: a matematikai kíváncsiság és érdeklődés kibontakoztatásának segítése, a matematikai beállítódás, szemlélet megalapozása.

- **A második szint:** az intenzív fejlesztés szakasza – az 5-6-7 életévben.
Feladata: az iskolai alkalmassághoz szükséges tapasztalatok megszerztetése, részképességek, gondolkodási műveletek, szokások, elsajátítása. Eligazodás a gyakorlati életben a tevékeny élet megkedveltetése.

A tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetés rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A perceptuális, a motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására. A komplex foglalkozások alkalmat ismeretek és összefüggések megláttatására. A komplex foglalkozások alkalmat adnak arra, hogy a korábban mozaikszerűen megszerzett benyomásokat rendszerezzük, a megfigyelések, tapasztalatok körét szélesítsük és mélyítsük, a spontán tanultakat rögzítsük. Bármilyen gyakori is a játékban és egyéb tevékenységekben szerzett, belső érdeklődésből fakadó tanulás, a gyermek negyedik életéve után egyre gyakrabban igényli és képes is kisebb-nagyobb csoportban az óvodapedagógus által irányított formában a mélyebb és sokoldalúbb összefüggések feltárására. Az óvodapedagógus és a társak jelenléte mobilizálja a gyermektanulási teljesítményét, tudását, viselkedésének és magatartásának tartalékait. Azt, hogy a matematikai nevelés tartalmából melyiknél elégedhetünk meg a játékidőben szerzett benyomásokkal, vagy mely matematikai összefüggést dolgozzuk fel foglalkozáson, az óvodapedagógus dönti el.

A matematikai nevelés tartalmának szoros kapcsolatban kell lennie az életre neveléssel. A gyermeket körülvevő környező valóság mennyiségi és térbeli viszonyai, formái természetes napi szituációkban megfigyelhetők. Tevékenykedés közben a megismer képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha az óvodapedagógus képes adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

Az óvodapedagógus feladatai a matematikai nevelés terén:

- Az óvodapedagógus feladata olyan eszközök, és tevékenységek biztosítása, ami felkelti a gyermekek érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését.

- A komplex matematika foglalkozásoknak vagy kötetlen kezdeményezéseknek minden esetben támaszkodnia kell a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire. A matematikai képességek fejlesztést játékosan, játékba építetten szükséges megvalósítani.

Környezetünk mennyiségi és formai összefüggésére épülő foglalkozások az óvodáskor közepe táján 4 éves kor után kezdődnek. Ez azonban nem jelenti azt, hogy előtte nincsenek ilyen jellegű feladataink.

Már az óvodába kerülés kezdetén is adunk a gyerekeknek ilyen irányú ismereteket, hiszen matematikai fogalmakkal és összefüggésekkel a mindennapi életben állandóan találkoznak. Környezetünk alapvető meghatározója a matematika. Tér – forma- számosság vesz körül mindent, mindenhol és mindenkor.

Feladatunk megismertetni, fölfedeztetni az összefüggéseket, a gyermek spontán felismerését, megerősíteni, kiemelni, rávezetni a helyes megoldásra.

Az óvodás életkorban a gondolkodási műveletek még konkrét helyzetekre, tárgyakra korlátozódik. Éppen ezért nagyon fontosnak tartjuk, hogy felfedezzük a különböző tevékenységekben a matematikai ismeretek komplex tudomány, melyet nem lehet és nem is szabad elhatárolni.

Tervezőmunkánk során tudatosan figyelembe vesszük a nevelési területek egymásra építhetőségét, ezt kihasználva tervezzük meg az ismeretszerzés folyamatát és az ehhez kapcsolódó tevékenységeket, melyeket meglévő tapasztalatokra, élményekre, ismeretekre épülnek.

A környezet megismerése a gyermekek számára a matematikai ismeretek legváltozatosabb alkalmazási és bővítési lehetőségét biztosítja. Természetes élethelyzetekben tesszük lehetővé számukra a matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését, mindennapi tevékenységeikben, játékaikban egyaránt. A gyermek játéka gazdag lehetőséget kínál a matematikai tények összefüggések felismeréséhez.

Például:

Gyakorlójáték: megismeri az anyagok tulajdonságait, felületét, színét, formáját

Megszámolja az egymásra rakott elemeket (alacsony – magas, vékony – vastag)

Építő – konstruáló játékok: az összerakás, szétszedés, az egy-egy elem kirakása, rész és egész viszonya, szimmetrikus alakzatok építése, kirakása, stb.

Szerepjáték: minden területe lehetőséget ad a spontán matematikai megnyilvánulásra. Pl.: boltos játék, babaszobai és konyhai játék, stb.

Mozgásos szabályjáték: tér, térirányok

Értelemfejlesztő szabályjáték: társasjáték, dominó, kártyajátékok, logikai játékok, barkochba – vizuális memória, vizuális sorba rendezés.

Barkácsolás: anyagok tulajdonsági, tépéssel, vágással különböző formákat hoznak létre. Összemérik a papírokat, fonalakat.

Az óvónő által irányított megfigyelések, tapasztalatszerzések a környezetben tett séták alkalmával pl.: az úton látott autók közül az egyik kisebb, a másik nagyobb, az autóbuszon sok ember utazhat, az autóban sokkal kevesebb, alacsonyabb magasabb növények, stb.

Szervezett foglalkozások keretében:

A gyermekek ábrázoló tevékenységei térbeli viszonyokat tükröznek, például a ház mellett áll a fa, előtte a kert, mögötte a hegy, tudatosodnak az ábrázolt formák közötti hasonlóságok és különbözőségeik, stb.

Zenei nevelésben:

A dal vagy mondóka ritmusának számlálhatósága, köralakítás, párba állás, jobbra-balra fordulás, táncok, stb.

Irodalmi nevelésben:

Mesében rejlő számosság (hétfejű sárkány, három kívánság, stb.), a mesefigurák formai, mennyiségi kifejeződése (kicsi-nagy, óriás-törpe)

Testnevelés foglalkozáson:

Nagyság szerint sort alkotnak, párokat képeznek, jobbra-balra hajolnak, előre-hátra mennek, stb. a matematikai nevelésben megismert eljárásokat kifejezéseket, téri irányokat gyakorolják. A gyerekek a munkatevékenységekben is matematikai jelenségekkel, kifejezésekkel találkoznak. Naposi munka-terítés, öltözködés, jobb-bal, stb.

Kerti munka alkalmával elsősorban a tér- és formaismeret gazdagodik. (virágágyásokat készítenek, hosszabbakat-rövidebbeket)

Szabadidőben pl. matematikai játékok.

Mindebből kitűnik, hogy apróbb munkatevékenységek is segíthetik a matematikai ismeretek gyakorlását és hogy a matematikai nevelés állandó kapcsolatban van a gyermek személyiségfejlesztésének valamennyi területével.

Foglalkozásainak kötött és kötetlen formában valósítjuk meg, amely játékos cselekvés, minden érzékszervüket bevonja a tapasztalatszerzésbe. Egyéni, páros, mikrocsoportos és frontális tevékenységformákat alkalmazunk. Ezen foglalkozási formák alkalmával differenciáltan foglalkozhatunk a gyerekekkel. A probléma felvetésénél könnyen szem előtt lehet tartani a gyermekek egyéni képességeit, jobban tudunk egyénre szabott feladatot adni. Szükség van időnként frontális foglalkoztatásra is. Egy-egy tevékenység bemutatásánál, egy eredmény rögzítésénél mindenkinek ugyanarra az információra van szüksége.

Összegezve tehát: spontán játékhoz kapcsolódva, az önkiszolgáló tevékenységbe építve, a beszélgetés során, séta, kirándulás, udvari tevékenység stb. közben legalább olyan hatékonyságot érhetünk el, mint a tudatos foglalkozáson.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

Képesek legyenek:

- matematikai ítéletek alkotására és problémamegoldó gondolkodásra
- jól ismert tulajdonság szerint sorba rendezésre, kiegészítésre, összehasonlításra, párosításra (szín, forma, alak, stb.) és ezek szóbeli kifejezésére
- mennyiségi viszonyok felismerésére és megfogalmazására (több-kevesebb-ugyanannyi, kisebb-nagyobb reláció, összehasonlítás alapján)
- különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli és síkbeli alakzatokat szétválogatni, megnevezni
- a térbeli tájékozódásra, irányok és állások megkülönböztetésére
- legyenek tapasztalati mérési viszonyokról (hosszúságmérés, tömeg, terület, űrtartalom, stb.)
- biztonsággal mozogjanak a tízes számkörben
- legyenek tapasztaltuk és élményük a tükörrel való tevékenységekről, a tükörkép fogalmáról

A társadalmi gyakorlat belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások

Természet – társadalom - ember

Ez a komplex foglalkozás, mint elnevezéséből is kitűnik, szeretné egységben megmutatni és érzékeltetni azt, ami a valóságban is teljes egységben érzékelhető. Nem vagyunk hívei a szétszabdalt, szeletelt foglalkozásoknak, mert azok nem képesek az életben megmutatkozó sokszínűség mellett az összefüggések feltárására. Az óvodai foglalkozások rendszerének hagyományos felosztása az iskolától átvett szempontok alapján jött létre. Ez a felosztás a tudományok rendszerét és nem a valóságot modellezzik és így már az óvodában megkezdődik a világról a gyermek felé áradó észlelések, tapasztalatok, ismeretek szétaprózódása, ezért okoz nehézséget az összefüggések meglátása és megértése a gyermek számára.

A tevékenységközpontú program célja az, hogy a gyermeknek segítséget nyújtson ahhoz, hogy a világot megismerje és megértse a maga egészében. A gyermeket körülvevő világ megismerésében a közvetlen megfigyelésre és a tapasztalatszerzésre építünk. A természet szeretetére kívánjuk nevelni a gyermekeket, a természet-közeli élettel, a természet, a környezet szeretetének bizonyításával, példát mutatva a gyermek számára. Azt kell benne megerősíteni, hogy mennyire összefügg mindez egymással és milyen nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. A tapasztalatszerzés mindig a valódi környezetben történik, ezért a komplex foglalkozások legtöbb esetben a szabad természetben vagy az óvoda környezetében, udvarán zajlanak. Legfontosabb feladat megismertetni a gyermeket azzal a természeti környezettel, amelyben él, felhívni a figyelmet annak értékeire és szépségeire. Ez képezi majd az alapját a később kialakuló természetszeretnek. A fák, a virágok, az apró kis állatok megannyi ismeretet, feladatot jelentenek a kisgyermeknek. A séták, kirándulások, az óvoda udvarán és kertjében vagy az élősarokban végzett tevékenységek tanulási, tapasztalási lehetőséget kínálnak a gyermeknek. A komplex foglalkozás tehát csak átvitt értelemben nevezhető valódi foglalkozásnak. Inkább komplex tapasztalatszerzési lehetőségről van szó. Az önálló és csoportos megfigyelések révén értékes tapasztalatokhoz juthat a természetben végbemenő folyamatokról és összefüggésekről.

Már az óvodában fel lehet és fel kell készíteni a gyermeket arra, hogy társadalomban élünk, ami a közvetlen környezetünkön keresztül hat ránk. A gyermeket demokratikus társadalmi rendben való élésre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Meg lehet éreztetni a gyermekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van saját lelkiismeretének megfelelően dönteni, ezzel elősegítjük döntési képességük fejlődését. A tolerancia mások véleményének, érzéseinek és gondolatainak tiszteletben tartása arra neveli a gyermeket, hogy képes legyen elfogadni másokat, a természetes társas szükségletek kielégítését. Mindez pedig a társadalomban való harmonikus, kiegyensúlyozott élethez feltétlenül szükséges. Természetesen ide tartozik a mások (idősebbek, felnőttek, társak) tisztelete és szeretete is. Ilyen pedagógiai légkörben fejlődik a gyermek ítélőképessége és természetes viselkedési formájává válik a más felfogásokkal szembeni tolerancia. Ugyanakkor lehetőséget kap az önálló véleménynyilvánításra, önbizalmának növelésére. A komplex foglalkozás keretén belül egészen odáig mehetünk el, hogy az óvodás gyermek számára megtapasztalható, és ezáltal megérhető társadalmi folyamatok között még a gazdasági kérdések is felszínre kerülhetnek.

Ennek egyik nagyon egyszerű és kézzelfogható példája a tényleges vásárlás a boltban. Nem szükséges tehát, elvont, tág fogalmakban gondolkodnunk, hanem a gyermeket körülvéő valós természeti és társadalmi környezetből megismertetni mindazt, ami megérhető és hasznosítható a gyermek számára.

A környezetvédelem vagy a problémák erőszakmentes megoldásának kérdése már az óvodás gyermek szintjén is felvethető és beépíthető a komplex foglalkozások rendszerébe. A természet – társadalom - ember egymástól függő, egymást feltételező, egymást kiegészítő fogalmak rendszere, melyek lényege a kisgyermek szintjén már óvodáskorban is megérhető, megérzethető.

Születéstől – felnőttkorig

A természet – társadalom – ember fogalomkörhöz szorosan kapcsolódnak és a nevelés egészében jelen vannak azok a mozzanatok, amikor a gyermekek újrjátsszák életüket. Újraélik az óvodában mindazt, amit a mindennapokban, a családban, az óvodában vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. A környezettel való szoros kapcsolat az életfolyamatok újrjátsszása nemcsak arra ad lehetőséget a gyermeknek, hogy a benne lévő feszültségek feloldódjanak, hanem elősegíti számára a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást.

A születéstől – felnőttkorig címmel megfogalmazott komplex foglalkozások magukban foglalják a testápolástól, a közlekedésig, a családtól a helyes viselkedésig mindazt, ami a gyermekeknek támpontot nyújthat a környezetében meglévő szabályok megismeréséhez és gyakorlásához. A szokások elsajátítása, a társadalomban való beilleszkedéshez szükséges magatartásformák kialakítása valósulhat meg játékosan, a gyermek érdeklődésének és igényeinek figyelembevételével. Ez a komplex foglalkozás hagyományos értelemben nem is nevezhető foglalkozásnak, hiszen játékidőben, szabadidőben, vagy a nap bármely időszakában megvalósíthatók az itt jelentkező feladatok.

Az óvodapedagógus feladatai a foglalkozások megszervezésében:

- olyan feltételek megteremtése, amely lehetővé teszi minél több tapasztalat szertését a természetben
- tudatosan törekedjen az óvodapedagógus arra, hogy minél több élményt gyűjtsenek a gyerekek saját természeti és társadalmi környezetükből
- biztosítani minden eszközt és lehetőséget a gyermekeknek természetben való folyamatos tevékenykedtetéshez
- a foglalkozásokat lehetőség szerint a szabad természetben szervezzük meg
- biztosítsuk a feltételeit annak, hogy az óvodában élősarok, konyha és/vagy virágoskert működjék, ha lehetőségünk adott, próbálkozzunk kisállatok tartásával is

Külső világ tevékeny megismerése

3-7 éves korban tervezhető tartalmak helyi szinten:

A környezet megismerése áthatja a gyermek életét, az óvodai élet egészét. Az óvodába lépő gyermeket esztétikus, melegséget, szeretet sugárzó környezet várja, ezzel elősegítjük a beilleszkedést, az óvoda elfogadását illetve megszerettetését.

A kisebbeket először az óvodával és közvetlen környezetükkel ismertetjük meg. Ismerkednek egymással, alapvető óvodai szokásokkal, testük ápolásával, olyan feladatokkal, amelyek az egészséges életmód kialakításához nélkülözhetetlenek.

A témák megválasztásánál figyelembe vesszük lakóhelyünk területi elhelyezkedését, adottságát, sajátosságát.

Városunk, Medgyesegyháza közepén az óvodától nem messze helyezkedik el egy park (Tájvédelmi terület). Közelsége miatt a kisebbek is könnyen megközelíthetik.

Mivel a természeti és a társadalmi környezet megismerésére alapvető lehetőség az évszakok megfigyelésén keresztül kínálkozik.

Ezt kihasználva minden évszakban több alkalommal is ellátogatunk a parkba. Saját fát vagy bokrot választunk. Folyamatos megfigyelést végzünk, hogyan változik a növény az évszakok váltakozásával. Felfedeztetjük az évszakok szépségeit, színeit, jelenségeit, hatását ránk emberekre is pl.: öltözködés.

Az élményszerző séták során gyűjtött termésekkel, gyümölcsökkel, kavicsokkal, bogyókkal gazdagítjuk az élősarkot. Az élősarok esztétikai élményforrás a gyermek számára. Ezeket később hasznosítjuk, elfogyasztjuk (saláta-, süteménykészítés közösen). Bábokat, játékokat barkácsolunk, minden évszakban gyűjtőmunka folyik. Képekből, fényképekből évszakalbum készül.

A környezeti nevelés igazi terepe a szabad természet. A legsokoldalúbb, legmélyebb érzelmi töltésű élmények mégis csak a természet lágy ölén érik a gyermekeket. Mindent, mai lehetséges természetes környezetben figyeltetünk meg. A szülőkkel való jó kapcsolat eredményeképpen gyakran látogatunk el csoporton belüli gyerekekhez. Megnézünk pl. olyan kisállatokat, amelyek most születtek, vagy részt veszünk dióverésen, szőlőszüreten.

A nagyobbakkal elmegyünk olyan tanyára, ahol mindenféle háziállattal ismerkedhetnek – ülhetnek lovas kocsin, etethetnek állatokat – saját környezetükben.

Meglátgatjuk hosszú ideig betegeskedő csoporttársunkat. Így megismerkedhetnek a gyerekek mások családjával is. Beszélgetünk az ő családtagjairól, munkájukról, otthonukról. Családi fényképeket nézegetünk, ezek alkalmat adnak a közös, meghitt beszélgetésekre.

Elsétálunk a közeli vasútállomásra, buszállomásra. Közben gyakoroljuk az elemi közlekedési szabályok betartását, gyalogos közlekedést. Megfigyeljük a személy- és teherszállító járműveket.

A nagyobbak gyakorolják is a vasúti közlekedést. Egyik óvodánk Bánkúton, 10 km-re van tőlünk. Ide utazunk és egy fél napot tölthetünk vendégségben. Így a szűkebb környezetükön kívül ismerkednek a tágabb környezettel is. A tágabb környezet megismerését bővítjük még tavasszal, nyár elején szervezendő kirándulásokkal. Szülői kísérettel egy egész napot töltenek el a gyerekek számukra még ismeretlen tájakon. Pl.: Szarvas – Arborétum, Mezőhegyes – Ménestelep stb.

Ilyen kirándulások alkalmából a közös élmények, rácsodálkozás lehetővé teszi az ismereteik bővítését. Lehetőség van arra, hogy felkeltsük a természet iránti érzékenységüket. Észreveszik a természet szépségeit, vagy éppen a környezet szennyezettségét (földön, vízen, levegőben). Sok olyan hatás, élmény éri a gyerekeket ilyenkor, amelyeket közvetlen környezetükben nemigen élhetnek át, pl. eljutnak múzeumba.

A gyermeknek alkalma, lehetősége van egy-egy neki tetsző, az ő érdeklődését felkeltő tárgyat alaposan szemügyre venni, abban gyönyörködni, amellet hosszabb ideig elidőzni, róla kérdezni. Eközben a megfigyelt tárgyakon olyan részleteket is felfedezhet, amelyekre másutt nincs lehetőség. Tapasztalatot szerezhet annak valódi méreteiről, formájáról, modellek révén pedig megismerkedhet működési elvével. Lényeges az is, hogy itt „helyben marad”, amelyhez bármikor vissza lehet térni.

Az élő és élettelen természet nevezetes napjai:

Víz napja: március 22.

Föld napja: április 22. – virágültetés, óvoda virágosítás

Madarak és fák napja: május 10.

Állatok világnapja: október 4.

Közösen, csoportonként emlékezünk meg, egy héten át készülünk – és e napokhoz rendeljük a többi tevékenységi formákat.

Az óvoda természetes közege a hagyományörzésnek. Fontos feladatunk a hagyományok, népszokások ápolása, értékeink megőrzése, továbbadása. Arra törekszünk, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapjaiból úgy külsőségekben, mint belső tartalmukban.

Minden ünnepet egy hosszabb előkészület vezet be, amely lehetőséget biztosít az érzelmi átélésre és gazdagon motivált tevékenységekre.

A rendszeres óvoda környéki sétákkal, a kirándulásokkal, a hagyomány ápolással szeretnénk elősegíteni a szülőföldre való kötődés kialakulását.

Az óvodai élet hagyományos ünnepei

Családi délután: a Sportcsarnokban a szülőkkel együtt egy játékos, sportos délután eltöltése

Mikulás: az óvoda zártkörű rendezvénye. A csoportok énekkel, verssel várják a csomagot osztogató Mikulást.

Anyák napja: csoportonként, dallal, verssel köszöntjük bensőséges ünnep keretében az édesanyákat, nagymamákat.

Ballagás- gyermeknap: a rendezvényen a nagycsoportosok elbúcsúznak az óvoda dolgozóitól, fiatalabb társaiktól, délután játszóház, bábszínház

Születés és névnap: az ünnepeelt csoportos köszöntése

Néphagyományhoz kapcsolódó ünnepek

Karácsony: családi ünnep meghitt előkészítése, ajándékozás. Csoportonként készülünk kis műsorral

Farsang: játékos vetélkedő, jelmezes mulatság

Húsvét: hagyományok átélése játékos formában, hangulati előkészítés az ünnepre

Nemzeti ünnepeink – március 15.

Életkoruknak megfelelő érzelmi átélés, cselekvésen keresztül.

Ezek is részei környezeti nevelésünknek.

Ősszel és tavasszal a nagyobbak ellátogatnak a határba. Közvetlen tapasztalatokat szereznek pl.: hogyan törik a kukoricát, milyen gépek dolgoznak itt, hogy szántanak, vetnek.

Mivel mezőgazdasággal foglalkozó területen élünk, fontos, hogy megismertessük az óvodásokat a felnőttek munkájával és ők is gyakorolhassák életkoruknak megfelelően. Lehetőséget biztosítunk, hogy a virágoskertben munkát végezhesenek. A kertben találkozhatnak a gyerekek az élő és élettelen természet egy-egy „darabjával”. A kertészkedés fejleszti a gyermek együttműködési képességét, önbecsülésre, folyamatos munkára neveli, kötelezettségek vállalására és teljesítésére készíteti őket, munkavégzéshez szükséges attitűdöket alakít ki.

Segíthetnek a veteményezésben, növények ültetésében, gondozásában, betakarításában.

Végezhetnek egyszerű kísérleteket:

- növényekkel: locsolják, nem locsolják
- állatokkal: pókcsapda, gilisztafarm
- vízzel: vízforralás, jégolvasztás
- levegővel: buborékfújás, repülő reptetés

Növényeket lehet gondozni csoportszobában is. (gumókat ültetni, csíráztatni, hajtatni, rügyezettetni, palántákat nevelni)

A környezeti nevelés szempontjából ezek kiemelt jelentőségű munka jellegű tevékenységek. (a növény és állatgondozás)

Minden évszakban ellátogatunk a piacra több alkalommal is. Itt láthatják a gyerekek, hogy hol értékesítik az emberek a megtermelt javukat. Közösen vásárolunk és bővítjük az élősarkot. Nemcsak termékekkel, hanem ismertterjesztő folyóiratokkal, könyvekkel.

A gyűjtött gyümölcsöket, növényeket felhasználjuk: befőzés, savanyítás.

Az év folyamán látogatást teszünk munkahelyeken, ahol figyelhetik a gyerekek a felnőttek munkáját. Pl.: kenyérgyár, varroda, ABC Áruház, Tűzoltóság, Iskola, Rendőrség, Posta, Orvosi rendelő, Művelődési Ház.

A Művelődési Ház által rendezett előadásokra, kiállításokra ellátogatunk rendszeresen. Lehetőség nyílik a társadalmi környezetben való viselkedési módok gyakorlására.

Az óvodába is meghívunk olyan szülőket, akiknek érdekes foglalkozása van. Megkérjük, meséljen munkájáról. Pl.: orvos látogatása során lehetőség adódik beszélgetni a gyógyító munkáról, testünkről, stb.

A közlekedéssel kapcsolatos ismereteiket bővítjük a szárazföldi mellett a vízi és a légi közlekedéssel. Az utóbbiakat főleg átélt élmények elmesélésével, képek nézegetésével valósítjuk meg. Diafilmek is segítségünkre vannak. Ugyanígy tudjuk megoldani ismeret nyújtását olyan állatokról, (vadállatok, erdő-mező állatai) amelyek nem találhatók meg közvetlen környezetünkben.

Ha lehetőség van rá, ellátogatunk állatkertbe, vadasparkba, de ez még nem rendszeres. Szeretnénk azzá tenni, mert az állatkertben megfigyelhetik közvetlen közélről a hazai természet és más tájak állatait. Ezek az élőlények értékes társunk, törődést igényelnek, tiszteletet érdemelnek.

A Vadasparkban pedig természetes élőhelyükön láthatják az élőlényeket.

Közvetlen óvodai környezetükben is nap, mint nap találkozhatnak kis állatokkal, amelyeket gondozhatnak.

Az óvodánk udvarán megtalálható többféle élőhely:

- virágoskert
- sziklakert
- kerti tó- benne teknősbéka és hal

Jó megfigyelő szintér lehet a gyerekeknek.

Mindezek ökológiai gondolkodás alapozására szolgálnak

Gondoskodhatnak még télen olyan madarokról, akik télen nem költöznek el.

Van tágas udvarunk szabad zöld területtel, dombbal, élő sövényvel.

A gyerekek kommunikációs készségének fejlesztése a közvetlen tapasztalat és ismeretszerzés során történik.

Hosszabb – rövidebb séták lehetővé teszik, hogy valós élethelyzetekben alkalmazzák a fontosabb illemszabályokat (helyes köszönés, megszólítás, véleménynyilvánítás, szándékok kifejezése).

A séták alatti és utáni megbeszélések segítik a gyermekek szókincsének, nyelvi kifejezőkészségének fejlesztését.

A környezettel való ismerkedés az életkor növekedésével egyre táguló, ismeretszerzésben mélyülő folyamat.

Segíti a gyermek spontán és irányítottan szerzett tapasztalatainak feldolgozását, fejleszti érzelmi képességeiket. A természeti és társadalmi környezet témakörei átfogják, körülölelik a többi nevelési területet.

Célunk az óvodában, hogy az általunk nevelt gyermekekben megalapozzuk a természet szeretetét, a természet tisztaságának szépségét. Olyan magatartásformát szeretnénk kialakítani, mely a föld – víz- levegő állapotával és az emberi környezettel kapcsolatos tájékozottság kialakítására, vagyis környezettudatosságra törekszik:

- a felnőttek példát mutatnak takarékoságban (pl.: villany lekapcsolása, vízcsap elzárása)
- szelektív hulladékgyűjtésre törekszünk (műanyag palackok, elem gyűjtése)
- lehetőséget termetünk a használt ruhák, játékok, könyvek cseréjére (szülők segítségével lebonyolítva)

Fontos, hogy a gyerekek ne rongálják, hanem védjék és gondozzák az élő természetet.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- a gyerekek tudják: lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását,
- ismerjék: az elemi közlekedési szabályokat, közlekedési eszközöket (földön, vízen, levegőben), környezetükben levő néhány intézmény rendeltetését, gyakran előforduló tárgyak színeit, testrészeit, igényesek azok tisztaságára, napszakokat, növény szót (fa, bokor, virág, fű, zöldségféle),
- gyakorolják a növénygondozást,
- ismerik a növényekkel kapcsolatos munkákat,
- állatokat csoportosítanak- aszerint, hol élnek,
- háziszárnyasok és madarak összehasonlítása külső jegyek és hasonlóságuk alapján,
- különbséget tudjanak tenni az évszakok között, ismerjék néhány jellegzetességüket,
- beszélgessenek fejlődésükről, arról, hogy iskolások lesznek.

Mese – vers – báb

A művészet ismerete, szeretete, esetleg valamely művészeti ág művelése, az egyetemes emberi kultúra megismerése már óvodáskorban elkezdődhet. Az esztétikum már nagyon korai életkorban hat a kisgyermekre. Az óvodapedagógus mindennapi feladatai közé tartozik megismertetni a kicsiket a világ szépségeivel. Megcsodálni egy madár énekét, megvizsgálni az őszi falevél színeit, a virágzó fákat vagy egy szép színes mesekönyvet kezünkbe venni ugyanazt az esztétikai élményt jelentheti. Nagyon fontos a művészeti nevelés szempontjából az, hogy esztétikus, egyszerű, átlátható, nyugalmat árasztó környezet vegye körül a gyermekeket. A szépen berendezett csoportszoba, az óvoda esztétikussága és harmóniája komoly hatást gyakorol a gyermekre. Nem lehet elégszer elmondani azt sem, hogy egy kellemes benyomást keltő, jó ízlésű óvodapedagógus mennyit tud tenni szinte észrevétlenül, saját példájával a művészi nevelés érdekében. A művészet nem más, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Mindez azt jelenti, hogy a művészeti nevelés mindenek előtt az egyéniség színeinek kibontakoztatását jelenti. Ezért sohasem célszerű sémákat, felnőtt által kigondolt elképzeléseket megvalósítani a gyerekekkel. Mindig arra törekedjünk, hogy ő maga találja ki és valósítsa meg elképzeléseit, csupán akkor nyújtunk ehhez segítséget, ha azt a gyermek maga kéri és igényli.

A kreativitás az alkotó gondolkodás és cselekvés kialakítása a művészeti tevékenységek legfontosabb feladata. Akinek van fantáziája, vannak ötletei, aki problémák megoldásán dolgozik, aki gondolatait és érzéseit ki tudja fejezni, aki önmagát új, másfajta módon éli meg az kreatív ember. Az újat alkotás, a változások elindítása, az önálló egyéniség kifejezése szintén a kreatív emberek sajátossága. Az óvodáskorban hihetetlenül nagy lehetőségei vannak a kreatív képességek kibontakozásának. Fontosnak tartjuk és elősegítjük a magyar népművészettel való ismerkedést. Az óvodában a gyermekek kreativitásának megnyilvánulását elsősorban az oldott légkör, a nagy mozgás és szabadságtér, valamint a megfelelő eszközök biztosítása segíti elő. Minél több alkalmat kell adni arra, hogy a gyermekek érzéseiket, gondolataikat, ötleteiket a játékban, az ének-zenébe, a bábozásban, a rajzolásban stb. kifejezésre juttassák.

A tapasztalatszerzés itt is alapvető fontosságú feladat. Minél több eszközzel ismerkednek meg a gyerekek, minél biztosabban kezelik azokat, annál több lehetőségük adódik önmaguk kifejezésére.

Az óvodapedagógus felelőssége igen nagy, hiszen a gyermek fogékony mindenre, mindent befogad, minden érdekli, mindent utánoz, mindent válogatás nélkül kedvel. Az óvodapedagógus véleményét – különösen akkor, ha szeretetteljes kapcsolatban van vele – szinte fenntartás nélkül elfogadja. Amit az óvónéni szépnek lát, az neki is tetszeni fog. Ezért fontos, hogy jó ízlésű, művészetet kedvelő ember foglalkozzon a kisgyermekkel.

A művészeti tevékenységek fogalom rendkívül sokrétű, összetett és komplex jellegű. Ebbe a fogalomkörbe a mese-vers, az ének-zene, a bábozás, a tánc, a játék, a dramatizálás, a festés, az agyagozás, a rajzolás, a barkácsolás éppúgy beletartozik, mint a környezet esztétikája.

A művészeti tevékenységek tehát nem egy foglalkozást jelölnek, hanem olyan tevékenységeket, melyeket játékidőben vagy a szabadidőben éppúgy gyakorolhatnak a gyerekek, mint a nap folyamán bármikor. A komplexitás itt nem jelent mást, mint az életben egyébként előforduló jelenségek megörökítését valamilyen formában. Az ősszel lehulló falevelet színezhajjuk, festhajjuk, lerajzolhajjuk, énekelhajjuk és mesét, verset mondhajjuk róla, bábokat készíthajjuk belőle.

Ez így együtt jelentkezik a valóságban is és ennek kell visszatükröződnie a foglalkozásokon is. Ismételten le kell szőgeznij azonban, hogy foglalkozásoknak tekinthajjuk a szabad természetben lezajló bármilyen megfigyelést, sétát, tehát foglalkozás alatt nem kell feltétlenül a klasszikus értelemben vett foglalkozásokra gondolnij.

Mese-vers, dramatizálás, bábozás

Nem szükséges foglalkozási kereteken belül maradnij, hiszen mesélnij minden nap szükséges az óvodában. Nem teszűnk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő fontos a maga helyén és idején. A lényeg csupán az, hogy minden nap meséljűnk, vagy verselűnk valamilyen formában, reggel vagy délben, elalvás előtt vagy délután. A mese-vers kezdeményezések anyaga változatos legyen, gerincét a magyar népmesekincs megismerttetése adja, valamint kiegészíthajjuk kortárs gyermek irodalmi művekkel is. Teremtsűnk lehetőséget a gyerekek önálló szőveg és mesemondásához, segítsűnk elő, hogy a megfelelő eszközökkel el is játszajssák a gyerekek a nekik tetsző meséket.

A gyakori ismétlést, a mese többszöri feldolgozását kedvelik az óvodások, erre legyünk tekintettel. Kedvelt tevékenysége az óvodásoknak a bábozás és a dramatizálás. Mindkettő szorosan kapcsolódik a meséléshez, mondókázáshoz, verseléshez. Az irodalmi élmények feldolgozását segítsük elő különböző eszközök, anyagok, barkácsolási lehetőségek biztosításával.

Cél

Az anyanyelv megismertetésén, az irodalmi érdeklődés felkeltésén túl a változatos irodalmi élmények közvetítése.

Feladat

- A nyelv szépségének, kifejezőképességének megismertetése.
- Helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása.
- A korosztálynak megfelelő irodalmi élmények nyújtásával az irodalmi érdeklődés felkeltése.
- A báb pozitív személyiségfejlesztő hatásával a társas viszonyok alakítása, a gyerekek nyelvi képességeinek fejlesztése.

Az anyanyelvi – kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka minden területét. Legsorosabb kapcsolata az irodalmi neveléssel van. Az óvodáskorú gyerekek életkorának megfelelő irodalmi műfajok: a vers és a mese. A verselés és mesélés élmény a kisgyerek számára.

Az irodalom közege: a nyelv. Lényeges ezért, hogy nyelvileg tiszta és értékes mesét, verset hallgassanak a gyerekek. A mese és a vers az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, mélyíti az önismeretet, segíti a világ megismerését. Mindig többről szól, mint amennyit szavakkal kimond.

A népi eredetű meséknek erkölcsi tartalma van, belső indulatai élményeket közvetít, erkölcsi rendszerében a jó és az igaz győz, a gonosszal és a hazuggal szemben. Világképe – teljes világ – magyarázat, melyben minden helyen van, ezért működési törvényei átláthatók.

A mese oldja a szorongást, amelyet a nagyrészt ismeretlen világ, a feldolgozatlan indulatok váltanak ki a gyerekből. A mese az indulatok feldolgozására, belső képteremtésre tanít. A belső képteremtés képességének kifejlődése nélkül lehetetlen az olvasóvá válás, amely az irodalmi nevelés egyik távlati, lényegi feladata.

Csoportszobáinkban hangulatos mesesarkokat igyekszünk kialakítani. Ehhez az igényesen válogatott mesekönyveket csoportonként, folyamatosan szeretnénk biztosítani. Ezt eddig nem tudtuk megvalósítani.

Az eszközök, könyvek, bábok a gyerekek számára könnyen elérhető helyen található. Fontosnak tartjuk továbbá a megfelelő érzelmi légkör, az azonosulást, az átélést segítő atmoszféra megteremtését. A gyerekek legyenek egymásra tekintettel, ne zavarják társaikat mesehallgatás, bábozás közben. A gyerekek bábozás közben lelki sérelmeiket könnyebben feldolgozzák, kibeszélik. Előadásmódunkban törekszünk a szeretetteljes, érthető, könnyen követhető, kellemes beszédmódra.

A gyerekek életkorának, nyelvi fejlettségének, érdeklődésének megfelelő beszédhelyzeteket teremtünk. Alkalmat adunk arra, hogy a gyerekek eljuttassák, elmondják, elbábozzák kedvelt meséiket, illetve az általuk kitalált meséket, verseket ábrázolhassák, mozgással kísérik. A bábozás, dramatizálás jó lehetőség az önkifejezés gyakorlására. A gyerek kifejezheti, átélheti, eljátszhatja saját érzéseit, érzelmeit. A mese nyelvi eszközeit gyakorolja a bábozás során, fogalomköre bővül, a megjelenített cselekvéseket megfogalmazza, tulajdonságokat fejez ki, szókincse bővül. Kérdő, felkiáltó, felszólító mondatokat alkalmaz.

Lehetőséget adunk arra, hogy otthonról behozhassák az óvodába kedvenc mesekönyvüket és társaikkal megosszák irodalmi élményeiket. Sajnos otthon a kelletnél több „gépi mesét”

hallgatnak, néznek. Ez szórakoztató lehet, de a felnőtt hiányához vezet. A feldolgozhatatlan hatások pedig akadályozzák a belső képteremtést.

Ezért kezdeményezzük, hogy otthon is rendszeresen énekeljen, verseljen, meséljen a felnőtt a gyermekeknek. A bármilyen rövid együttlét, az előszóban történő mesélés értékességéről próbáljuk a szülőket meggyőzni.

Alkalmazható irodalmi anyagok

Kisebkeknek

- Mondókák, egyszerű mondókamesék
- Simogatók, tapsoltatók, höcögtetők, hintáztatók, vigasztalók
- Rövid rögtönzött történeteket halmozó láncmesék
- Rövid versek állatokról, természetről
- Dramatizálás, állatok hangjának utánzása
- Állatokról szóló egyszerű népmesék, műmesék

Lényegesek az ismétlések, az alliterációk szerepe. A dramatizáló játékok kimerül egy-egy szerep kiválasztásában, az ehhez szükséges kellékek felvételében, egy-egy jellemző mozzanat egyéni eljátszásában.

Nagyobbaknak

- Több versszakos mondókák, változatos kiszámolók
- Ismétlésekkel, refrénekekkel tagolt vidám, pattogó, ritmusváltó
- Ringató, lépegető, táncos ritmusú versek.
- Mozgásos játékot kísérő kiszámolók
- Találós kérdések, mulattató mondókák, tréfálfalozók, felelgetők, csúfolók
- Bonyodalmas, tréfás állat- és tündérmesék

- Folytatásos elbeszélések, történetek
- Több versszakos versek természetéről, állatokról, családról, gyerekekről
- Dramatizálásnál a kelléktár a gyerekek ötleteinek felhasználásával készül és bővül
- Szerepeket egymás között elosztják, saját vagy társaik viselkedését kommentálják.

A mese, a vers tevékenysége során kiemelt szerepet kap a kommunikációs készség fejlesztése. Az alap kultúrtechnikák elsajátítására csak azok a gyerekek képesek, akik megfelelően tudnak kommunikálni, a személyes példa és helyzetek kialakítása ösztönzi a gyerekeket, bővíti szókincsüket, gazdagítja metakommunikációs ismereteiket. A metakommunikáció fejlődését elsődlegesen hiteles közlés erősíti. A gyermekre felügyelő, jó példát adó, jól artikuláló, választékosan beszélő környezet a gyermek nyelvi fejlődését pozitívan befolyásolja.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- az érthető, kifejező beszéd-készség alapjai kialakulnak
- igénylik a mesét, verset
- a magyar népmesék szófordulatai passzív szókincsükbe beépülnek
- metakommunikatív jelzéseket használják, környezetükben megfelelően kommunikálnak
- gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, szándékos figyelmük fejlődik
- beszéd-fegyelmük kialakul.

Vizuális nevelés

Vizuális tevékenységek (gyurmázás, agyagozás, rajzolás, festés, batikolás, vágás, ragasztás, varrás, barkácsolás).

Ezek a tevékenységek a gyermekek kedvencei közé tartoznak. A feladat elsősorban az, hogy biztosítsuk a zavartalan és sokrétű tevékenykedés külső feltételeit. A gyermekek számára megszokott és elérhető helyen mindig álljon rendelkezésre mindenféle anyag és eszköz, amivel a gyermek fantáziájának megfelelően dolgozhat, alkothat. Nagyon célszerű a vizuális tevékenységek és a munkatevékenységek összehangolása, hiszen a szabad önálló tevékenykedés gyakran jár együtt viszonylagos rendtelenséggel.

Szokás kérdése, mennyire képesek a gyermekek környezetüket ilyen széles skálájú tevékenységrendszer mellett is rendben tartani. A tevékenységek megszervezéséhez kitűnő pedagógiai alapot adnak az évszakok változásai, a természet szépségei, a gyermek által megérthető világ tárgyai és eseményei. Ugyancsak kitűnően hasznosíthatók a vizuális tevékenységek számára az ünnepek, melyek érzelmileg is közel állnak a gyermekekhez és megmozgatják a fantáziájukat. Ahhoz, hogy kibontakozhasson a gyermekek alkotókedve, teljes önállóság szükséges. Az ötlettől a megvalósításig főként bátorítást, útmutatást és dicséretet várnak a gyermekek. Nem szükséges, sőt káros, ha uniformizáló nevelési módszerekkel elveszük a gyermek bátorságát az egyéni kifejezőmódotól. Az óvodában legyen lehetőségük a gyermekeknek arra, hogy bármikor kipróbálhassák képességeiket. Amennyiben megoldható, minden csoportszobában célszerű egy kis sarkot vagy szekrény biztosítani, ahol a barkácsoláshoz szükséges eszközöket, felszereléseket, anyagokat tárolhatjuk. Nagy hasznát veszik ennek a gyermekek, hiszen például a nagyobbak szerepjátékához bármikor kiegészítő eszközök készülhetnek és a kisebbek is örömmel ismerkednek meg a különböző szerszámokkal.

CÉL

- A személyiségfejlesztés megvalósítása a gyermek aktivitásából fakadó játékos tevékenységek által, a gyermeki élmények és tapasztalatok képi, szabad önkifejezésére építve.
- A gyermek tér- forma - szín képzetének gazdagítása a természet szépségei által, az esztétikai befogadáshoz szükséges készségek és helyes ítéletek kialakítása, alkotói képességek megalapozása.

FELADAT

- A gyermek környezete iránti érzékenységének kialakítása.
- A gyermeki alkotó – alakító tevékenységek tartalmának, minőségének fejlesztése.
- A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása.

Mint a beszédfejlődéshez, úgy a látáshoz, a képi gondolkodáshoz is szükség van partnerre, biztató, megerősítő, felfedezést észretevő felnőttre.

Fontosnak tartjuk, hogy az alkotó tevékenységhez megfelelő légkör, hely, idő valamint megfelelő minőségű és mennyiségű eszköz és anyag álljon szabadon a gyermek rendelkezésére.

Sajnos óvodánk nem rendelkezik megfelelő mennyiségű és minőségű eszközökkel – (minden gyermek számára ecsettel, ollóval illetve egy tanévre elegendő festékkel, rajzlappal, kartonnal, krepp papírral, színes papírral, gyurma elkészítéséhez alapanyagokkal) – melyek mindahhoz szükségesek lennének, hogy elképzeléseinket megvalósítsuk. Ehhez kérjük a szülők segítségét!

Az eszközök kiválasztásánál figyelembe vesszük a célszerűséget és esztétikusságot, hogy azok többnyire természetes alapanyagúak legyenek. A hely biztosításánál szem előtt tartjuk, hogy a tevékenységhez megfelelő kényelmes körülményt biztosítsunk, ahol a gyermekek nem zavarják egymást, védett az alkotók köre. Lehetővé tesszük, hogy a gyermek az elkezdett munkáját minden esetben befejezhesse.

A gyermekek megismerhetik a tevékenységükhöz használható eszközök és anyagok tulajdonságait és a velük való bánásmódot, azok biztonságos kezelését a gyermekekkel egyenként megtanítjuk.

A gyermekek kreatív fantáziájukat sokszínű, érdekes vizuális tevékenységekben bontakoztathatják ki. (pl.: agyagozás, rajzolás, festés, gyurmázás, gyöngyfüzés, varrás, batikolás, origamizás, stb.)

Lehetővé tesszük, hogy mind azt a „kincset”, amit a gyermekek a természetben gyűjtöttek, alkotó – alakító tevékenységükhöz felhasználhassák. A környezet megfigyelése során szereznek képet a világról, természetről és ezt különböző technikával emlékezetből tudják megeleveníteni.

Ismerkednek népművészeti elemekkel, ami személyiségfejlesztő hatású.

A kisebb 3-4 éves gyermekek ismerkedhetnek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel. Firkálhatnak, rajzolhatnak, mintázhatnak.

Megtervezzük a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit. Törekszünk az esztétikum iránti igényesség és értékelő képesség kialakítására – észre vétetve, együttesen gyönyörködve a saját – a mű – illetve a népművészeti alkotásokban.

Tetszés szerint részt vehetnek a plasztikai alakításban is. A gyurmát vagy agyagot nyomkodva, ütögetve, gyurkálva, gömbölyítve, simítva, sodorva, mélyítve, tépegetve, karcolva, stb. formázhatják.

Az építés során megismerkedhetnek a különböző tárgyak formáival, alakzataival, tulajdonságaival. Később folyamatosan kihasználják a TÉRI lehetőségeket is.

A nagyobb 5-6-7 éves gyermekek alkotó – alakító tevékenységét újabb technikák megismertetésével bővítjük. A gyermekeknek mindig legyen lehetőségük és alkalmuk az élményeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szabad téma választására.

Folyamatosan olyan élményekhez juttatjuk a gyermekeket, amelyeket megfigyelések, tevékenységek, vizsgálatok alapján szerezhetnek, így elősegítve a környezet esztétikai érzékenység formálását. Képesek lesznek esztétikai élmények befogadására, kialakul igényük az alkotásra, az önkifejezésre. A képalakítás megjelenik festéssel, zsírkrétával, ceruzával, filctollal, pasztellkrétával, papírragasztással, agyagba illetve homokba karcolással, nyomattal, metszettel, a természetes anyagok felhasználásával.

Segítjük a gyermekek befogadó és alkotó képességeinek fejlesztését, megteremtjük a feltételeit annak, hogy az egyszerű odafordulástól az ámuló rácsodálkozásig jussanak el. Rajzaikban megjelenik az emberábrázolás, környezet, tárgyak, cselekmények saját elképzelés

alapján, majd később a saját élményeken alapuló témákban a mesék, versek, énekes játékok, ünnepek, közös élmények eseményábrázolásai is.

A gyermekek természetes és más anyagok felhasználásával ajándékokat is készíthetnek, mellyel átélik az ajándékozás örömét. Bevonhatják szüleiket az alkotó – alakító munkához szükséges anyagok gyűjtésébe, az óvoda szállításába, otthonos kialakításába.

Arra ösztönözzük a gyermekeket, hogy a saját élményeiken alapuló cselekményes témákban jelenjenek meg a mesék, versek, kirándulások, ünnepek eseményábrázolása is.

Az alkotó – alakító tevékenységek a mindennapi játékban integrálódnak. A mindennapi szabad játék során is biztosítjuk a festéshez, rajzoláshoz, mintázáshoz, hajtogatáshoz a feltételeket.

A Hősök utcai óvodában többször megtekinthetik a gyerekek az „Ovi – Galériában” kiállított alkotásokat.

Bánkúton hely hiánya miatt a elkészített munkákat az öltözőhelyiségekben állítjuk ki. Itt tekinthetik meg a szülők és a gyerekek egyaránt.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Képzalkotásban egyéni módon, biztonsággal jelenítik meg ismereteiket, gondolataikat, szűkebb és tágabb környezetükből származó élményeiket, elképzeléseiket.
- Örömmel, saját kezdeményezésükre is ábrázolnak, megtanulnak „látni”.
- Örülnek alkotásuknak, a közösen elkészített kompozíciónak.
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak az alkotásokról és elfogadják mások véleményét.
- A gyermekek önállóan választani tudnak a megismert és elsajátított vizuális technikák közül és a természet kincseit felhasználva tudják céljukat kreatívan megvalósítani.
- Plasztikai munkáik egyéniék, részletezőek.
- Téralkotásban, építésben bátrak, ötletesek, együttműködők.
- Meglátják a környezetükben az esztétikai értékeket.

Ének-zene

Ének-zene, énekes játék

Az óvodai ének-zene nevelésnek jelentős hagyományai vannak. A magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok világa ma is élő és felhasználható hagyomány. Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyerekekkel. A néphagyományörzés mellett a Kodály alkotta módszer is folyamatosan megújulva megtartotta kapcsolatát az életre neveléssel. Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés vagy séták és kirándulások.

Tehát ez a feladat sem korlátozható csupán a foglalkozások időtartamára.

Napközben bármikor adhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására. A komplex foglalkozások inkább összefoglalják, elmélyítik a gyermekek ismereteit és alkalmat adnak a képességek fejlesztésére. Az élményt nyújtó közös éneklés, a körjáték vagy a mondókázás a művészeti és az esztétikai nevelés szempontjából is kitüntetett helyet kap. A Kodály Zoltán útmutatásai alapján Forrai Katalin által kidolgozott óvodai ének-zenei nevelés alapjaira épülő fejlesztés a tevékenységközpontú óvodai nevelésen belül hatékonyan megvalósítható. Ezzel biztosítható a gyermekek ének-zenei kultúrájának megalapozása, a néphagyományörzés és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzése.

Az óvodapedagógus feladatai a művészeti tevékenységek megszervezésében

- Úgy alakítsa ki a gyerekek bevonásával a csoportszobát, hogy ott a különböző tevékenységet kereső gyermekek nyugodtan, kényelmesen dolgozhassanak.
- Biztosítson minél több eszközt, időt és helyet a művészeti tevékenységek gyakorlásához, ezzel is ötletet adva a gyermeki fantáziának.
- Nyújtson lehetőséget a vizuális és kommunikációs tevékenységek összekapcsolására.
- Segítse elő a gyermekek önálló elképzeléseinek megvalósítását.
- Adjon lehetőséget a gyermekeknek arra, hogy minél több élményt átélve megvalósíthassák elképzeléseiket.
- Az óvodapedagógus a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás biztosításakor ügyeljen a gyermekkel való szoros érzelmi kapcsolatra, a meghitt légkör megteremtésére.

Cél

- Örömteli és élmény gazdag közös ének-zenei tevékenységek által a gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, zenei ízlésének formálása és esztétikai fogékonyságának alakítása.
- Fejlesztési a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, mozgáskultúráját.
- A gyermekek örömteli, érzelem gazdag lehetőleg tiszta éneklésének alakítása.

Feladat

- Megfelelő légkör kialakításával az érzelmi motiváltság biztosítása.
- A közös éneklés, a közös énekes játékok megszerettetése.
- A felhasznált zenei anyagok igényes, életkornak és az adott csoport képesség szintjének megfelelő válogatása.
- A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, mozgáskultúrájának fejlesztése.
- Nyelvi képességek fejlesztése a mondókák, gyermekdalok és zenei képességfejlesztő játékok által.

Az óvodai zenei nevelésnek jelentős hagyományai vannak: a magyar népdalok, mondókák, gyermekdalok, énekes népi játékok világa ma is élő, felhasználható.

Szinte valamennyi ünnepünkhöz kapcsolódik olyan dalanyag, melyet megismertethetünk a gyermekekkel.

Az ének-zene és az ehhez kapcsolódó mozgás ugyanúgy az óvodai mindennapok része, mint a napi mesélés. Napközben bármikor adódhat lehetőség éneklésre, mondókázásra vagy körjátékok játszására.

Az óvodai zenei nevelés során megismertetjük a gyermekeket mondókákkal, énekes játékokkal, komponált gyermekdalokkal.

3-4 éves korban főleg ölbeli játékokat ismertetünk meg, amelyeket a felnőttekkel játszanak. A szeretet kapcsolat, a biztonságérzet kialakításának egy-egy láncszeme az arc, a kéz, az ujj és a lovagoltató játék. Ennek az életkornak igen jól megfelel a kötetlen énekelgetési forma. Utánzó mozgással kísért szerepjátékok jellemzik a zenei nevelést.

A zenei készségeket és alapfogalmakat játék közben ismertetjük meg a gyermekkel.

3-4 éves korban

- ölbeli játékok, mondókák 6-8
- arc, kéz, ujj, lovagoltató játékok
- 4-5 hangból álló énekes játékok 10-15
-

Hallásfejlesztés

- Halk, hangos megkülönböztetése, beszéden, mondókán, éneken keresztül
- Környezet hangjainak megfigyelése.
- Dallamjátszó hangszerek hangszíneinek megfigyelése.

Ritmusérzék fejlesztés

- Egyenletes lüktetés különböző játékos mozdulatokkal.

4-5 éves korban

- Mondóka: 4-5
- 4-8 motívumból álló énekes játékok
- Műdalok 12-15

Hallásfejlesztés

- Halk-hangos megkülönböztetése ének, beszéd, taps során
- Magas-mély énekelteése, dallamvonal érzékeltetése a levegőben
- A tiszta éneklés érdekében gyakori önálló éneklés

Ritmusérzék fejlesztés

- Egyenletes lüktetés, járással, tapssal
- Dalok, mondókák ritmusának kiemelése
- Ritmuseszközök használata (dob)

5-6-7 éves korban

- Mondóka: 4-7
- Énekes játék: 15-18
- Műdal: 3-4

Hallásfejlesztés

- Halkabb-hangosabb
- Dallamfelismerés dúdolásról
- Dallambújtatás
- Tiszta éneklés az egyéni éneklés gyakorlásával

Ritmusérzék fejlesztés

- Egyenletes lüktetés és a dalok ritmusának megkülönböztetése
- Ritmuseszközök használata (dob, cintányér, triangulum)

E korosztály számára már tanítjuk a párcserés, sorgyarapító-fogyó, kapus, hidas játékokat, amelyek a gyermek néptánc elemeit tartalmazzák.

Az élő zenehallgatás anyagának kiválasztásánál fő hangsúlyt helyezünk a magyar népdalkincsre: tréfás népdalok, párosítók, virágénekek.

A különböző énekes játékok és mondókák alkalmat adnak a nyelv kifejezőerejének gyakorlására, a szókincs bővítésére.

A zenehallgatást is kapcsolhatjuk bármilyen tevékenységhez. Zenehallgatási anyag kiválasztása során lehetőséget biztosítunk, hogy a gyermekek betekintést nyerjenek nemzeti dalainkból etnikai, kisebbségi dalokból.

Hangsúlyozzuk az éneklés és az élőzene fontosságát, lehetőségeink szerint hallgathatunk szép klasszikus felvételeket, kortárs művészeti alkotásokat is, amiket az elkövetkező időkben szeretnénk bővíteni.

Mozgásfejlesztés a zenei nevelés folyamatában

A mozgásos játék, az együttes táncmozdulatok örömteli végzése közben fejlődik a gyermekek nagymozgása. A zene segít ebben, hiszen a dal ritmusa, lüktetése önmagában mozgásra serkent.

Egyensúlyérzékük fejlődésével párhuzamosan éreznek rá, fokozatosan a mozgás ritmusára, ez a ritmikus mozgás visszahat, erősíti az egyensúlyérzékelt.

Hangszerek használata során fejlődik finommozgásuk. Az oldaliság ismerete, fejlesztése a páros játékok, táncok közben is alakulnak.

A tapsoltatók, a tenyérsimogatók, a láblógatók, a ritmikus mozdulatok különböző testrészek megismerését nagyban segítik.

A térérzékelés fejlesztésére tág lehetőséget biztosít a zenei nevelés. A dalos játékok és táncok közben alapvető szerepet játszik a tér mozgásos alakítása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végén

- A gyermekek önállóan kezdeményeznek énekes játékokat, melyben átélik a közös játék örömeit.
- A gyermekek mernek és tudnak egyedül is énekelni.
- Megkülönböztetik a zenei fogalom párokat.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Érzik az egyenletes lüktetés és a dalok ritmusát.

Mindennapi testnevelés

A tevékenységközpontú óvodai nevelés lényeges eleme a testi fejlesztés. A 3-7 éves gyermekek egészséges testi fejlődésének biztosítása nem képzelhető el a rendszeres, játékban gazdag, az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testnevelés nélkül. Ismert tény, hogy a mozgásöröm és a szellemi fejlődés egymással szoros kapcsolatban áll. A mozgásfejlesztéshez tehát hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsuk a spontán mozgáslehetőséget, mégpedig az egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ajánlatos tehát minden adódó lehetőséget kihasználni a nap folyamán a mozgásra. Rendkívül fontos a szabad levegőn való tartózkodás minél hosszabb idejű biztosítása. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terelést és tevékenységeket. A mozgás és pihenés egyensúlyának biztosításával sikerülhet a gyermekek egyoldalú igénybevételét elkerülnünk.

Az egészséges életmód szokásainak megalapozását óvodáskorban kell elkezdenünk. A mozgás megszerettetése, a mozgásigén kielégítése az óvodai testi nevelés fontos feladata, amit csak a helyesen megválasztott mozgásanyag változatos gyakoroltatásával érhetünk el. A megfelelő intenzitású, derűs légkörű testmozgás biztosítja a motoros képességek fejlődést, melynek egyre magasabb szintje előfeltétele a bonyolultabb mozgások eredményes végrehajtásának, ezáltal a mozgás-műveltség fejlődésének. A természet erőivel - napfény, levegő, víz - történő edzés kedvező hatását sem szabad figyelmen kívül hagyni. Az intenzív, változatos gyakorláshoz megfelelő helyre és eszközre van szükségünk. A jó eredmény eléréséhez az optimális tárgyi feltétel biztosításán túl azonban az óvodapedagógus és a gyermek aktív együttműködése is elengedhetetlen. A nyugodt, derűs légkörű, játékban gazdag, kellő intenzitású napi 20-30 perces testmozgás nem csak kondicionális és koordinációs képességek fejlődést biztosítja, hanem hozzájárul a gyermeki személyiség differenciált fejlesztéséhez is. A mindennapi testnevelés hatásának maximális kifejtéséhez szükségesek olyan objektív és szubjektív feltételek, melyek lehetőség szerint valamennyi óvodában megvalósíthatók és amelyek megsokszorozzák az egyébként elérhető eredményeket.

Elsősorban a megfelelő hely biztosításáról kell szólni. Mivel a foglalkozásokat döntő mértékben a szabadban valósítjuk meg, ezért célszerű füves területen különböző pályákat kialakítani. Ehhez csupán mozgatható kis kapuk szükségesek. Nagyon jó lehetőséget nyújt a különböző mozgások gyarkorlására a mesterségesen kialakított domb, ami télen szánkózáásra, csúszkálásra, síelésre használható, nyáron viszont gyakorolható itt a gurulás, mászás, kúszás, felfelé történő futás, szökdelés stb. A füves, sík és dombos terület mellett feltétlenül szükséges az aszfaltos, kavicsos terület. A fák között érintő magasságban kifeszített kötélnek a gyerekek. Az udvar különböző részein – különösebb megmunkálás nélkül - lefektetett és lazán rögzített farönkök kiválóan alkalmasak az egyensúlyérzék fejlesztésére. A megfelelő távolságban rögzített mászóakák az óvodaudvarok kellékei. Az állványokon felfüggesztett mászókötel és gyűrű a vállöv erősítését szolgálja. A megfelelő méretű pancsoló vagy úszómedence a vízzel történő edzésen túl az úszásoktatást is elősegítheti. Az úszás és korcsolyázás ahol lehetőség van rá, szervezeten is megvalósítható. Hosszabb sétát, sőt túrát tehetünk a gyerekekkel a szabadban, ha lehetőségünk adódik használhatjuk a közeli iskola vagy sportlétesítmény tornatermét vagy füves pályáit. Némi ötletességgel és szakemberek bevonásával tovább fokozható tehát a mindennapi testnevelés hatása. Minden ami az óvoda udvarán található (fák, bokrok, homokozó, pancsolómedence, játékeszközök, stb.) felhasználhatók a mindennapi testnevelés feladatainak megvalósításához. Ugyanez mondható el az épületen belül szervezett mindennapi testnevelésre is. Mindenkor nagy gondot kell fordítani az alkalmazásra kerülő kézi és tornaszerek, berendezési tárgyak épségére, tisztaságára valamint arra, hogy könnyen elérhetőek legyenek, megfelelő számban álljanak rendelkezésre. Az eszközök előkészítése az óvodapedagógus, a gyermekcsoport és a dajka aktív együttműködésre ad lehetőséget.

Az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya nagymértékben meghatározza a gyermekcsoportban folyó mindennapi testnevelés eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű végzésével, a játékba való aktív bekapcsolódással kedvezően motiválhatja a gyermekeket, építve utánzási hajlamukra, segítve a rendszeres testmozgáshoz való pozitív viszonyuk kialakulását.

Az örömmel, derűs légkörben együttesen végzett gyakorlás hozzájárul az egészséges életmód szokásainak megalapozásához is, ezért nagyon lényeges, hogy az óvodapedagógus minden megnyilvánulásán tükröződjön az, hogy szívesen mozog együtt a gyermekekkel és örül a gyermekek mozgásban elért sikereinek. A mindennapi testnevelés tartalmát döntő mértékben a természetes mozgások, gyakorlatok képezik (járások, futások, ugrások, függések, egyensúlygyakorlatok). Ezeket kiegészíti néhány talajtorna elem, valamint a kézz szerekl végezhető gyakorlatok. Természetesen ide tartoznak a testnevelési játékok is. A lényeg, hogy minden mozgásforma, amit a gyermekek képesek elvégezni, a mindennapi testnevelés keretébe beépíthető legyen. Az óvodapedagógus dönti el, hogy a mindennapi testnevelés 20-30 perce alatt testnevelés foglalkozást tart vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával, esetleg testnevelési játékkal tölti ki az időt.

A mozgásfejlesztés feladatai

- Legyen lehetőségük a gyermekeknek saját testük mozgását átélni
- Sokoldalú mozgástapasztalatokat szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által.
- Folyamatosan fejlődjön a gyermekek mozgása és egyensúlyérzéke.
- A kéz finommozgásainak fejlesztésére nyújtsunk változatos lehetőségeket.
- Segítsük elő a gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásának kialakulását.

Az óvodapedagógus feladatai a mindennapi testnevelés megszervezésében

- **Legfontosabb** feladat, hogy minden nap adjon lehetőséget a gyermekeknek minél hosszabb időtartamon keresztül a szabad levegőn való tartózkodásra.
- Biztosítsa a gyermekek szabad mozgásgyakorlásának feltételeit.
- Adjon ötleteket, irányítsa a gyerekek figyelmét a szabadban és az épületen belül is a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Változatos eszközök és a gyermekek önálló, szabad mozgásának biztosításával tegye lehetővé, hogy a mindennapi testnevelés örömet jelentsen a gyermekek számára.

Objektív feltételek

Az óvoda udvarának kialakításánál figyelembe vettük a sokféle mozgás biztosítását.

Megfelelő méretű füves terület áll rendelkezésre, ahol a gyermekek szabadon futkározhatnak, labdázhatnak és megfelelő idő esetén mezítláb lehetnek.

Az udvaron rendelkezésre áll egy domb illetve az udvar mellett (részben zárt önkormányzati területen) betonos, műköves terület ahol speciális mozgásfajták végezhetőek.

Óvodánkban található kilátótorony, mászóháló, létrás mászóakák fából illetve még fémből készült mászóakák is melyeket a jövőbe le kívánunk cserélni.

Gumiabroncsok is találhatóak melyek megfelelően rögzítve vannak, így módot adnak a gyermekek bújására, szökdelésére.

A megfelelően gondozott fák, bokrok, homokozók is szerepet kapnak a mozgás sokrétű gyakorlására (pl homokozó peremén egyensúlyozó járást gyakorolhatják a gyerekek).

Távlati terveinkbe szerepel olyan homokgödör kialakítása ahol táv- illetve magasugrást végezhetnek a gyerekek.

Időjárásnak megfelelően egész nevelési év alatt futunk, kocogunk az udvaron. Az óvodának nincs saját tornaterme, de módunkban áll a közelben lévő Sportcsarnokot használni. Emellett a csoportszobák is módot adnak az előre jól átgondolt mindennapos testnevelésre. A terasz rész csapadékos idő esetén jó szolgálatot tesz a szabad levegőn történő mozgásra, igaz jó szervezést igényel a használata, mivel egyszerre szükséges lenne minden csoportnak.

Szubjektív feltételek

A mozgás, a játék a gyermekek életében semmi mással nem pótolható tevékenység. Az óvodába lépő gyermekek testi (motorikus) fejlődése több természetes mozgásban elérte a jártasság szintjét. Ezt megelőzően három- négy évig egyénileg eltérő követelmények és mozgásgyakorlási feltételek között fejlődtek.

Ennek következményeként természetes mozgásokban fejlettség mutatkozik. Ezeket a mozgásokat (mászás, kúszás, ugrás, dobás stb.) a gyerekek önkéntesen ismétlik és játékaikban is alkalmazzák. Jellemző még a nagy mozgás aktivitás, mozgékonyság.

Az óvodapedagógus feladata, hogy megteremtse a feltételeket a gyermek egészséges fejlődéséhez. Lényeges feladat, hogy jó levegőjű tiszta, barátságos környezetben mozogjanak, lehetőleg kint a szabadban. Biztosítsa a derűs, nyugodt légkört. A dajkák és gondozónők az óvodapedagógussal együtt biztosítsák a foglalkozások zavartalan lefolyását.

Szervezett tevékenységben

A mindennapi testnevelés anyaga döntően a természetes gyakorlatokból tevődik össze. Az egyes foglalkozások megtervezésénél vegyük figyelembe a csoport általános fejlettségét, a fejlődés ütemét. Ezt figyelembe véve kell eldöntenünk az egyes mozgásformák ismétlését. Mindig lehetősége kell adni a gyerekeknek, hogy egyéni tempójuknak megfelelően sokat gyakorolhassák a kialakuló mozgásokat. Különböző nehézségű, differenciált feladatokkal segítsük elő, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő mozgásos feladatokat. A gyakorlat ne legyen se túl könnyű, se túl nehéz mert a túl könnyű nem készletti erőfeszítésre, a túl nehéz viszont kudarc élményt okozhat.

Olyan készségeket és képességeket akarunk kialakítani, amelyek majd elősegítik a pontosabb, koordináltabb mozgást. Bemutatással, cselekvés közben értik meg a szavak és a mozgás kapcsolatát. Az óvónő alkalmazkodjék a gyerekek szókincséhez és életkorához. Buzdítsa és dicsérje a gyerekeket. A mindennapi testnevelésnél a kézi szerek gyakori és változatos használatára törekedjünk.

A kézi szerek közül a labda az, amellyel a gyerekek szeretnek játszani és tervezhetnek olyan foglalkozásokat is ahol kezdettől a befejezésig labdázhatnak. Az óvónő legyen mindig tekintettel az évszakokra is. A gyerekek öltözete tegye lehetővé, hogy ősszel és tavasszal a szabad levegőn tornázhassanak.

Használjuk ki az udvar adottságait, építsük be a mozgásos feladatok elvégzésébe, gyakorlásában az udvar eszközeit.

3-4 évesek mindennapi testnevelési anyaga főként a természetes mozgásokat tartalmazza (kúszás, csúszás, mászás). Ebben a korosztályban a nagymozgások fejlesztése a kiemelt feladat. Különböző járások, futások, csúszások, mászások, talajon, szereken, tárgy alatt vagy

fölött , szer megkerülése stb. a foglalkozásokon természetes módon ismerkednek a testrészekkel és azok funkcióival.

4-5 évesek mozgásfejlesztésében nagy szerepet kap a tér mozgásos megismerése. Ebben a korosztályban olyan gyakorlatokat kell keresni, amikor különböző irányokba végezhetnek mozgást. Ilyen mozgások pl: futás jelre, sorakozás, szökdelés padok körül , fák hullám vonalban. Elhelyezkedés különböző alakzatban. Egyensúlyérzék fejlesztés járás, futás vonalak, padok között, rézsutosan elhelyezett szereken stb.

Szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok, pl: eszközök feldobása, ekapása, célba dobás, egyensúlyozó járás létra fokai között.

5-6-7 éveseknél kiemelt szerepe van az észlelés fejlesztésének. Ebben az életkorban az alaklítás, formaállandóság fejlesztésre tervezzünk feladatokat. Ezek közül a gyakorlatok közül néhányat csukott szemmel is elvégezhetnek. Finom motorika fejlesztése igen lényeges az írás megtanulásánál. Ez természetes módon különböző szerek fogásmódjával fejleszthető pl: bot fogása marokkal stb.

Az óvodapedagógus módszertani szabadságára van bízva, hogy testnevelés foglalkozást tart, vagy egy-egy mozgáscsoport gyakorlásával vagy testnevelés játékokkal oldja meg a mozgásfejlesztést.

Ha rendszeren és megfelelően szervezzük ezt a tevékenységet, akkor a gyerekek szívesen és örömmel vesznek részt benn. Igénnyé, majd pedig szokássá válik a mindennapi mozgás. Lesznek olyan kedvenc mozgásos játékok, amelyeket napközben saját maguk kezdeményeznek.

Igen ritka és elképesztően szerencsés helyzetbe van óvodánk, hiszen módunkban áll használni az önkormányzat által üzemeltetett tanuszodát teljesen ingyen. Felmérhetetlen előny, hogy azon ritka országos óvodák közé tartozunk, melyektől pár lépésnyire található ilyen modern tanuszoda.

A vízben való mozgás oly élményekhez illetve olyan mozgásformákhoz juttatja a gyermekeket melyek szárazföldön meg nem valósíthatók.

Nem csak az érzékszervekre de az egész testre (mozgás szervrendszer, kiválasztó szervrendszer, neurológiai rendszere) oly speciális hatást gyakorol a víz, melyet más közegben helyettesíteni nem lehet.

Ezért is kapott kiemelt szerepet a programba a vízhez szoktatás melyre méltán büszkék lehetünk országos, de akár Európai szintereken.

Óvodánkból kikerülő gyermekek épp ezért sokkal nagyobb előnnyel indulnak az úszás tanulásában, mint korosztályos társaik.

Mint tudjuk a víz az élet alapja épp ezért felkészültebben bocsáthatjuk útra óvodánkból a gyermekeket, hisz majd mindegyikük önfeledten mozog e speciális közegben.

Mindezen szakmai dolgok mellett nem elhanyagolható azaz öröm, amelyet gyermekeinken tapasztalunk egy-egy foglalkozás közben.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén

- Igénylik, szeretik a mozgást.
- Tudnak környezetükben tájékozódni, ismerik az irányokat.
- Kialakul testsémájuk
- A gyerekek nagymozgása, finommozgása, egyensúlyérzékelése, összerendezett mozgása kialakul
- Betartják a szabályokat.
- Erősödik fegyelmük, figyelmük.

A nevelés tervezése és időkeretei

A tevékenységközpontú óvodai nevelés céljának és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Az óvodapedagógus számára alapvetően fontos feladat a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása még akkor is, ha jelentős mértékben építünk a spontán gyermeki ötletekre, tapasztalatokra. Az óvodai tanulás a nap minden pillanatában jelen van, a gyermek fejlesztését, fejlődését támogatja.

A tervezésben tudatosan vegyük számításba, hogy az egyes gyermekek fejlődési üteme különböző és a gyermek fejlődését tekintve is különböző szinteken lehet egyik vagy másik képességét illetően. A fejlődés dinamikája tehát egy-egy gyermek esetében a különböző területeken más és más lehet. A nevelés és tanulás tervezése egy tömbben, egymással szoros kölcsönhatásban valósítható meg. A tervezés során mindig a 4-es feladatrendszerből kiindulva tervezzük meg a gyermeki tevékenységeket és ezen keresztül a szükséges fejlesztéseket. Cél a gyermekek társadalmi gyakorlatra való általános felkészítése. Magába foglalja a teljes gyermeki személyiség fejlesztését a tevékenységek által, a tevékenységeken keresztül. A gyermek szükségleteit, óvodáskori adottságait alapnak tekintjük a nevelés alapszabványainak megvalósításához. Minden életkori szakaszban orientálni kell a gyermeket valamire, vezetni kell valahová. Fel kell fedeztetni a világot, kreativitása ezáltal fejlődik.

A cél és a feladatok ismeretében a fejlesztést hosszú távon, éves féléves periódusokban gondoljuk át, ám konkrét formában tervezni inkább egy vagy két hetes periódusokban célszerű, hiszen csakis ez esetben nyílhat lehetőségünk a gyermekek spontán ötletinek és tapasztalatainak begyűjtésére és a nevelőmunkában való felhasználásra. A gyermeket foglalkoztató élmények és tapasztalatok éppen olyan részei a nevelésnek, mint az óvodapedagógus által előzetesen átgondolt és megtervezett feladatok. A gyermeki személyiség fejlesztése, az életre való felkészítés feltételezi a gyermek szűkebb és tágabb környezetében megszerzett, átélt élményeinek és tapasztalatainak, ötleteinek, aktuális tevékenységeinek beépítését a nevelőmunka egészébe. A kisgyermeknek ahhoz, hogy a mindennapi életben boldoguljon meg kell tanulnia beszélni, közlekedni, tevékenykedni a környezetben, eszközöket használni, társakkal együttműködni, el kell lennie a mindennapi élet adta szerepeket, magatartásmintákat.

Ezért a tervezés során külön is biztosítani szükséges a gyermeki tapasztalatok előre nem tervezhető tartalmának megjelenítését a tervező és megvalósító munkában. A gyermekek folyamatos megfigyelése, az óvodások élményeinek meghallgatása és közös élmények nyújtása a tervezés előkészítő folyamatához tartozik. A rövid időszakot átfogó tervezés ugyanakkor lehetővé teszi olyan nevelési laphelyzet kialakulását, amiben a gyermek és az óvodapedagógus aktív egymásra hatása képes a nevelési, tervezési folyamatot befolyásolni. Alapvetően a tevékenységek megtervezéséből kiindulva a neveléstanulás komplex egymásra hatását figyelembe véve szükséges tervezni. A tervezésnél ne az ismeretanyag növelésére, hanem a több alkalommal, sokoldalúan, különböző nézőpontokból való megközelítésre helyezzük a hangsúlyt. Kevesebbet, de azt alaposabban, többoldalú tapasztalatszerzés és tevékenykedtetés segítségével tervezzük meg.

A heti ütemterv megírása egyben a napi vázlatot is megadja az óvónő számára, ezért nem szükséges a külön vázlatírás. Ennél fontosabb azonban, hogy feljegyzéseket vezessünk a gyermekek fejlődési üteméről, hogy konkrét megfigyelések adjanak alapot az egyéni differenciált fejlesztés megtervezéséhez. A gyermekek ötleteinek, javaslatainak feljegyzése, összegyűjtése a tevékenységek sokszínűségének megtervezéséhez nyújt segítséget.

A fejlesztés módszere

A fejlesztés módszere az egyénre szabott differenciált fejlesztés a csoport keretein belül. A tevékenységközpontú nevelési program megvalósítása leghatékonyabban egyes csoportban képzelhető el, de az óvodában létrejövő adott lehetőségek döntik el, milyen csoportszervezési formát alkalmaznak. Részben osztott és osztatlan csoportban is megvalósíthatók a kitűzött nevelési célok és feladatok. Az óvodapedagógus dönti el, hogy adott esetben kötetlen kezdeményezés vagy kötött foglalkozás keretein belül kívánja elképzeléseit megvalósítani. A fejlesztés, a foglalkozás formáját ne a gyermekek életkora, hanem fejlettségi szintje határozza meg. A gyermekek önállóan, spontán szerzett tapasztalatai nagyon jó kiindulópontot jelentenek az óvodapedagógus számára a tudatos, irányított tapasztalás megszervezéséhez. A világban eligazodni készülő gyermek felkészítése az életre feltételezi olyan szituációk megélését, ahol szabadon alkothat, dönthet, gondolkodhat, cselekedhet. Minden óvodapedagógusnak és dolgozónak arra, kell törekednie, hogy cselekvés közben, cselekvések sorozatában való aktív közreműködéssel érzékeljen, tapasztaljon, tanuljon a gyermek és valódi a környezetben meglévő problémával foglalkozzon. Az óvoda feladatai közé tartozik a kiemelkedő képességekkel rendelkező gyermekek felismerése és fejlesztése.

A szellemi fejlesztés legfőbb célja abban nyilvánul meg, hogy a gyermeket aktivitásra, a problémák meglátására és kifejtésére bátorítjuk és képessé tesszük azok megoldására. Kreatív problémamegoldásra ösztönözzük a gyermeket. Ennek kialakításához mindenképp az szükséges, hogy az óvodában legyen elegendő idő a tevékenykedésre és tapasztalatszerzésre. A cél, hogy a gyermeket minél többet cselekedtessük. Bízunk rá a feladatok elvégzését, kezdetben az óvodapedagógus, dajka közreműködésével, később az ügyesebbek segítsék a lassabban haladókat. A gyermekek egymástól könnyebben, gyorsabban sajátítanak el bizonyos tevékenységi formákat.

A nevelőmunka elemzése és értékelése az óvodapedagógus folyamatos feladata, az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a nevelőmunka tervezésének irányvonalairól.

A fejlesztés kerete

- A teljes nevelési folyamat, amely vegyes, részben osztott vagy osztott csoportokon belül a gyermeki tevékenységre, önállóságra, döntési helyzetekre és sokoldalú tapasztalat szerzésére épül.
- A nevelési folyamatba szervesen illeszkedő tanulási folyamat, melynek részei.
 - Önálló és irányított tapasztalatszerzés
 - Komplex foglalkozások rendszere, kötetlen és kötött kezdeményezések és foglalkozások.

A nevelés időkeretei

A nevelés céltudatos megtervezése során alakítjuk ki a gyermekek óvodai életrendjét, időbeosztását. A hetirend és a napirend az a szervezeti keret, ami biztosítja a gyermek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható óvodai környezet megteremtését. A gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges a mozgásos tevékenységek és a pihenés váltakozó biztosítása. A napirend lehetővé teszi a szabad levegőn való hosszú idejű tartózkodást, a szokásrendszer kialakítását, a gyermeki tevékenységek szabad kibontakozását. A napirenden belül a legtöbb időt a gyermekek legfontosabb tevékenysége, a játék kapja. A szabad levegőn való tartózkodás, a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendők (étkezés, tisztálkodás, alvás) ugyancsak beilleszthetők a játéktevékenység egész napos folyamatába. Reggel, különösen tavasszal és nyáron a szabad levegőn való tartózkodás természetes része a gyermekek napi életének. A hűvösebb idő beköszöntével is szükséges a szabad levegőn való mindennapi tartózkodás, csupán annak időtartamát csökkentjük. A napirend biztonságot, támpontot ad és állandóságot jelent a gyermek számára. A napirenden belül rugalmasan figyelembe vehető az egyes tevékenységek időigénye. A napirend ezen kívül annak megfelelően ahogy az évszakok változnak vagy a gyermeki tevékenységek fejlődése ezt indokoltá teszi, változtatható, módosítható. A napirend a gyermekek nyugodt napi életét biztosítja, figyelembe veszi a fejlődés közben bekövetkezett változásokat. A gyermekek szokásrendszerének kialakításával biztosítjuk a napirenden belül megvalósuló tevékenységek végzésének zavartalanságát.

A napirend általános időkeretei 11 órás óvodai nyitva tartás esetén

Játék és szabadidős tevékenység	6 óra
Étkezés és pihenés	2.5 – 3 óra
Öltözködés, tisztálkodási tevékenység	1.5 óra
Komplex foglalkozások naponta	35 perc

A napirend az egyes tevékenységekre fordítható idő rugalmasan változtatható a körülmények, az évszakok, a váratlan események stb. hatására.

Hetirend

A hetirend a napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, a rendszerességet, a nyugalmat segíti elő az óvodai csoportban és lehetőséget nyújt a szokásrendszer segítségével az óvodások napi életének megszervezéséhez. A hetirend, különösen a nevelési év elején teljesen másképp alakulhat, mint a nevelési év végén. Különösen a beszoktatás idején figyeljünk arra, hogy minél lazább, rugalmasabb és alkalmazkodóbb hetirendet állítsunk össze. Később, az iskolára való felkészítés feladatai a hetirend és a napirend pontosabb betartását helyezik előtérbe. A hetirend összeállításánál arra kell figyelni, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására vagy közös megvitatására.

A rugalmasság, a helyzethez való alkalmazkodás elősegíti, hogy a hetirend a gyermek életének észrevétlen szabályozója legyen.

A hetirend általános tartalma és maximális időkeretei

	Naponta 20-30 perc	Naponta 30-35 perc	
H	Mindennapi testnevelés		Mese-vers
K	Mindennapi testnevelés	Matematika	Mese-vers
Sz	Mindennapi testnevelés	Művészeti tevékenységek	Mese-vers
Cs	Mindennapi testnevelés	Természet-társadalom-ember	Mese-vers
P	Mindennapi testnevelés	Művészeti tevékenységek	Mese-vers

A heti rend kialakítása természetesen az óvodapedagógus feladata, tehát az itt megjelölt hetirend csupán általánosságban és egyetlen lehetséges módon foglalja össze a megvalósítandó feladatokat. Számítalan variációval az adott óvodai csoport és a gyermekek igényeinek, képességeinek figyelembevételével nemcsak a komplex foglalkozások helyei, de az időkeretek is megváltoztathatók.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban

- Heti nevelési-tanulási terv készítése
- Hetirend és napirend összeállítása
- A gyermek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzések vezetése
- A nevelőmunka folyamatos értékelése

Az óvodai intézményünk kapcsolatrendszere

Az óvoda a társadalomban elfoglalt helye szerint kapcsolatban van különböző csoportokkal, szervezetekkel, intézményekkel. Legfontosabb és legszorosabb kapcsolata az óvodába járó gyermekek családjával van.

1. ÓVODA – CSALÁD kapcsolata

Intézményünk törekszik arra, hogy a szülők megaláadására a családi nevelést kiegészítve gondozzuk, ápoljuk, védjük szocializáljuk, neveljük, fejlesztjük a gyermekeket. A szülőket nevelő partnernek tekintjük, ismertetjük velük a nevelői felfogásunkat, programunk célját, feladatát. Minden lehetőséget megragadunk annak érdekében, hogy a családi nevelési eljárásokat, szokásokat megismerjük. Az óvodai nevelés nem lehet eredményes családi megerősítés nélkül, elengedhetetlen az összhangban történő nevelés.

A gyermekek egyéni fejlődéséről folyamatosan konzultálunk a szülővel. Fontosnak tartjuk a hiteles tájékoztatást, a probléma érzékenységet, a tapintatot és az előre mutató segítséget. Óvodánk nyitott: a szülők igényének megfelelően lehetőséget adunk arra, hogy előzetes megbeszélés alapján betekintést nyerjenek gyermekeik óvodai életébe.

A családdal történő nyílt, őszinte együttműködés csak a kölcsönös bizalom alapján valósulhat meg. a szülőknek tapasztalniuk kell, hogy tiszteletben tartjuk nevelési elveiket, szeretjük gyermekeiket. Figyelembe vesszük a családok sajátosságait, szokásait, érvényesítve az integrációs gyakorlatot. A családhoz illesztett segítségnyújtást (családsegítő szolgálattal való együttműködés). Arra törekszünk, hogy emberi magatartásukban, szakmai felkészültségünkben egyaránt példamutatók legyünk.

Kapcsolattartás formái :

- beíratás: első személyes kapcsolat felvétele,
- összevont- és csoport szülői értekezletek,
- családlátogatások: családi nevelési szokások megismerése,
- egyéni beszélgetések: egyéni eszmeforgatások az aktualitásnak megfelelően, előzetes időpont egyeztetés után,
- nyitott óvoda: nyílt hetek a szülők igénye szerint,
- közös ünnepek: Karácsony, Anyák napja,
- közös kirándulások: csoportonként, a gyermekek életkorának megfelelően,
- kulturális rendezvények, közös programok: gyermeknap szervezése, családi délután, óvoda-bál (óvoda dolgozói – szülők),
- szülői szervezet gyűlésein részt vesz az óvoda vezetője,
- óvodaszékbe a szülők három tagot delegálnak.

Tagóvodákkal való kapcsolat:

- közös rendezvényeken való részvétel (színházlátogatás, bábelőadás)
- közös értekezletek

2. ÓVODA – ISKOLA kapcsolata

Az óvoda-iskola kapcsolatában arra törekszünk, hogy a rugalmas beiskolázás irányelveit figyelembe véve az iskola megismerje azt a szándékunkat, hogy a gyermekeket egyéni képességeiknek megfelelően úgy neveljük és fejlesztjük, hogy a környezetükben jól eligazodjanak, együttműködők, kapcsolatteremtők legyenek és legyenek képesek az iskolai tanulmányok megkezdésére.

Fontosnak tartjuk, hogy az átmenetet minél zökkenő mentesebbé tegyük, ezzel is segítve a gyermekek iskolai közösségbe való beilleszkedését. Ennek érdekében folyamatos, rendszeres, hagyományteremtő – és megtartó kapcsolatra törekszünk. A jó kapcsolat alapja a tisztelet és megbecsülés egymás munkája iránt.

3. AZ ÓVODÁK EGYÉB KAPCSOLATAI

a.) Iskolával, tanítónénikkel

- az iskolai nevelőkkel az emberi és szakmai kapcsolatok folyamatos ápolása, érdeklődés egymás munkája, problémái, eredményei iránt.
- kölcsönös látogatások, tapasztalatgyűjtés: az első osztályosokat a tanév végén meglátogatjuk az iskolában, az első osztályos nevelők pedig a leendő iskolásokat látogatják meg az óvodában.
- fordított nap: nagycsoportosok ellátogatnak az iskolába leendő tanítónénijükhöz, az, ez elsősök visszajönnek az óvodába volt óvónénijükhöz.
- szülői értekezleteken való részvétel: leendő első osztályos nevelők tájékoztatják az iskolába készülő gyermekek szüleit pedagógiai elképzeléseikről, az iskolába lépés teendőiről.
- a gyermekekről vezetett dokumentumok átadása a tanító néniknek
- a fejlesztésben részt vevő gyermekek dokumentumainak átadása a gyógypedagógusnak

b.) Fenntartóval:

Kapcsolatunk részben hivatalos, részben pedig támogató segítő jellegű. Törekszünk arra, hogy a problémák megoldását együttműködés jellemezze.

Formái:

- Kölcsönös tájékoztatás, egyéni megbeszélések
- Óvodavezető beszámolója
- Óvodaszékbe képviselőtestületi tag delegálása

c.) Közművelődési intézményekkel:

Színház, mozi, kiállítások, könyvtár stb...

Formái: a gyermekek – alkalmazkodva életkori sajátosságaikhoz – érdeklődésüket figyelembe véve látogathatják csoportosan az óvónő vezetésével vagy egyénileg, szüleikkel.

d.) Medgyesegyházi Nebulókért Alapítvánnyal:

Az alapítvány sokszínű, értékes programot szervez az intézményekben, mely az óvodás korosztály számára is megfelelő.

Programok:

- Kerékpár túra a szülőkkel (ősszel és tavasszal)
- Gyermeknap
- Alapítványi bálon óvodai csoportok fellépése

Pályázati lehetőség: az óvodai csoportok kirándulásának támogatása.

SAJÁTOS FELADATAINK

1. GYERMEKVÉDELEM

Óvodásaink eltérő szociokulturális környezetből kerülnek óvodába. Fontos feladatunk az egyéni sorsokkal való törődés. Ennek a munkának hagyományai vannak óvodánkban, ezért a jövőt illetően is lesznek feladataink.

CÉLUNK:

Évenként feltárjuk azokat a körülményeket, amelyek óvodásaink családi helyzetét hátrányosan érintik illetve veszélyeztetik.

FELADATUNK:

A segítségnyújtás a hátrányok enyhítésére az óvodai keretek közötti kompenzálás biztosítása. Az egyéni bánásmód, a családi nevelés gyermek iránti felelősségének erősítése, a tapintatos egyéni, személyes kapcsolattartás alapvető nevelési módszerünk. A szülővel való közvetlen viszony kialakítására törekszünk, személyes törődéssel és fejlesztéssel igyekezünk a gyermek fejlődését segíteni.

A veszélyeztetettség szempontjai:

- erkölcstelen családi környezet, italozó szülők, tartós betegség
- egészségügyi okok: súlyos érzékszervi károsodás, súlyos tartós betegség.

A gyermekvédelmi munka fő feladatát a prevenció, a segítségnyújtás jelenti, amelyre a humánus, megértés, a támaszkodás, a szeretetpótlás jellemző.

A gyermekvédelmi munka valamennyi óvónő feladatkörébe beletartozik.

Feladatunk: A családok sajátosságait, szokásait figyelembe véve az intervenciók gyakorlat érvényesítése a családhoz illesztett segítségnyújtás. Gyermekvédelmi esetek feltérképezése, adatszolgáltatás, környezettanulmány készítése a hatóság kérésére, a pedagógiai munka koordinálása, kapcsolattartás a családsegítő szolgálattal, pszichológussal, esetleg Nevelési Tanácsadóval és a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottsággal.

2. CIGÁNY KISEBBSÉGI FELADATOK

Nevelő – fejlesztő munkánk során figyelembe vesszük a „Nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelés irányelveit”. Segítjük önazonosságuk megőrzését.

Településünkön néhány cigány család él. Életkörülményeik eltérőek, vannak jómódú, hátrányos illetve veszélyeztetett helyzetűek egyaránt.

CÉLUNK:

Kompenzáljuk a családi nevelés hiányosságait, segítjük őket a szociális beilleszkedésük során, biztonságérzetet nyújtunk számukra, amely megalapozza érzelmi kötődésüket az óvodához, ösztönzi társas kapcsolataik pozitív alakulását.

Multikulturális nevelés irányelvét betartva biztosítjuk az etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzését, ápolását, erősítését.

FELADATUNK:

A gyermekek megismerése, a lemaradás területének és mértékének megállapítása. A felzárkóztatás színtere a játék. Fejlesztési feladatainkat differenciált, egyénre szabott segítségadással valósítjuk meg. Figyelemfelhívással, példaadással erősítjük a szülők felelősségét a gyermekek otthoni gondozása, nevelése iránt. A gyermekeken keresztül fejlesztjük a családi háttérrendszert.

3. MIGRÁNS GYERMEKEK NEVELÉSE

Interkulturális nevelés célja:

- Biztosítjuk a más országokból érkező gyerekek óvodai ellátását, nevelését
- Segítjük az önazonosságuk megőrzését, ápolását erősítését
- Figyelembe vesszük az interkulturális és multikulturális nevelésen alapuló integrációs lehetőségeket
- Szem előtt tartjuk az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét

AZ INTÉZMÉNYÜNK SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁSAI

Nevelési időben szerzett térítésmentes szolgáltatás:

- Logopédia. Speciális fejlesztés beszédhibás gyermekek részére heti 2 órában
- Anyanyelvi fejlesztés heti 1 órában
- Gyógypedagógiai fejlesztés SNI-s, valamint Nevelési Tanácsadó gondozásában lévő gyermekek részére heti 2 órában
- SZIT (Szenzoros Integrációs Terápia) heti 1 órában

Nevelési időn túl szervezett térítésmentes szolgáltatás:

- Hitoktatás. Tiszteletben tartjuk a szülők világnézeti – vallási meggyőződését. A szülők igényei alapján lehetővé tesszük, hogy heti egy alkalommal gyermekeik az egyházi személy által szervezett fakultatív hitoktatásban részt vegyenek.

A bánkúti óvoda sajátosságai

Több telephelyen működő óvodáink közül egy a közigazgatásilag Medgyesegyházához tartozó Bánkúton működik.

Férőhelyek száma: 20 fő

Ellátott gyermekek száma: 17 fő

Sajátos nevelési igényű: 1 fő

Csoportok száma: 1 vegyes

Más településre eljáró: 0 fő

Kihasználtsági mutató: 85 %

Az óvodába járók 82 %-a hátrányos helyzetű, 5 %-a halmozottan hátrányos helyzetű.

A rendelkezésre álló férőhelyek biztosítják a körzetben élő valamennyi óvodás korú gyermek ellátását.

HHH gyermekek ellátása

Az óvodapedagógus egyéni képességek figyelembe vételével folytatott differenciált fejlesztést a foglalkozásokon és játékidőben egyaránt alkalmazza. Az egy pedagógusra jutó gyermeklétszám (17) nem alkalmas a személyre szabott fejlesztésre.

Hiányzások

A rendszertelen óvodába járás évente 1-2 gyermeket érint. Az 1-2 napos indokolatlan hiányzások a leggyakoribbak. Okai általában: az iskolás testvér betegsége miatt az óvodás is otthon marad.

Beiskolázási adatok

Az elmúlt években a nagycsoportosok közül minden gyermek a SMNésOK általános iskolájában kezdte meg tanulmányait. A szülők szívesen íratják be gyermekeiket iskolaotthonos formában működő osztályba.

Humánerőforrás

Az intézményben 1 óvodapedagógus végzi a gyermekek nevelését és fejlesztését. A fejlesztő-nevelő munkát 1 dajka segíti, 1 fő közmunkás a konyhalányi feladatokat látja el. Az óvoda működéséhez nem biztosított a megfelelő létszámú személyzet.

A nyitvatartási idő (6 órától – 17 óráig – 11 óra) és a gyermeklétszám (17-19 fő) még egy óvodapedagógus foglalkoztatását indokolja. Jelen formában az óvoda működés törvénytörtő, ugyanis a nyitva tartás teljes idejére óvodapedagógusi felügyeletet kell biztosítani. (1993. évi LXXIX. Törvény 1. sz. melléklet)

A probléma megoldására még nem született döntés.

Bánkút egy több, mint 400 lelket számláló kistelepülés, amiből az következik, hogy minimális a helyi munkalehetőség, így a szülők döntő többsége alkalmi munkából tartja fenn családját. Más a társadalmi, gazdasági környezet, mások a helyi lehetőségek, a gyermekcsoport (teljesen vegyes csoport) életkora, összetétele.

Az óvodai étellel kapcsolatos lehetőségek helyi szinten igen korlátozottak. Elsőként említhető a Kastély épülete, melyben orvosi rendelő, Baross-szoba található, valamint az épületet körülölelő parkosított terület és az előtte levő aszfalozott rész. Óvodai látogatásra ad még lehetőséget a vegyesbolt, valamint egy játékokkal gyéren felszerelt játszótér és vasúti megállóhely. A faluhoz tartozik még egy magánvállalkozó által működtetett állattelep, ahová minden évben néhányszor kísétálunk megnézni az állatokat. (csirkék, kutyák, lovak, nyulak, stb.)

A gyermekek mozi, színházlátogatása, illetve a közös óvodai programokon való részvétele (családi délután, gyermeknap, ugrálóvár, stb.) vonaton, buszon történő utaztatással történik.

Az óvodai étkeztetés (tízórai, ebéd, uzsonna) napi szállítással a medgyesegyházi Süllős Bt. konyhájáról történik. A tízórai és az ebéd készen érkezik, az uzsonnát helyben készíti el a dajka.

Épület

Az óvoda épülete Bánkút központjában helyezkedik el, melyhez nagy területű udvar tartozik. Az épületben 20 férőhelyes csoportszoba, öltöző, gyermekmosdó, felnőtt WC, raktár, óvónői iroda, folyosó és konyha helyiség található. Az óvoda bútorzata az elmúlt 3-4 év során megújult. Gyermek székek, asztalok, szőnyegek, játékpole, pvc, öltözőpadok cserélődtek, melynek anyagi fedezetét 3 évben a helyben rendezett jótékonysági óvodabál bevétele adta.

A gyermekmosdó helyisége a fenntartó által újult meg (mosdókagylók, WC-k, burkolat) 2006-ban. Sajnos az épületből nem nyílik olyan fedett hely (terasz) ahol a gyermekek rossz idő esetén is levegőzhetnének, játszhatnának.

Játszóudvar

Az óvoda udvara főként füves terület, melyen új fahinták, csúszda, mászóakák, homokozó és új babház található. Az udvarrészhez tartozik még virágoskert és olyan fás rész (platán, gesztenye, nyír, diófa), amely nyáron jó árnyékot biztosít a játszó gyermekeknek. A nagy udvar testnevelési foglalkozások tartására, mozgásos játékokra jó lehetőséget kínál. Ha az időjárás nem teszi lehetővé, akkor ezek a tevékenységek a csoportszobára korlátozódnak, mivel az óvodában nincs tornaszoba, illetve a településen tornaterem.

A vegyes életkorú csoportösszetételből adódóan szemmel látható a fokozatosság. Nagy hangsúlyt kap a kooperáció és kommunikáció.

Az ilyen típusú csoportban még inkább megfigyelhető, hogy a 3-7 éves korú gyermek alapvetően utánoz, de itt már nem csak a felnőttet, hanem nagyobb társait is. A nagyoknak jó példát kell mutatni. A másik jellemző sajátosság, hogy a nagyobb és figyelmesebb gyermekek (főként nagyobb testvér) észreveszik, ha a kisebb, gyámoltalanabb gyermeknek segítségre van szüksége. (beszoktatás, gondozás, tisztálkodás, munkatevékenység, stb.) A kicsik először a nagyobbaktól kérnek segítséget, s csak azután fordulnak a felnőttekhez. Erre a lehetőségre nagymértékben építünk és igyekszünk kihasználni minden pozitívumát.

Az elmúlt évek eredményeként hetente jár óvodánkba fejlesztőpedagógus, illetve logopédus, továbbá lehetőség van az SNI-s gyermekek SZIT-terápiájára (a medgyesegyházi központi óvodában).

Hagyományaink, ünnepeink

Óvodánk programjait, ünnepeit helyileg Bánkúton szervezzük.

A mikulás, a karácsony, az anyák napja egy zártkörű, csak az óvodás családoknak szervezett megvendéglés a gyermekek műsorával.

Hagyományosan minden év februárjának utolsó szombatján, faluszinten nyílt farsangi mulatságot szervezünk, melyre fánksütéssel, jelmezes műsorral készülünk. Az esemény fénypontja a tombolahúzás.

A tanév záróünnepsége a május utolsó szombatján megrendezett tanévzáró és ballagás.

Végül minden év végén gyermeknapi ajándékként buszkirándulást szervezünk az óvodások és a szülők részvételével az ország különböző tájaira. (Arborétum, Vadaspark, stb.)

Az óvoda megújításában, fejlesztésében nagy szerepe van a 3 éve megalakult bánkúti részönkormányzatnak. Független, tányérok, udvari játékok vásárlásához nyújtottak anyagi támogatást.

Napi nevelőmunkánkban számíthatunk központi óvodánk, valamint a rendszeresen szervezett szakmai értekezletek segítségére.

A pusztaottlakai óvoda sajátosságai

Az óvoda adatai

Központi óvoda: Schéner Mihály Nevelési és Oktatási Központ Óvodája és Bölcsődéje

Tagintézmény: Schéner Mihály Nevelési és Oktatási Központ Óvodája és Bölcsődéje
Pusztáottlakai tagintézménye

Az óvoda címe: 5665 Pusztáottlaka, Felszabadulás u. 18.

Óvodánk bemutatása

Az óvoda Békés megye déli részén lévő kis településen, Pusztáottlakán található. A település 500 alatti lélekszámú.

Óvodánk a település központjában található. Az épület a '30-as években épült, mint az iskola. A '60-as években már óvodai funkciót töltött be. 1979-ben korszerűsítették az épületet, mosdó, konyha és öltöző helységgel bővítették. 1997 nyarán újabb felújításra került sor, ekkor vezették be a vezetékes földgázt és készült el a központi fűtés. Így az óvoda összkomfortossá vált.

Az épület mögött helyezkedik el az óvoda udvara, mely teljesen füvesített. Sajnos ezáltal rossz időjárás esetén nincs lehetőség levegőzésre, fedett, betonozott hely hiányában. Az udvaron fém mászóakák, mérleghinták, valamint homokozó található.

Óvodánk egy csoportszobával, egy fektető helységgel, egy gyerek öltözővel, egy mosdóval és egy melegítő konyhával rendelkezik.

Az óvodai férőhelyek száma: 25 fő. Az évek folyamán a településlakossága nagyon lecsökkent, illetve kiöregedett, így az óvodai gyermeklétszám is harmadára esett vissza. (8 fő)

Az óvodában 1 vegyes életkorú csoport működik. E szervezési forma az óvoda létesítése óta alakult ki. Véleményem szerint ebben a szervezési formában hatékony pedagógiai helyzetek adódnak.

A településen három éves kortól igény (volt) van az óvodai ellátásra. A beíratott gyerekek szülei igénylik az egész napos ellátást.

Az óvoda sajátos nevelési igényű gyerekek ellátását is végzi (ilyen gyerek 1 van), mely gyermek fejlesztését a központi óvoda biztosítja. A beszédhibás gyerekek fejlesztése ugyanígy zajlik. A gyermekek utaztatása nem megoldott. (A szülő vállalta a beutaztatást, idejéhez mérten.)

Tárgyi feltételek

Az óvodánk tárgyi felszereltsége átlagos. A bútorok, berendezési tárgyak elavultak. A játéktevékenységekhez szükséges felszerelések a létszámnak elegendőek, a fejlesztő játékok az életkoroknak megfelelőek.

A testneveléshez, zenei neveléshez szükséges eszközök hiányosak, valamint a gyerekkönyvek is.

A játszóudvar felszerelése nem korszerű. A mozgáshoz szükséges eszközök elavultak, hiányoznak.

Az óvodában számítógép és telefon nincs.

Személyi feltételek

Óvodánkban két alkalmazott dolgozik, egy felsőfokú végzettségű óvodapedagógus és egy szakképzett dajka, aki nagymértékben segíti pedagógiai munkát, de ezen kívül konyhai feladatokat is ellát.

Munkánkat a hivatásszeretet, a gyermeki és emberi tisztelet hatja át.

Az óvodai élet szervezése

Az óvodánkban a gyerekcsoport osztatlan szervezésű és nagyon alacsony létszámú. Ebben a szervezési formában biztosított a modellkövetés, utánzás feltétele, eredményesebb a szocializálódás, az önállóság tanulása. A gyerekek megtanulnak alkalmazkodni, fokozódik empátiás képességük. Ebben a csoportban életszerűbb helyzetek jöhetnek létre. A testvérek, barátok, ismerősök növelik a beszoktatás eredményességét. A már kialakult, nagyok által alkalmazott szokásrend, viselkedés a kicsik számára természetes velejárója az óvodai életnek.

Az óvodába kerülő gyermekek képességeinek fejlettségi szintje eltérő. Ezt természetesen fogadjuk és tiszteletben tartjuk. Az alacsony gyermeklétszám jó lehetőséget nyújt ahhoz, hogy a gyengébb, illetve kiemelkedő képességű gyermekekkel differenciáltan, egyénileg is foglalkozzunk. Több idő jut az egyéni fejlesztésre.

Az óvodai életünk nagyon bensőséges, családi. A különböző életkorú csoportok élesen nem határolódnak el. A családi légkör a különböző ünnepeken is jelen van.

Hetirend

H.	Mindennapi testnevelés Mese, vers	Matematika
K.	Mindennapi testnevelés Mese, vers	Művészeti tevékenység Ének-zene
Sz.	Mindennapi testnevelés Mese, vers	Természet-társadalom-ember
CS.	Mindennapi testnevelés Mese, vers	Művészeti tevékenység Vizuális nevelés
P.	Mindennapi testnevelés Mese, vers	

Napirend – Óvoda nyitva tartása: 7-16 óráig

7-12-ig	Játék, szabadon választott tevékenység Étkezés Testápolás, tisztálkodás Kötött vagy kötetlen kezdeményezés Levegőzés
12-13-ig	Ebéd Testápolás, tisztálkodás
13-14.30-ig	Pihenés
14.30.15-ig	Étkezés
15-16-ig	Játék, hazabocsájtás

Az óvoda hagyományos ünnepei

- Mikulás
- Anyák napja (nyílt)
- Gyereknapi (mely olykor egyben a kirándulás)
- Évzáró
- A gyerekek név- és születésnapjai

Néphagyományokhoz kapcsolódó ünnepek

- Karácsony
- Farsang (nyílt)
- Húsvét

Nemzeti ünnepek

- Október 23.
- Március 15.
- Május 1.

Kötelező eszközök, felszerelések

I. Helységek

Csoportszoba	1 db (megfelelő méretű)
tornaszoba	-
logopédiai fogl.	-
játszóudvar	1 db
nevelőtest. szoba	-
orvosi szoba	-
gyermeköltöztető	1 db
gyermekmosdó	3 db
gyermek WC	4 db (nincs se fallal, se függönnyel elválasztva)
felöltöző	-
elkülönítő szoba	-
melegítő konyha	1 db
felöltöző mosdó	-
felöltöző WC	1 db
raktár	1 db
szertár	-
fektető helység	1 db

II. Helységek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai

1. csoportszoba

Óvodai fektető 1/gyerek
Megjegyzés: A gyerekek szivacsokon alszanak.

Gyerekszék 2/gyerek
Megjegyzés: Nagyon régiek, állandó javításra szorulnak

Gyermekasztal gyermeklétszámnak megfelelő
Fényvédő függöny 1 db
Szőnyeg 1 db (középszőnyeg)

Játéktartó szekrény 3 db
Megjegyzés: Nagyon régi, kopott.

Fektető tároló -
Hőmérő 1 db
Tükör -
Fiókos asztal, szék 1-1 db

2. Játszóudvar

Kerti asztal	-
Kerti pad	-
Babaház	1 db
Udvari homokozó	1 db
Takaró háló	-

3. Gyerekmosdó, WC

Törülköző tartó	1 db (a létszámnak megfelelő akasztóhellyel)
Tükör	-
Hőmérő	-

Megjegyzés: Hiányzik a gyermek WC-ket elválasztó fal.

Tisztálkodó felszerelés minden gyermek a sajátját használja

III. Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

Szárító állvány	1 db
Kerti munkaeszközök:	
Ásó, kapa, gereblye	-
Locsolókanna	1 db

IV. Játékok és egyéb eszközök

1. Mozgásos játékok:

labdák	38 cm átm.	-
	20 cm átm.	10 db
	12 cm átm.	-
medicin labda		1 db (nem óvodásnak megfelelő súlyú)
egyensúlyozó labda		-
ugráló labda		-
kosárlabda		-
futball labda		1 db
kiskapu futballhoz		-
karika (hullahopp)		10 db
ugráló asztal		-
húzókötel		-
tornaszőnyeg		1 db (kisméretű)
zsámoly		1 db

tornapad hosszú	1 db
tornapad rövid	-
body roll	-
bordásfal	-

2. Udvari játékok

fém mászóállvány	2 db (elavult, régi)
mozgásos eszközök	- (ami volt, balesetveszélyes volt)

Megjegyzés: erre alkalmas terület nem áll rendelkezésünkre. (roller, motor, kisautó, stb.)

Szerepjáték

konyhai, babaszobai, orvosos tevékenységekhez eszközök
(Ezek is modernizálásra szorulnak)

fodrászos, boltos hiányzik

Építő, konstrukciós játék

faépítő
legó
tüske építő

Szabályjátékok

társasjáték, kártyajáték 3-4 db

Dramatizálás, bábozás

bábkészlet hiányos
bábparaván 1 db

Anyanyelvi játék

mesekönyvek, képeskönyvek (3-4 éveseknek nincs, a többi korosztálynak 6-8 db)

Értelmi képességet fejlesztő játékok

kirakók 3 db
gyöngyfűző 1 db
puzzle 7-8 db
memóriajáték 5-6 db
diafilmek 10-15 db

Ábrázoló tevékenységet fejlesztő anyagok, eszközök

minden szükséges anyagot, eszközt a gyermekek szülei biztosítanak
karton, színes papír, színes ceruza, krepp papír, zsírkréta, gombfesték, stb. az óvodának nincs

Természeti – emberi – tárgyi környezet megismerését segítő eszközök

ismertterjesztő könyv	2 db	
ismeretterjesztő folyóirat	-	
Világunk hangja kazetta	-	
szín – formakereső játék	2 db	
közlekedési szabályok gyakorlásához játékok	2 db	
közlekedési eszközök	-	

Matematika

Minimat	1 db készlet, ami hiányos
mágneses tábla	-

Ének-zene

Hangszerek	-
zenehallgatáshoz anyag	-

Munkajellegű tevékenységhez

a gyermekeknek nincs megfelelő méretű

Nevelőmunkát segítő egyéb eszközök

videó	1
TV	1 (de rossz)
magnetofon	1 (de rossz)
diavetítő	2
vetítívászon	1

Egészség és munkavédelmi eszközök

ételmintás üvegek	1 készlet
mentőláda	1 db (régén lett feltöltve)
munkaruha	-
tűzoltó készülék	1 db

A medgyesbodzási óvoda sajátosságai

Az intézmény bemutatása:

Óvodánk a Medgyesbodzási és Gábortelepi Óvoda összevonásával illetve a Medgyesegyházi Schéner Mihály Nevelési és Oktatási Központhoz társulva két éve működik. A gyermekek két településről Medgyesbodzásról és a közigazgatásilag hozzátartozó Gábortelepről járnak óvodánkba. A gyermekek utaztatását az önkormányzat kisbuszával oldjuk meg.

A gyerekek 7, 30-kor indulnak az oviba, délután pedig 15, 40-kor haza. Az utaztatáskor pedagógus kíséri őket. Az intézmény néhány éve fel lett újítva. Fűtése, világítása korszerű, burkolata esztétikus. Sajnos a korszerűsítésnél nem vették figyelembe az eszköznormában meghatározott dolgokat, így pl. a mosdóban kevés a WC. illetve mosdókagyló, nincs raktárunk, elkülönítő szobánk, és nagyon kicsi a gyermeköltözőnk. A bútorzatnak csak egy részét sikerült kicserélni, székeink, asztalaink 30-40 évesek, ágyaink úgyszintén. Nagy előnyt jelent, hogy külön étkezővel rendelkezünk, így a gyermekek étkeztetése korszerűen megoldható és nem terheli a csoportszoba bútorait. Mivel a fenntartó Önkormányzat évek óta forráshiányos, eszközök, játékok vásárlására nem jut pénz, pedig az elhasználódott, tönkrement játékok folyamatos pótlására szükség lenne. Minden évben sikerült azonban beszerezni a rajzeszközöket, illetve a feladatlapokat és néhány szakkönyvet. Mivel régebben sikeresen pályáztunk jó az ellátottságunk mozgásfejlesztő eszközökből, illetve különféle képességfejlesztő játékokból. Az óvoda udvara tágas, füvesített, de játécai elavultak, sőt kifejezetten balesetveszélyesek. Ezt folyamatosan jelezzük a fenntartónak, de eddig nem történt változás. Még a homokozó homokjának cseréje is kb.3éve volt az évenkénti helyett.

Óvodánk Békés Megye egyik hátrányos helyzetű településének intézménye. A falu lakossága elöregedett. A fiatalok munkanélküliek, alkalmi munkából, támogatásokból illetve az önkormányzat által biztosított közhasznú munkából élnek. Ebben a tanévben a beíratott gyermekek száma 34 fő, Rendszeresen az óvodai nevelésben részvevő gyermekek száma 32 fő, két gyermek a tanév közben elköltözött. A hátrányos helyzetű gyermekek száma.30 fő. A halmozottan hátrányos helyzetű és védelembe vett gyermekek folyamatos figyelemmel kísérését, gondozását az önkormányzat szociális munkatársa, illetve a Gyermekjóléti és

Családsegítő Szolgálat szakemberével közösen végezzük. Folyamatos kapcsolattartással a problémák megbeszélésével, közös megoldási lehetőségek keresésével.

Mivel egyetlen vegyes életkorú csoporttal működünk, élvezzük a csoport, nyújtotta előnyöket, de a hátrányait is, ugyanis nagy létszámú csoportunkba több olyan gyermek is van, aki problémás, fejlesztésre, felzárkóztatásra szorul. Heti 3 óra fejlesztést igényel egy gyermek, megkésett beszédfejlődésű, heti 3 óra logopédiai és SZIT fejlesztést igényel egy gyermek. Hangkiejtési nehézség miatt logopédiai fejlesztésre szorul 5 gyermek. E sajátosságok miatt az óvoda szerepe az általános feladatok mellett, főleg felzárkóztatásukra fordít gondot. A hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását, személyiségük harmonikus fejlesztését csak nyugodt, kiegyensúlyozott, családi légkör megteremtésével biztosíthatjuk. A gyermekek és az óvoda dolgozói szoros, személyes kapcsolatban állnak. Fő irányítónk a gyermekek iránt érzett szeretet, egymás megbecsülése és a bizalmon alapuló tevékenységirányítás. Törekszünk az egészséges életmód kialakítására. Az ehhez kapcsolódó szokásokat már három éves kortól folyamatosan az életkoruknak megfelelő követelmény szerint próbáljuk alakítani, hogy a gyermekek életformájává váljon. (sok mozgás a szabadban, egészséges ételek, saláták készítése, gyümölcsnap, tisztálkodási szokások kialakítása stb. Közel élünk a természethez. Nagy hangsúlyt fektetünk a természet megfigyelésére és a környezetvédelemre. A gyakorlatban is elsajátítjuk, hogyan óvjuk, védjük a természetet. Szeretnénk, ha a gyermekek igényévé válna a természet óvása, szeretete.

A szülőkkel igyekszünk jó kapcsolatot kialakítani, mivel társak vagyunk a nevelésben és igazán jó eredményeket csak együttműködve érhetünk el.

Személyi feltételek:

Óvodapedagógus:	2 fő
Szakképzett dajka:	2 fő
Csoport:	egy vegyes életkorú csoport
Férőhelyek száma:	25 fő
Beíratott gyermekek száma:	32 fő
Hátrányos helyzetű gyermek:	30 fő
Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek:	12 fő
Védelembe vett:	8 fő

Tárgyi feltételek az eszköznorma alapján

I. Helyiségek:

Csoportszoba: 1

Tornaszoba: -

Megjegyzés: a csoportszoba fel van szerelve bordásfallal, TINI-kondival és sok mozgásfejlesztő eszközünk van.

Nevelői szoba: 1

Orvosi szoba: -

Fejlesztő szoba: 1

Gyermeköltöző: 1

Megjegyzés: sajnos nagyon kicsi és zsúfolt

Étkező: 1

II. Kiszolgáló helyiségek

Felnőtt öltöző: 1

Felnőtt mosdó, WC: 1

Raktár: -

III. A helyiségek bútorzata

1. Csoportszoba:

Óvodai fektető: 28db

Megjegyzés: elavult cseréje tervezve van.

Gyermekszék: 2x 18db.

Megjegyzés: elavult cseréje szükséges

Gyermek asztal:	6db.
Fényvédő függöny:	ablakonként 1
Szőnyeg:	3db.
Megjegyzés: cseréjére szükség lenne	
Játéktároló szekrény:	4db.
Fektető tároló:	1db.
Hőmérő.	Van minden helyiségben
Egész alakot láttató tükör:	2db.

Tornához szükséges eszközök: Tornapad, bordásfal, TINI kondi, Billenőrács, egyensúlyozó korong, Tornakészlet, létra. Csúszda, tornaszőnyegek, minitrambulín, ugrálószőnyeg, zsámoly, füles labda, óriás rácshinta, rugódeszka, lépegetőkavics, stb.

2. Gyermekétkező

Bútorzata szedett-vedett, régi de mégis nagy segítséget jelent, mert a csoportszobát tehermentesíti. Mellette a főzőkonyha nem az intézményhez tartozik, vállalkozásba van kiadva és nem csak az óvodások ellátásáról gondoskodik.

3. Játsszóudvar

Mérete megfelelő, de játékaik elavultak, sőt balesetveszélyesek. Nincs megfelelő kerti asztal és pad, babaház, a homokozó homokja évek óta nem volt cserélve, nincs takaróhálónk sem. A mászókak még a 70- es évekből maradtak, a hinta használhatatlan.

4. Nevelői szoba

berendezése megfelelő, de nagy szükség lenne számítógépre, nyomtatóra.

5. Könyvtári dokumentum

Viszonylag sok szakmai és mesekönyvünk van egy régebbi pályázat jóvoltából.

6. Gyermeköltöző

Öltözőpad: 3db.

Megjegyzés: sajnos mérete nagyon kicsi, így zsúfolt. Használata szervezést igényel.

7. Gyermekmosdó, WC

Törölköző tartó: 28db.

Falitükör: 1db

WC. Kagyló, mosdókagyló: 3-3db.

Megjegyzés: nagyon kevés. Szükség lenne fogmosó tárolóra.

IV. Tisztálkodási és egyéb felszerelések

Óvodánkban minden gyermek a saját felszerelését használja

Takaró: 40 db.

Ágynemű: a gyermekek otthonról hozzák.

V. Felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

Óvodánk csak a legszükségesebb eszközökkel rendelkezik. Ezek is elavultak. Szükség lenne vasalóra, takarítógépre, szárítóállványra, vasalóállványra, mosógépre. A kerti eszközök is hiányosak.

VI. A nevelőmunkát segítő játékok eszközei

A játékok pótlására bővítésére évek óta nem jutott pénz. Folyamatos bővítésükre, az elhasználódott játékok pótlására lenne szükség. Videó, tv, CD lejátszó, DVD lejátszó, diavetítő 1-1 db. Hangszerkészlet: 1db.

VII. Egészség és munkavédelmi eszközök Védő és munkaruhát évek óta nem kaptunk.

Mentőláda: 1db

Tűzoltó készülék: 1db

Az óvodában megtartott ünnepek

Az óvodai élet hagyományos ünnepei:

- a gyermekek név és születésnapja
- gyermeknap a szülők bevonásával
- Anyáknapja nyílt
- Évzáró Nyílt

Hagyományokhoz kapcsolódó ünnepek

- Télapó nyílt
- Karácsony zártkörű, de előtte a szülőkkel közös játszóházat rendezünk
- Farsang nyílt

Nemzeti ünnepeink

- Március 15.
- Október 23.
- Május 1.

Az Óvoda kapcsolatai:

Kapcsolat a társintézményekkel

Mivel tagóvoda vagyunk folyamatos a kapcsolatunk a Schéner Mihály Nevelési És Oktatási Központ más intézményeivel. A központi óvodával és az iskolával.

Az óvoda és Fenntartó

Óvodánk a Medgyesbodzasi Önkormányzat fenntartása alá tartozik Az Önkormányzaté a gazdálkodás, a beszerzések irányítása, javítások elvégeztetése. Lehetőség szerint támogatnak, de mivel évek óta forráshiánnyal küzdenek lehetőségeik korlátozottak.

Az Óvoda és a család

Az Óvoda munkája a családi nevelésre épül. A család és az óvoda összhangja a nevelésben, a gyermek személyiségfejlődésének szempontjából rendkívül fontos. Azonos értékrend, a folyamatos kapcsolattartás, az egyenrangú kapcsolat a sikeres együttműködés alapja. Az óvoda nyitottsága biztosítja a napi kapcsolattartást. A tapintatos kapcsolattartás a gyermekek érdekét szolgálja. A szülők bizalmát csak akkor sikerülhet elnyerni, ha ismerik munkánkat és tisztába vannak azzal, hogy az óvodába folyó munka gyermekeik fejlődését szolgálja. A nyílt nap, a közös rendezvények, kirándulások segítenek egymás megismerésében, a bizalmi kapcsolat kialakításában. A gyermekek otthoni környezetének megismerésére nagy szerepet tölt be a családlátogatás.

Az óvoda és az iskola

Az óvodapedagógus és a tanító együttműködésében a kölcsönös tiszteletnyújtás, a közös érdeklődés, a gyermekek iránt érzett felelős gondoskodás a meghatározó. Az óvónő figyelemmel kíséri a gyermekek iskolai előmenetelét. A tanító néni pedig már az óvodában ismerkedik a leendő tanítványaival. Kölcsönös látogatásokat szervezünk, pl. fordított nap.

Az óvoda kapcsolata más közművelődési intézményekkel

Az óvoda szoros kapcsolatot ápol a könyvtárral. Mivel könyvtárunk Mezőkovácsházához tartozunk Kistérségi Könyvtárként, így játszóház, közös előadások, rendezvények szervezésében segítik óvodánkat, sok hasznos információt, pozitív élményeket nyújtva.

Lehetőség szerint részt veszünk a Békéscsabai Kulturális Központ által szervezett bérletes előadásaikon.

Nagycsaládosok egyesülete

Gábortelepen jól működik a Nagycsaládosok egyesülete, lehetőség szerint közös rendezvények szervezésével, adományok gyűjtésével, szétosztásával segítjük egymást. Segítünk egészségügyi szűrővizsgálatok szervezésébe is. Pl. ortopédiai szűrés

Helyi nyugdíjas klubok

Kapcsolatot tartunk a helyi nyugdíjasok szervezetével. Hagyományőrző rendezvényeket, pl.: tészta-nap, kiállításokat szerveznek. Rendezvényeinket is látogatják, finomságok készítésével kedveskednek a gyermekeknek.

Mintatár

A N A M N É Z I S

1. A gyermek neve:
Beceneve:
Szüleinek életkora, foglalkozása:
Testvéreinek neme, életkora:
Hányadik a testvérsorban, s hogy éli ezt meg?
.....
Családi életkörülményei (családlátogatás során):
.....
2. A terhesség lefolyása:
A gyermek születésének körülményei:
Születési súlya:
hossza:
3. Szeret-e mozogni?
Mikor indult el?
Lépcsőn biztonsággal közlekedik-e?
4. Mikor kezdett el beszélni?
Jelenleg hogy beszél? (szavakban, mondatokban)
Szereti-e a mesét?
Mi a kedvenc meséje? (videón vagy mesekönyvben)
5. Kedvenc ételei:
Mit nem szeret?
Milyen evőeszközt használ?

Önállóan étkezik-e?

6. Alvása mennyire volt nyugodt csecsemőkorában?

Korához képest eleget aludt-e?

Hogyan altatták?

Jelenlegi alvási szokásai (cumi, simogatás, alvóka)

Mit gondol, hogyan alakul a gyermeke óvodai beszoktatása?

.....

A gyermeknek vannak-e félelmei? Ha van, mi az? (sötétség, zaj, jármű, kutya, dörgés, villámlás, más állat, egyedüllet, felnőttek, gyerekek, stb.)

.....

A gyermek családi körülményeiben bekövetkezett változások:

•

•

•

Volt-e, van-e valamilyen családi esemény, ami a gyerek fejlődésére kihat(ott)?

.....

E G É S Z S É G I Á L L A P O T

Testsúly:

Testmagasság:

Testi fejlettségének jellemzői (ép, vagy rendelkezik valamilyen sérüléssel, fogyatékossgal, fejletlenséggel):

Gondozottságának jellemzői:

Tápláltsága (jól táplált, alultáplált, jó vagy rossz évágyú):

Testi erőnléte (erős, szívós, gyenge fizikumú ,kitartó, fáradékony, stb.)

.....

A gyermek egészségi állapotának megítéléséhez figyelembe kell venni az anamnézist, különös tekintettel a 7. pontra!

Jelenleg hogyan alszik (nyugodtan, nyugtalanul, könnyen elalszik, nehezen alszik el, alvás közben felriad, nehezen ébreszthető)?

Hol alszik (saját ágyában, külön szobában, szülőkkkel együtt)?

Délután szokott-e aludni, pihenni?

Szobatisztasága megbízható-e (tejesen szobatiszta, alváskor sűrűn bepisil, csak éjszakai alváskor pisil be hetenként kétszer, háromszor, jellemző rá a beszékelés)?

.....

Mikor alakult ki szobatisztasága?

7. Van-e állandó betegsége?

Betegsége hajlamos-e?

Van-e érzékszervi, mozgásszervi sérülése, elváltozása (lúdtalp, gerincferdülés, csökkentlátás, kancsalság, nagyothallás, stb.)?

Érte-e valamilyen baleset, sérülés?

Hajlamos-e lázra, lázgörcsre?

Van-e valamilyen érzékenysége, allergiája?

Állt-e már kórházi kezelés alatt a gyermek? Ha igen, hogy élte meg?

.....

8. Kivel játszik (egyedül, gyerekekkel, felnőttekkel, stb.)?

Mennyi ideig képes játszani?

Mi a kedvenc játéka?

Társaságban feloldódik-e vagy visszahúzódó?

Szívesen barátkozik gyerekekkel? Igen Nem

felnőttekkel? Igen Nem

Mikor szokott a gyerek dühös, indulatos lenni? Hogyan nyilvánul meg?

.....

Hogyan nyugtatható meg ilyenkor?

Volt-e bölcsődés? Ha igen, akkor hogy történt a beszoktatás?

.....

Fejlődésem lépései

Melléklet

A nevelési-oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléseiről

Magyar Közlöny 1998/68. szám
Melléklet az 1/1998. (VII. 24.) OM rendelethez

I. Helyiségek

Az egyes helyiségek és az udvar jellemző adatait (alapterület, belmagasság, légköbméter, belső burkolat, megvilágítás stb.) a hatályos építészeti, egészségügyi munkavédelmi és tűzvédelmi jogszabályok tartalmazzák.

Eszközök, felszerelések (törvényben előírt)

Mennyiségi útmutató

	Rendelkezésünkre álló eszközök	Hiányzó eszközök
Csoportszoba (gyermekcsoportonként 1) Megjegyzés: két csoportszoba mérete nem felel meg az előírásoknak.	6	-
Tornaszoba (óvodánként 1) Megjegyzés: jelenleg óvodánk egyik épülete sem rendelkezik tornaszobával.	-	2
Logopédiai foglalkoztató (épületenként 1) Megjegyzés: a bánkúti óvoda nem rendelkezik ilyen helyiséggel, a hősök úti óvodában ideiglenesen kialakított helyiségben fog működni.	-	2
Játszóudvar (épületenként 1)	2	-
Nevelőtestületi szoba (óvodánként 1)	-	2

Orvosi szoba (óvodánként 1)	-	2
Gyermeköltöző (csoportonként 1) Megjegyzés: a gyermeköltöző felszereltsége megfelelő, de szükség van a folyamatos felújításra és cserére.	6	-
Gyermekmosdó, WC (óvodánként 1)	4	-
Felnőtt öltöző (épületenként 1)	1	1
Melegítő konyha (épületenként 1)	2	1
Felnőtt mosdó	4	1
Raktár (épületenként 1)	3	-
Szertár (épületenként 1)	2	-

II. Helyiségek bútorzata és egyéb berendezési tárgyai

Eszközök, felszerelések
(törvényben előírt)

Mennyiségi útmutató

	Rendelkezésünkre álló eszközök	Hiányzó eszközök
1. Csoportszoba		
Óvodai fektető (gyermekenként egy) Megjegyzés: 6 óvodai csoportban szivacsokon alszanak a gyerekek, míg a hatodikban helyhiány miatt ágyakon.	gyermekenként egy	-
Gyermekszék (gyermekenként egy) Megjegyzés: abban a csoportban ahol nem lettek újak vásárolva folyamatos cseréjük szükséges.	gyermekenként egy	-
Gyermekasztal (gyermeklétszám figyelembe vételével) Megjegyzés: folyamatos cseréjük szükséges.	gyermeklétszám figyelembe vételével	-
Fényvédő függöny (ablakonként egy)	ablakonként egy	-
Szőnyeg Megjegyzés: folyamatos cseréjük szükséges	a padló 1/5-ének lefedésére	
Játéktároló szekrény Megjegyzés: régiek, kopottak.	csoportszobánként három	-
Fektető tároló	egy csoportban van	
Hómérő	csoportonként egy	

2. Tornaszoba

- 2

Megjegyzés: az óvoda nem rendelkezik ilyen helyiséggel. A Sportcsarnokban és a csoportszobákban tornázunk, de két csoportszoba mérete erre nem alkalmas.

3. Játszóudvar

Kerti asztal	1	11
Kerti pad (csoportonként 2)	2	10

Babaház (csoportonként 1)	-	6
--------------------------------	---	---

Udvari homokozó	4	-
-----------------	---	---

Takaróháló	-	4
------------	---	---

Megjegyzés: szükség lenne a homokozó használaton kívüli lefedésére.

4. Óvodavezetői iroda

Megjegyzés: a jelenlegi felszereltség a központi eszköznorma előírásainak megfelelő.

5. Nevelőtestületi szoba

Fiókos asztal és szék	pedagógus létszámnak megfelelően
-----------------------	-------------------------------------

Megjegyzés: jelenleg nevelő testületi szoba és a felszerelés hiányzik.

Könyvtári dokumentum	150	400
----------------------	-----	-----

Megjegyzés: pedagógiai szakirodalommal az intézmény közepes mértékben ellátott. A jövőben szeretnénk a szakkönyvek folyamatos vásárlását biztosítani.

6. Orvosi szoba

**Berendezése a 26/1997
(IX.3.) NM rendelet előírása
Szerint**

7. Gyermekmosdó, WC

Megjegyzés: a gyermekmosdók felszereltségüket tekintve hiányosak. Szükség lenne mosdókagylónként egy tükör.

III. Tisztálkodási és egyéb felszerelések

Tisztálkodó felszerelések

Megjegyzés: óvodánkban minden gyermek a saját felszerelését használja.

IV. A felnőttek munkavégzéséhez szükséges eszközök

Eszközök, felszerelések

Megjegyzés: óvodánk a legszükségesebb felszerelésekkel rendelkezik.

Meglévő eszközök:

- Szárítóállvány épületenként egy
- Vasalóállvány épületenként egy
- Kerti munkaeszközök, szerszámok: ásó, kapa, gereblye, kerti locsolókanna

V. A nevelő munkát segítő játékok és egyéb eszközök

1. Játékok, játékeszközök

a.) Mozgásos játékok

Labdák:

(óvodánként 30 db)

38 cm átmérőjű	30	30
20 cm átmérőjű	-	60
12 cm átmérőjű	-	60
Medicin labda (óvodánként 4 db)	-	8
Egyensúlyozó labda több méretben (óvodánként 3 db)	1	5
Ugráló labda (óvodánként 3 db)	5	1
Kosárlabda (óvodánként 1 db)	-	2
Futball labda (óvodánként 2 db)	2	2
Kosárlabda palánk (óvodánként 1 db)	1	1
Kiskapu futballhoz (óvodánként 2 db)	2	2
Karika (óvodánként 30 db)	15	45
Ugráló kötél (óvodánként 30 db)	10	50
Ugráló asztal (csoportonként 1 db)	-	6
Húzókötel (óvodánként 1 db)	-	2
Tornaszőnyeg (óvodánként 2 db)	1	3

Zsámoly (óvodánként 4 db)	2	6
Tornapad (hosszú) (rövid)	1 3	1 2
Body-roll (óvodánként 1 db)	2	-
Bordásfal (óvodánként 2 db)	4	-
Kiegészítő eszközök:		
– Billegő rács	1	4
– Rugós deszka	1	4
– „teknősbéka” (lépegető)	2	3

Nagymozgások fejlesztésére csúszás, mászás fejlődést elősegítő eszközök.

b.) Udvari játékok

Kombinált mászó állvány, egyensúlyérzék, ügyesség fejlesztő játékok

Megjegyzés: Hősök úti és bányaküti óvodában taneszközfejlesztésből és a Mesedélután bevételéből megkezdjük az udvar fajtékokkal való felszerelését, ennek további bővítése folyamatos.

Mozgásos eszközök (pl roller kismotor kisautó, kerékpár stb.)

-

10-10

(óvodánként 5-5 db)

Megjegyzés: az óvodában erre a célra alkalmas terület található.

c.) Szerepjáték

Konyhai, babaszobai, fodrászos, boltos, orvosos tevékenységhez eszközök biztosítása

Önerőből minden csoportban vannak berendezések és az ehhez szükséges kiegészítő eszközök (pl: hajszárító, edények, babák stb)

d.) Építő, konstruáló játék

Nagyméretű faépítők

Lego játékok

Tüske építő

Gabi építő

Megjegyzés: ezeknek a játékoknak az újítása és cseréje folyamatos

e.) Szabályjátékok

Társasjátékok, kártyajátékok stb . Csoportonként szükséges 8-10 db

f.) Dramatizálás, bábozás

Bábkészletünk mennyisége megfelelő, pályázati pénzből ez biztosítva van.
Szükséges csoportonként egy bábparaván, valamint a díszletekhez anyagok, megfelelő hangtechnika biztosítása.

2. Anyanyelvi fejlesztő játékok

Mesekönyvek, képeskönyvek stb.
(csoportonként 40-50 db a gyermekek életkorának megfelelően)

3. Értelmi képességeket fejlesztő játékok (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, gondolkodás, képzelet)

Kirakók, gyöngyfűzők, puzzle-játékok, memória játékok, diafilmek stb.
Csoportonként 10-12 db

4. Ábrázoló tevékenységet fejlesztő anyagok, eszközök (rajzolás, festés, mintázás, építés, képkialakítás, kézimunka)

Csoportonként a gyermekek létszámához igazodva:

- Rajzlapok, kartonok, színes papírok, krepp papír, csomagoló papír stb
- Különböző technikák gyakorlásához: színes ceruzák, zsírkréták, színes kréták, gombfestékek, temperák, ragasztók, ecsetek (vékony, vastag), ollók, tűk, cérnák, fonalak, különböző textilanyagok, gyurma és főzött gyurmához szükséges anyagok, gipsz stb.

Megjegyzés: programunkban szeretnénk megvalósítani, hogy ezek az anyagok és eszközök a gyermekek számára megfelelő mennyiségben és elérhető helyen legyenek minden csoportban, és ezek folyamatos pótlását biztosítani tudjuk.

5. Természeti – emberi – tárgyi környezet megismerését elősegítő anyagok

- Ismeretterjesztő könyvek, folyóiratok pl: Csodaország, Természet Búvár, Enciklopédiák stb
- Világunk hangjai kazetta
- Szín és forma kereső játékok
- Közlekedési szabályok gyakorlásához játékok, csoportonként megfelelő mennyiségben közlekedési eszközök.

6. Matematika

- Minimat óvodánként egy db
- Színváltós óvodai játék
- Foglalkoztató lapok
- Mágneses tábla, mágnes, tábla csoportonként egy db
- Nagyméretű tükör csoportonként egy db

7. Ének-zene, énekelés eszközei

- Hangszerek : ritmus- és ütő hangszerek. Gyermekcsoportonként a gyermekek 30%-ának megfelelő mennyiségben (ritmusbot, dob, triangulum, cintányér, csörgődob, xilofon stb.) Néhány speciális hangszer pl: rumba tök, kasztanyetta stb.
- Zenehallgatáshoz: népzenei és komoly zenei anyag.

8. Munka jellegű tevékenységhez

A gyermekek méreteihez megfelelő szerszámok: kapa, gereblye, ásó, söprű, locsoló Óvodánként 10 db.

9. A nevelő munkát segítő egyéb eszközök.

Videó	1	1
Televízió	1	1
Magnetofon	6	-
Diavetítő	2	-
Vetítővászon	1	1

Megjegyzés: Audovizuális eszközökkel az óvodánk közepes mértékben ellátott. A bánykúti óvodában videó, televízió, vetítővászon nincsen. A meglévő vetítővászon és a diavetítő cseréje szükséges.

VI. Egészség- és Munkavédelmi eszközök

– Étel-minta vétel (üvegtartály) készlet Óvodánként egy készlet
Megjegyzés: az óvoda rendelkezésére áll.

– Mentő láda Óvodánként egy
Megjegyzés: az óvoda rendelkezik, ezeknek feltöltése minden évben feladatunk.

– Munkaruha
Megjegyzés: kollektív szerződésben foglaltak szerint.

– Védőruha
Megjegyzés: az óvoda Munkavédelmi Szabályzata szerint.

– Tűzoltó készülék
Megjegyzés: az érvényes Tűzvédelmi Szabályzat szerint.

Óvodán eszközök szempontjából közepesen ellátott. A meglévő eszközeink nagy részét pályázati pénzből és egyéb forrásokból (Mesedélután stb.) vásároltuk.

ÉRVÉNYESSÉGI NYILATKOZAT

A helyi nevelési program érvényességi ideje:

A nevelőtestület határozata alapján érvényes: 2015. augusztus 31.

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai:

- hálózatbővítés, leépítés
- szervezeti átalakítás
- ha a nevelőtestület más program bevezetéséről dönt
- ha egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol

Előírás a programmódosítás előterjesztésére:

- írásbeli előterjesztés az óvoda nevelőtestületének
- részletes szóbeli előterjesztés nevelőtestületi értekezleten

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

Véleményezte:

Dátum: 2010. június

Országos Közoktatási Szakértő

Doboz

Kárnyáczi Hilda

Egyetértését nyilvánította:

Dátum: 2010. június 6.

Schéner Mihály Nevelési és Oktatási Központ

Óvodájának Szülői Munkaközössége

Egyetértését nyilvánította:

Dátum: 2010. június 6.

Schéner Mihály Nevelési és Oktatási Központ

Óvodaszéke

Elfogadta:

Dátum: 2010. május 20.

Schéner Mihály Nevelési és Oktatási Központ

Óvodájának Nevelőtestülete

Jóváhagyta:

Városi Önkormányzat Képviselő-testülete

Medgyesegyháza

Tájékoztatásul hivatalosan megkapják:

Országos Közoktatási Szakértő

Városi Önkormányzat Képviselő-testülete

Schéner Mihály Nevelési és Oktatási központ Nevelőtestülete

Nagy Attila Intézményvezető

Szülői képviseletek

Óvodaszék

Felhasznált irodalom

Művelődési és Közoktatási Minisztérium: Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja

(137/1996. (VIII. 28.) Korm. Rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjának kiadásáról, valamint Az Alapprogramot módosító Kormányrendelet 255/2009.(XI.20.))

Érték és minőség az ezredforduló Óvodáiban

Szerkesztette: Balogh László

OKKER 1998

Dr Takács Bernadett : Gyermek Játék Terápia

OKKER kiadó 2001

G.W. Allport: A Személyiség Alakulása

Kairosz kiadó 2000

A tanulási nehézségek kezelése - Kézikönyv a rehabilitációs programcsomag használatához

Szerkesztette: Tölgyszéki Papp Gyuláné

Logopédiai Kiadó 2002

Dr Rónáné Farkas Júlia: Amit az óvónőnek észre kell venni

Flaccus Kiadó Kft. 2009

Dr Kolozsváry Judit : „ Más Gyerek” , „Más Szülő”, „Más Pedagógus”

Budapest 2002

Barcsi Antal: Gyermekvédelmi útmutató

Mozaik Kiadó - Szeged 2007

DIFER programcsomag – Diagnosztikus Fejlődésvizsgáló Rendszer 4-8 évesek számára

Szerzők: Fazekasné Fenyvesi Margit, Józsa Krisztián, Nagy József, Vidákovich Tibor

Mozaik Kiadó

Dr Szivák Judit: Minőség az óvodában

OKKER 2001

Perlai Rezsóné : Matematikai játékok óvodás korban

OKKER 1999

Porkolábné Dr Balogh Katalin: Komplex Prevenciós Óvodai Program – Kudarc nélkül az iskolában

Volán Humán Oktatási és Szolgáltató Rt 1999

Dr Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok óvodás korban

OKKER 1998

Tartalomjegyzék

Bevezető	1
Az óvoda adatai	2
Helyzetkép az óvodáról	4
Sajátos Nevelési Igényű gyermekek	15
Logopédia	21
Az óvoda személyi feltételei	28
Az óvoda tárgyi feltételei	30
Tevékenységek központú Óvodai nevelés céljai és feladatai	33
Játék és tanulási tevékenység	46
Játék	50
Társas, közösségi tevékenység	54
Munkatevékenység	60
Szabadidős tevékenység	65
Anyanyelvi nevelés	67
Egészséges életmódra nevelés	70
Matematika	74
Társadalmi gyakorlatok belső összefüggéseit tükröző komplex foglalkozások	79
Külső világ tevékeny megismerése	82
Mese - vers - báb	88
Vizuális nevelés	94
Ének - zene	97
Mindennapi testnevelés	101
A nevelés tervezése és időkeretei	108
Az óvodai intézményünk kapcsolatrendszere	113
Sajátos feladataink	117
Az intézményünk speciális szolgáltatásai	120
A bánykúti óvoda sajátosságai	121
A pusztaszentlászlói óvoda sajátosságai	125
A medgyesbodzási óvoda sajátosságai	132
Mintatár	142
Melléklet	143
Érvényességi nyilatkozat	153
Legitimációs záradék	154
Felhasznált irodalom	155

